

ŠRĪ ĪŠOPANIŠADA

Vina Dievīskā Žēlastība
A. Ć. Bhaktivēdānta Svāmī Prabhupāda
Starptautiskās Krišnas aprūpes biedrības dibinātājs-īerījs

Viņa Dievišķā Žēlastība

A.Č. Bhaktivēdānta Svāmī Prabhupāda

Starptautiskās Krišnas apziņas biedrības dibinātājs-āčārja

Šrī Īšopanišada

"Šrī Īšopanišada" sanskritā nozīmē "zināšanas, kas tuvina mūs Augstākajai Personībai". Šīs zināšanas apraksta Visuma sākotnējo radītāju Dieva Augstāko Personību, tādējādi apgāžot mūsdienu zinātnes izplatīto viedokli, ka pasaule radusies no nejaušām atomu sadursmēm. Šī senā Vēdu filozofijas grāmata apstiprina faktu, ko liecina mūsu izjūtas: personība ir esamības neatņemamā būtība un eksistēšanas princips.

Saturs

[Ievads](#)

[Dieva piesaukšana](#)

Dieva Personība ir pilnīga un sevī pilna, un, tā kā Viņš ir pilnībā pilnīgs, tad viss, kas izplūst no Viņa, ir pilnībā apveltīts ar visu nepieciešamo kā sevī pilns veselums, piemēram, šī jutekļiem uztveramā pasaule. Viss, ko radījis sevī pilnais Veselums, arī ir pilns pats sevī. Tā kā Viņš ir sevī pilnais Veselums, tad Viņš saglabā pilnu līdzsvaru, kaut arī no Viņa izplūst tik daudz sevī pilnu vienību.

[Pirmā mantra](#)

Pār visu dzīvo un nedzīvo Visumā valda Dievs Kungs, un viss pieder Viņam, tādēļ ikvienam būs pieņemt tikai nepieciešamo, kas viņam dots kā viņa daļa, un nebūs pieņemt neko citu, labi zinot, kam tas pieder.

[Otrā mantra](#)

Kas šādi darbojas atkal un atkal, tas var tiekties nodzīvot simtiem gadu, jo šāds darbs viņu nesaista ar karmas likumu. Citas iespējas cilvēkam nav.

[Trešā mantra](#)

Lai arī kas dvēseles slepkava nebūtu, viņam pēc nāves lemts nonākt uz tumsības un neziņas planētām, neticīgo pasaulēm.

[Ceturtā mantra](#)

Dieva Personība ir ātrāka par prātu, ātrāka par visiem, kas skrien, kaut arī vienmēr atrodas savā mājvietā. Varenie padievi nespēj Viņam tuvoties. Viņš atrodas vienuviet, bet valda pār tiem, kas gādā par gaisu un lietu. Viņš ir pārāks par visiem.

[Piektā mantra](#)

Visaugstais Kungs iet un neiet. Viņš ir ļoti tālu un ļoti tuvu. Viņš ir visā un ārpus visa.

[Sestā mantra](#)

Kas visu redz saistībā ar Visaugsto Kungu, kas redz, ka visas būtnes ir Viņa neatņemamās daļiņas, kas redz visā Visaugsto Kungu, tas nekad neienīst nevienu un neko.

[Septītā mantra](#)

Par lietu patieso zinātāju kļūst tas, kurš vienmēr redz, ka visas dzīvās būtnes ir garīgas dzirkstis ar tādām pašām īpašībām kā pašam Kungam. Kas gan šādam zinātājam ir maldinājums vai raizes?

[Astotā mantra](#)

Šāds cilvēks tik tiešām pazīst visdziļāko, neiemiesoto, vizzinošo, nevainojamo, bez asinsvadiem, tiro un neaptraipīto, neatkarīgo filozofu, kurš kopš neatminamiem laikiem piepilda ikviena vēlmes.

[Devītā mantra](#)

Kas izkopj darbību neziņā, tas nonāk visdziļākajos tumsības apvidos. Vēl sliktāk klājas tiem, kas izkopj tā saucamās zināšanas.

[Desmitā mantra](#)

Gudrie izskaidroja, ka vienu mērķi sasniedz, izkopjot zināšanas, bet pavisam citu – izkopjot neziņu.

[Vienpadsmitā mantra](#)

Tikai tas, kas spēj vienlaicīgi saprast gan neziņas ceļu, gan pārpasaulīgo zināšanu ceļu, var pacelties pāri atkārtotās dzimšanas un nāves ietekmei un baudīt pilnīgu nemirstības svētību.

[Divpadsmitā mantra](#)

Tie, kas pielūdz padievis, nonāk tumšākajos neziņas apvidos, bet vēl sliktāk klājas tiem, kas godina bezpersonisko Absolūtu.

[Trīspadsmitā mantra](#)

Ir teikts, ka vienu mērķi sasniedz, godinot visaugstāko visu cēloņu cēloni, bet pavisam citu, godinot to, kas nav visaugstākais. To visu stāstīja un pilnīgi izskaidroja nesatrauktie gudrie.

[Četrpadsmitā mantra](#)

Cilvēkam pilnībā jāzina Dieva personība Šrī Krišna ar Viņa pārpasaulīgo vārdu, īpašībām un rotaļām, kā arī laicīgā materiālā izpausme ar tās laicīgajiem padieviem, cilvēkiem un dzīvniekiem. To izprotot, cilvēks pārvar nāvi un līdz ar to arī pārejošo kosmisko izpausmi un bauda mūžīgu, svētlaimīgu un zināšanu pilnu dzīvi mūžīgajā Dieva valstībā.

[Piecpadsmitā mantra](#)

Mans Kungs, visa dzīvā uzturētāj! Tavu īsto seju pārklāj Tavs žilbinošais mirdzums. Lūdzu, noņem to un parādieš savam tīrajam bhaktam.

[Sešpadsmitā mantra](#)

Mans Kungs! Tu esi sākotnējais filozofs, Visuma uzturētājs, Tu esi ierobežojošais princips, tiro bhaktu galamērķis un cilvēces ciltstēvu labvēlis! Lūdzu, noņem savu pārpasaulīgo staru mirdzumu, lai es spētu ieraudzīt Tavu svētlaimīgo veidolu. Tu esi mūžīgā Dieva Augstākā Personība. Tu esi līdzīgs saulei, un tāds esmu arī es.

[Septiņpadsmītā mantra](#)

Lai šis laicīgais ķermenis sadeg pelnos un dzīvības dvaša saplūst ar visu gaisu. Tagad, mans Kungs, lūdzu, atceries visus manus ziedojumus un, tā kā Tu esi visu ziedojumu baudītājs, lūdzu, atceries visu, ko esmu darījis Tevis dēļ!

[Astoņpadsmītā mantra](#)

Visuvarenais Kungs! Tu esi tik varens kā uguns. Tagad es pazemīgi noliecos Tavu lotospēdu priekšā. Mans Dievs! Lūdzu, vadi mani pa pareizo ceļu, lai es varu sasniegt Tevi. Tu zini visu, ko es esmu darījis pagātnē, tāpēc, lūdzu, atbrīvo mani no grēku pretdarbībām, lai es bez kādiem šķēršļiem varu pilnveidoties.

[Pielikumi](#)

[Par autoru](#)

[Meditācija](#)

[Ēšanas joga](#)

[Skaidrojošā vārdnīca](#)

[Sanskrita izrunas rādītājs](#)

Ievads

Viņa Dievišķās Žēlastības A. Č. Bhaktivēdāntas Svāmī Prabhupādas lekcija, kas nolasīta 1969. gada 6. oktobrī Anglijā, Londonā, Konvejhola.

Dāmas un kungi! Šodien mēs runāsim par Vēdu mācību. Kas ir Vēdas? Sanskrita vārda "vēda" sakni var skaidrot dažādi, tomēr būtība ir viena. "Vēda" nozīmē "zināšanas". Vēdu mācība ir sākotnējās zināšanas, tāpēc visas zināšanas, ko jūs saņemat, ir vēda. Kamēr esam saistīti, mūsu zināšanām ir daudz trūkumu. Saistītā dvēsele no atbrīvotās atšķiras ar četrām nepilnībām. Pirmkārt – mēs neizbēgami kļūdāmies. Piemēram, mūsu zemē Mahātmu Gandiju uzskatīja par izcilu personību, taču viņš daudzreiz kļūdījās. Arī mūža beigās palīgs viņu brīdināja: "Mahātma Gandij, nebrauciet uz tikšanos Deli! Draugi mani brīdināja, ka tur draud briesmas." Bet viņš nepaklausīja. Palika pie sava, devās turp un tika nogalināts. Kļūdās pat izcili cilvēki – Mahātma Gandijs, prezidents Kenedijs un daudzi citi. Kļūdieties ir cilvēciski. Tas ir viens no saistītās dvēseles trūkumiem.

Nākamais trūkums ir pakļaušanās maldiem. Maldi nozīmē pieņemt kaut ko tādu, kā nav, – maiju. "Maija" nozīmē "tas, kā nav". Katrs ķermeni uzskata par sevi. Ja es jautāšu, kas jūs esat, jūs atbildēsiet: "Es esmu misters Džons. Esmu bagātnieks. Esmu šis vai tas." Bet visi šie apzīmējumi attiecas tikai uz ķermeni. Bet jūs neesat šis ķermenis. Tie ir maldi.

Trešais trūkums ir tieksme krāpt. Ikvienam ir nosliece uz krāpšanu. Pat vislielākais muļķis uzdodas par ļoti gudru. Viņam jau ir pateikts, ka viņš maldās un kļūdās, un tomēr šis cilvēks prāto: "Es domāju, ka tas ir tā un tas ir šitā." Taču viņš pat neapzinās savu stāvokli. Būdam nepilnīgs, viņš raksta grāmatas par filozofiju. Tā ir viņa slimība. Tā ir krāpšana.

Visbeidzot – mūsu jutekļi ir nepilnīgi. Mēs ļoti lepojamies ar savu redzi. Bieži vien kāds izaicinoši jautā: "Vai jūs varat man parādīt Dievu?" Bet vai jums ir tādas acis, ar kurām var redzēt Dievu? Bez īpašas redzes tas nav iespējams. Ja istabā pēkšņi kļūst tumšs, jūs nespējat saskatīt pat savas rokas. Cik gan vērtā ir jūsu redze? Tāpēc ar šiem nepilnīgajiem jutekļiem mēs nevaram cerēt uz zināšanām (vēdu). Šo saistītās dzīves trūkumu dēļ mēs nevienam nespējam dot pilnīgas zināšanas. Arī mēs paši esam nepilnīgi. Tāpēc mēs pieņemam Vēdas, kādas tās ir.

Var teikt, ka Vēdas ir hinduistu literatūra, bet "hindu" ir svešvārds. Mēs neesam hinduisti. Patiesībā mūs sauc par varnāšramu. Varnāšrama apzīmē Vēdu sekotājus, kas pieņem sabiedrības dalījumu astoņās varnās un āšramos. Sabiedrība sastāv no četrām daļām, un garīgā dzīve iedalās četrās daļās. To sauc par varnāšramu. Bhagavad-gītā (4.13.) teikts: "Šis iedalījums ir visur, jo to radījis Dievs." Sabiedrība iedalās brāhmanos, kšatrijos, vaišjās un šūdrās. Brāhmani ir vissaprātīgākā cilvēku daļa – viņi zina, kas ir Brahmans. Nākamā saprātīgā sabiedrības daļa ir kšatriji jeb pārvaldītāji. Tiem seko vaišjas jeb tirgotāji. Šis dabiskais iedalījums pastāv visur. Tas ir Vēdu princips, un mēs to pieņemam. Vēdu principi ir neapstrīdama patiesība, jo tie ir nekļūdīgi. Tāpēc tie ir jāatzīst. Piemēram, Indijā govs mēslus atzīst par tīriem, kaut arī tie ir dzīvnieku izkārnījumi. Kādā vietā Vēdās norādīts, ka pēc pieskaršanās mēsliem tūlīt jānomazgājas. Bet citur teikts, ka govs mēsli ir tīri. Ja jūs netīru vietu notriepjat ar govs mēsliem, tā attīrās. Veselais saprāts iebildīs, ka šeit ir pretruna. Taču pretruna tā ir tikai no ikdienišķā redzes viedokļa, nekādas aplamības te nav. Tā tas ir. Kalkutā kāds ievērojams zinātnieks un ārsts, izanalizējis govs mēslus, atklāja, ka tiem piemīt visas antiseptiskās īpašības.

Ja Indijā kāds cilvēks otram saka: "Tev jādara tā," tad otrs var iebilst: "Ko tu ar to domā? Kāpēc man tevi bez ierunām jāklausa? Vai tas ir Vēdu norādījums?" Vēdu norādījumus nevar tulkot pēc sava prāta. Tomēr, ja jūs rūpīgi pārbaudīsiet, kāpēc doti šie norādījumi, tad galu galā atklāsiet, ka tie visi ir

pareizi.

Vēdas nav cilvēku zināšanu apkopojums. Vēdu zināšanas nāk no garīgās valstības, no Kunga Krišnas. Vēdas sauc arī par šruti. Šruti ir zināšanas, kas apgūtas klausoties. Tās nav iegūtas eksperimentāli. Šruti ir kā māte. No mātes mēs uzzinām ļoti daudz. Piemēram, ja gribat uzzināt, kas ir jūsu tēvs, – kurš gan varēs atbildēt? Vienīgi māte. Ja māte teiks: "Viņš ir tavs tēvs," tad jums tas ir jāatzīst. Eksperimentāli jūs nenoskaidrosiet, vai viņš ir jūsu tēvs vai nē. Tātad, ja vēlaties uzzināt par kaut ko, kas ir ārpus jūsu pieredzes, ārpus jūsu eksperimentālajām zināšanām, ārpus jutekļu darbības lauka, jāpieņem Vēdas. Par pārbaudi nevar būt ne runas. Tas jau ir pārbaudīts. Viss jau ir noskaidrots. Tā, piemēram, mātes viedoklis jāatzīst par patiesību. Citas iespējas nav.

Vēdas tiek uzskatītas par māti, un Brahma – par vectēvu jeb ciltstēvu, jo viņš pirmais saņēma Vēdu zināšanas. Pirmā dzīvā radība bija Brahma. Viņš saņēma Vēdu zināšanas un nodeva tās Nāradam, citiem mācekļiem un dēliem, un viņi tālāk – saviem mācekļiem. Tā Vēdu zināšanas ar mācekļu pēctecību atnāk līdz mums. Arī Bhagavad-gīta apstiprina, ka Vēdu zināšanas tiek saprastas šādi. Ja eksperimentēsiet, tad nonāksiet pie tiem pašiem secinājumiem, bet, lai ietaupītu laiku, pieņemiet tos. Ja vēlaties zināt, kas ir jūsu tēvs, un atzīstat mātes autoritāti, tad jūs nestridēdamies pieņemsiet visu, ko viņa teiks. Ir trīs veidu pierādījumi: pratjakša, anumāna un šabda. "Pratjakša" nozīmē "tiešs pierādījums". Tiešs pierādījums nav īpaši labs, jo mūsu jutekļi ir nepilnīgi. Sauli mēs redzam katru dienu, un tā mums šķiet mazs aplītis, kaut gan patiesībā tā ir nesalīdzināmi lielāka par daudzām planētām. Cik vērtā ir šāda redze? Tāpēc mums jālasa grāmatas. Tad mēs varēsim izprast Sauli. Tātad tieša pieredze ir nepilnīga. Vēl ir anumāna, induktīvas zināšanas: "tas varētu būt tā", pieņēmumi. Piemēram, Darvina teorija apgalvo, ka varētu būt tā un varētu būt arī citādi. Taču tā nav zinātniska pieeja. Tas ir pieņēmums, un arī tas ir nepilnīgs. Bet, ja jūs saņemat zināšanas no autoritatīviem avotiem, tad tās ir pilnīgas. Ja jūs, piemēram, saņemat raidījumu programmu, ko sastādījusi raidstacijas vadība, tad nav ko šaubīties par tās pareizību. To nevajag pārbaudīt, jo tā ir saņemta no autoritatīva avota.

Vēdu zināšanas sauc par šabda-pramānu. Arī par šruti. Šruti nozīmē, ka šīs zināšanas jāsaņem klausoties. Vēdas norāda, ka pārpasaulīgās zināšanas var saprast, klausoties autoritāti. Pārpasaulīgās zināšanas nāk no avota, kas ir ārpus šī Visuma. Visumā ir materiālās zināšanas, bet pāri tam – pārpasaulīgās. Mēs nespējam nokļūt pat tur, kur Visums beidzas, – kā tad lai mēs sasniedzam garīgo valstību? Tādā veidā iegūt pilnas zināšanas nav iespējams.

Pastāv garīgās debesis. Pastāv cita daba, kas ir pāri izpaustajam un neizpaustajam. Bet kā jūs uzzināsiet, ka pastāv debesis, kuru planētas un iedzīvotāji ir mūžīgi? Šādas zināšanas ir, bet kā, ar kādu eksperimentu tās var pārbaudīt? Tas nav iespējams. Tāpēc jāņem talkā Vēdas. Šīs ir Vēdu zināšanas. Krišnas apziņas kustībā mēs pieņemam zināšanas no visaugstākās autoritātes – Krišnas. Krišnu par augstāko autoritāti atzīst visas cilvēku kārtas. Vispirms tie ir divu veidu pārpasaulnieki. Vienus sauc par impersonālistiem – mājāvādī. Viņus parasti sauc par vēdāntistiem, Šankarāčārjas sekotājiem. Un ir arī citi pārpasaulnieki, kurus sauc par vaišnaviem, tie ir Rāmānudžāčārja, Madhvāčārja, Višnusvāmī. Gan Šankaras sampradāja, gan vaišnavu sampradāja atzīst Krišnu par Dieva Augstāko Personību. Šankarāčārju uzskata par impersonālistu, kurš sludināja impersonālismu, bezpersonisko Brahmanu, bet patiesībā viņš ir slēpts personālists. Savos Bhagavad-gītas komentāros viņš rakstīja: "Nārājana, Dieva Augstākā Personība, stāv pāri kosmiskajai izpausmei." Pēc tam viņš to vēlreiz apstiprināja: "Šī Dieva Augstākā Personība, Nārājana, ir Krišna. Viņš atnāca kā Dēvakī un Vasudēvas dēls." Šankarāčārja konkrēti minēja Krišnas tēva un mātes vārdus. Tātad Krišnu par Dieva Augstāko Personību atzīst visi pārpasaulnieki. Par to nav šaubu. Krišnas apziņas zināšanu avotu – Bhagavad-gītu – ir devis pats Krišna. Mēs esam izdevuši "Bhagavad-gītu, kāda tā ir", jo pieņemam

Krišnu tā, kā Viņš to teicis, bez jebkādiem iztulkojumiem. Tās ir Vēdu zināšanas. Mēs pieņemam Vēdu zināšanas, jo tās ir tīras. Lai arī ko Krišna neteiktu, mēs to pieņemam. Lūk, kas ir Krišnas apziņa. Tā ietaupās daudz laika. Ja jūs atzīstat pareizo autoritāti vai zināšanu avotu, tad jūs ietaupāt daudz laika. Piemēram, materiālajā pasaulē zināšanas var apgūt divējādi – induktīvi un deduktīvi. Deduktīvi jūs pieņemat, ka cilvēks ir mirstīgs. Jūsu tēvs apgalvo, ka cilvēks ir mirstīgs, jūsu māsa apgalvo, ka cilvēks ir mirstīgs, visi to apgalvo, un jūs neeksperimentējat. To, ka cilvēks ir mirstīgs, jūs pieņemat par patiesību. Ja gribat izpētīt, vai cilvēks ir mirstīgs, jums ir jāizpēta pilnīgi visi cilvēki, jo jūs varat iedomāties, ka ir arī kāds nemirstīgais, tikai jūs viņu vēl neesat redzējis. Šāda izpēte nekad nebeigtos. Sanskritā to sauc par ārohu, augšupejošo ceļu. Ja vēlaties zināšanas iegūt pats saviem spēkiem, ar saviem nepilnīgajiem jutekļiem, tad jūs nekad nenonāksiet pie pareiziem secinājumiem. Tas ir neiespējami.

Brahma-samhitā teikts: "Lidojiet ar prāta ātrumu!" Mūsu materiālās lidmašīnas stundā var nolidot divtūkstoš jūdžu, bet cik ātri lido prāts? Sēžot mājās, jūs pēkšņi iedomājaties Indiju, kas atrodas, teiksim, desmit tūkstošu jūdžu attālumā, un tā tūlīt ienāk jūsu mājā. Prāts ir nonācis tur. Tik liels ir prāta ātrums. Tāpēc ir teikts: "Ja jūs miljoniem gadu ceļosiet ar prāta ātrumu, tad sapratīsiet, ka garīgās debesis ir neierobežotas." Tām nav iespējams pat tuvoties. Tāpēc Vēdās teikts, ka cilvēkam jāpieņem – tur teikts "noteikti" – īstens garīgais skolotājs, guru. Ar ko ir apveltīts garīgais skolotājs? Ar Vēdu zināšanām, kuras pareizi uzklautas no pareizā avota, un viņam patiešām ir stingri jābūt Brahmanā. Šis ir divas nepieciešamās īpašības. Citādi viņš nav īstens skolotājs.

Krišnas apziņas kustību pilnīgi autoritatīvu padara Vēdu principi. Bhagavad-gītā Krišna saka: "Vēdisko meklējumu īstētais mērķis ir atrast Krišnu." Arī Brahma-samhitā teikts: "Krišnam, Govindam, ir neskaitāmi veidoli, taču visi tie ir viens." Tie nav tādi, kā mūsu kļūdu pilnie veidoli. Viņa veidols ir nekļūdīgs. Manam veidolam ir sākums, Viņa veidolam sākuma nav. Tas ir ananta. Un Viņa veidoliem, kas ir tik daudzveidīgi, nav gala. Mans veidols sēž šeit, nevis manā dzīvoklī. Arī jūs sēžat te, ne savās mājās. Bet Krišna vienlaicīgi var būt visur. Viņš var sēdēt Golokā Vrindāvanā, un tajā pašā laikā Viņš ir visur un caurstrāvo visu. Viņš ir sākotnējais, visvecākais, bet, ja jūs palūkosieties uz Krišnas attēlu, tad vienmēr redzēsiet piecpadsmit – divdesmitgadīgu jaunekli. Jūs nekad neredzēsiet vecu vīru. Bhagavad-gītā jūs esat redzējuši attēlus, kuros Krišna ir kaujas ratu vadītājs. Tad Viņam bija vismaz simt gadu. Krišnam bija mazmazbērni, taču Viņš izskatījās pēc jaunekļa. Krišna, Dievs, nekad nenoveco. Tāda ir Viņa augstākā vara. Un, ja vēlēšities atrast Krišnu, apgūstot Vēdu rakstus, nonāksiet strupceļā. Neiespējami tas nav, taču ļoti grūti. Bet pavisam viegli jūs varat uzzināt par Krišnu no Viņa bhaktas. Bhaktas spēj dot jums Krišnu: "Šeit Viņš ir, pieņemiet!" Lūk, ko spēj Krišnas bhaktas.

Sākumā bija tikai viena Vēda, un to nevajadzēja lasīt. Cilvēki bija tik gudri, ar tik labu atmiņu, ka, vienreiz noklausījušies garīgā skolotāja teikto, viņi to saprata. Viņi visu saprata uzreiz. Bet pirms piectūkstoš gadiem, domādams par šī laikmeta – Kali-jugas – cilvēkiem, Vjāsadēva Vēdas pierakstīja. Viņš zināja, ka tad cilvēku mūžs būs īss, atmiņa būs ļoti vāja un saprāts zaudēs asumu. "Tāpēc es Vēdu zināšanas mācīšu rakstiski." Viņš sadalīja Vēdas četrās daļās: Rigvēdā, Sāmavēdā, Atharva un Jadžurvēdā. Tad viņš uzticēja Vēdas dažādiem mācekļiem. Viņš parūpējās arī par mazāk saprātīgajām sabiedrības daļām – strī, šūdrām un dvidža-bandhu. Viņš neaizmirsā arī sievietes, šūdras (strādnieku kārtu) un dvidža-bandhu. Dvidža-bandhu ir augstdzimis cilvēks, kura īpašības neatbilst viņa augstajai kārtai. Cilvēku, kurš dzimis brāhmanu ģimenē, bet kuram nav brāhmana īpašības, sauc par dvidža-bandhu. Šiem cilvēkiem viņš sastādīja Mahābhāratu, ko sauc arī par Indijas vēsturi, un astoņpadsmit Purānas. Vēdu raksti sastāv no Purānām, Mahābhāratas, četrām Vēdām un Upaniṣadām. Upaniṣadas ir Vēdu daļa. Tad Vjāsadēva apkopoja visas Vēdu zināšanas zinātniekiem un filozofiem domātajā Vēdānta-sūtrā. Tā ir pati Vēdu pilnība.

Vjāsadēva Vēdānta-sūtru uzrakstīja Nāradas, sava Guru Mahārādžas (garīgā skolotāja), vadībā, un tomēr viņš nebija apmierināts. Tas ir garš stāsts, kas aprakstīts Šrīmad Bhāgavatamā. Vēdavjāsa (Vjāsadēva) nebija gluži apmierināts arī tad, kad bija sastādījis daudzās Purānas, Upanišadas un pat Vēdānta-sūtru. Tad viņa garīgais skolotājs Nārada mācīja: "Izskaidro Vēdānta-sūtru." "Vēdānta" nozīmē "augstākās zināšanas", un visaugstākās zināšanas ir Krišna. Krišna norāda, ka, apgūstot visas Vēdas, jānonāk pie Krišnas izpratnes: vēdānta-krid vēda-vid ēva čāham. Krišna saka: "Es esmu Vēdānta-sūtras sastādītājs, un Es esmu Vēdu zinātājs." Tāpēc galamērķis ir Krišna. Tas ir teikts visos vaišnavu rakstītajos Vēdāntas filozofijas skaidrojumos. Mums, Gaudīja vaišnaviem, ir savs Vēdāntas filozofijas skaidrojums "Govinda-bhāšja", ko devis Baladēva Vidjābhūšana. Arī Rāmānudzāčārjam un Madhvāčārjam ir savi skaidrojumi. Šankarāčārjas skaidrojums nav vienīgais. Ir daudz Vēdāntas skaidrojumu, bet, tā kā vaišnavu skaidrojums nebija pirmais, cilvēki maldīgi domā, ka Šankarāčārjas skaidrojums ir vienīgais. Turklāt Vjāsadēva pats uzrakstīja pilnīgo Vēdāntas skaidrojumu – Šrīmad Bhāgavatamu. Arī Šrīmad Bhāgavatama sākas ar Vēdānta-sūtras pirmajiem vārdiem: "džanmādj asja jatah". Šis "džanmādj asja jatah" ir pilnībā izskaidrots Šrīmad Bhāgavatamā. Vēdānta-sūtra dod tikai mājienu par to, kas ir Brahmans, Absolūtā Patiesība: "Absolūtā Patiesība ir tas, no kā viss izplūst." Tas ir kopsavilkums, taču Šrīmad Bhāgavatamā tas izskaidrots sīkāk. Ja viss izplūst no Absolūtās Patiesības, tad kāda ir Absolūtās Patiesības daba? Tas ir izskaidrots Šrīmad Bhāgavatamā. Absolūtajai Patiesībai jābūt ar apziņu. Tā pati mirdz ("sva-rāt"). Mēs attīstām apziņu un zināšanas, saņemot tās no citiem, bet par Viņu ir teikts, ka tā pati mirdz. Vēdu zināšanu kopsavilkums ir Vēdānta-sūtra, un Vēdānta-sūtru pats tās autors ir izskaidrojis Šrīmad Bhāgavatamā. Noslēgumā mēs lūdzam tos, kas patiesi tiecas apgūt Vēdu zinības, mēģināt saprast visu Vēdu zināšanu izskaidrojumu no Šrīmad Bhāgavatamas un Bhagavad-gītas.

Dieva piesaukšana

ॐ पूर्णमदः पूर्णमिदं पूर्णात्पूर्णमुदच्यते ।

पूर्णस्य पूर्णमादाय पूर्णमेवावशिष्यते ॥

om pūrṇam adaḥ pūrṇam idam

pūrṇāt pūrṇam udacyate

pūrṇasya pūrṇam ādāya

pūrṇam evāvaśiṣyate

om – sevī pilnais Veselums; *pūrṇam* – pilnīgs, kuram nekā netrūkst; *adaḥ* – tas; *pūrṇam* – pilnīgs, kuram nekā netrūkst; *idam* – ar jutekļiem uztveramā pasaule; *pūrṇāt* – no vispilnīgākā; *pūrṇam* – sevī pilna vienība; *udacyate* – radīta; *pūrṇasya* – sevī pilnā Veseluma; *pūrṇam* – pilnībā viss; *ādāya* – atņēmts; *pūrṇam* – pilnīgais līdzsvars; *eva* – pat; *avaśiṣyate* – paliek.

Dieva Personība ir pilnīga un sevī pilna, un, tā kā Viņš ir pilnībā pilnīgs, tad viss, kas izplūst no Viņa, ir pilnībā apveltīts ar visu nepieciešamo kā sevī pilns veselums, piemēram, šī jutekļiem uztveramā pasaule. Viss, ko radījis sevī pilnais Veselums, arī ir pilns pats sevī. Tā kā Viņš ir sevī pilnais Veselums, tad Viņš saglabā pilnu līdzsvaru, kaut arī no Viņa izplūst tik daudz sevī pilnu vienību.

SKAIDROJUMS: Sevī pilnais Veselums jeb Augstākā Absolūtā Patiesība ir sevī pilnā Dieva Personība. Apzināties bezpersonisko Brahmanu vai Paramātmu, Virsdvēseli, nozīmē tikai daļēji apzināties sevī pilno Absolūtu. Dieva Augstākā Personība ir sač-čid-ānanda-vigraha. Apzināties bezpersonisko Brahmanu nozīmē apzināties Viņa "sat" īpašību – mūžības aspektu; apzināties Paramātmu jeb Virsdvēseli nozīmē apzināties Viņa "sat" un "čit" īpašības – mūžības un zināšanu aspektu. Taču apzināties Dieva Personību nozīmē apzināties visas pārpasaulīgās īpašības – "sat", "čit" un "ānandu", svētlaimi. Kad cilvēks apzinās Augstāko Personu, viņš apzinās šos aspektus pilnīgā veidolā jeb vīgrahā. Tātad sevī pilnais Veselums nav bezveidīgs. Ja Viņš būtu bezveidīgs vai kādā ziņā kaut nedaudz mazāks par sevis radīto, tad Viņš nebūtu pilns sevī. Sevī pilnajam Veselumam jāsaturs viss – gan tas, kas mūsu pieredzei ir pieejams, gan tas, kas tai nav pieejams, jo citādi Viņš nebūtu sevī pilns.

Sevī pilnajam veselumam – Dieva Personībai – ir neizmērojami spēki, kas ir tikpat pilni sevī kā Viņš. Tāpēc šī jutekļiem uztveramā jeb materiālā pasaule arī ir pati sevī pilna. Divdesmit četras pamatvielas, kuru pārejošā izpausme ir materiālais Visums, izveidotas tā, lai uzturētu un apgādātu Visumu ar visu nepieciešamo. Nevienai citai Visuma vienībai nav jāiejaucas Visuma uzturēšanā. Visums darbojas pēc sava laika, kuru nosaka sevī pilnā Veseluma enerģija, un, kad šis noteiktais laiks paiet, laicīgā izpausme saskaņā ar sevī pilnā Veseluma pilnīgo kārtību tiek iznīcināta.

Sevī pilnajām vienībām, t.i., dzīvajām būtnēm, dotas visas iespējas apzināties sevī pilno Veselumu. Visas nepilnības mēs piedzīvojam tāpēc, ka nepilnīgi zinām sevī pilno Veselumu. Cilvēciskais dzīves veids ir dzīvās būtnes apziņas pilnīga izpausme, un to sasniedz, izejot attīstību pa 8 400 000 dzīvības veidiem dzimšanas un nāves ritenī. Ja dzīvā būtne nerasniedz savu pilnību attiecībā ar sevī pilno Veselumu cilvēka dzīvē, kad tā apveltīta ar pilnu apziņu, tad viņa zaudē iespēju apzināties savu pilnību un materiālās dabas likumi to no jauna ieliek evolūcijas ciklā.

Mēs pūlamies izmantot dabas bagātības, lai radītu tā saukto pilnīgo dzīvi jutekļu baudās, jo nezinām, ka dabā mūsu uzturēšanai viss iekārtots pilnīgi. Kamēr dzīvā būtne nesavienojas ar sevī pilno Veselumu, tā nevar jutekliski baudīt, tāpēc dzīve jutekliskās baudās ir aplama un uzskatāma par mānu. Roka ir sevī pilna vienība tikmēr, kamēr tā ir vienota ar visu ķermeni. No ķermeņa atrauta roka zaudē

visas savas spējas un tikai izskatās pēc rokas. Arī dzīvās būtnes ir neatņemamas sevī pilnā Veseluma daļiņas, un, ja tās atrauj no sevī pilnā Veseluma, tad maldīgais priekšstats par pilnību nevar tās pilnībā apmierināt.

Cilvēciskās dzīves pilnību var apzināties tikai tad, kad cilvēks kalpo sevī pilnajam Veselumam. Kamēr dažādie pasaulīgie kalpošanas veidi – vienalga, vai sociālie, politiskie, sabiedriskie, starptautiskie vai pat starpplanētu – netiks savienoti ar sevī pilno Veselumu, tikmēr tie būs nepilnīgi. Kad viss tiks savienots ar sevī pilno Veselumu, tad arī ar to saistītās neatņemamās daļiņas kļūs sevī pilnīgas.

Pirmā mantra

ईशावास्यमिदं सर्वं यत्किञ्च जगत्यां जगत् ।
तेन त्यक्तेन भुञ्जीथा मा गृधः कस्य स्विद्धनम् ॥ १ ॥

*īśāvāsyam idam sarvaṁ
yat kiñca jagatyāṁ jagat
tena tyaktena bhujjithā
mā gṛdhaḥ kasya svid dhanam*

īśa – Dievs Kungs; āvāsyam – valda pār; idam – šo; sarvaṁ – visu; yat kiñca – kas vien; jagatyāṁ – Visumā; jagat – viss, kas ir dzīvs un nedzīvs; tena – Viņš; tyaktena – devis kā daļu; bhujjithā – tev jāpieņem; mā – ne; gṛdhaḥ – pūlēties iegūt; kasya svid – kāda cita; dhanam – bagātību.

Pār visu dzīvo un nedzīvo Visumā valda Dievs Kungs, un viss pieder Viņam, tādēļ ikvienam būs pieņemt tikai nepieciešamo, kas viņam dots kā viņa daļa, un nebūs pieņemt neko citu, labi zinot, kam tas pieder.

SKAIDROJUMS: Vēdu zināšanas ir nekļūdīgas, jo tās atnāk pa mācekļu pilnīgo pēctecību, kas sastāv no garīgajiem skolotājiem un aizsākas ar pašu Dievu Kungu. Pats Dievs Kungs teica Vēdu zināšanu pirmo vārdu, un mēs tās saņemam no pārpasaulīgiem avotiem. Vārdus, ko teicis Dievs Kungs, sauc par apaurušeju, kas norāda, ka tos nav teikusi laicīga persona. Dzīvajai būtnei, kas dzīvo laicīgajā pasaulē, ir četri trūkumi: (1) tā neizbēgami kļūdās; (2) tā ir pakļauta maldiem; (3) tā tiecas krāpt citus; (4) tās jutekļi ir nepilnīgi. Šo četru nepilnību saistīts, neviens nespēj sniegt pilnīgas zināšanas. Vēdas nav sacerējuši šādi nepilnīgi radījumi. Sākotnēji Vēdu zināšanas tika ieliktas pirmās radītās būtnes Brahmas sirdī, savukārt Brahma tās izplatīja dēliem un mācekļiem, kuri cauri laikiem šīs zināšanas turpināja nodot tālāk.

Tā kā Dievs ir pūrns jeb vispilnīgākais, tad materiālās dabas likumiem nav varas pār Viņu. Taču pār dzīvajām būtnēm un priekšmetiem valda dabas likumi, tātad – Dieva Kunga spēks. Īšopanišada ir daļa no Jadžurvēdas, tāpēc tā satur zināšanas par to, kam viss šajā Visumā pieder.

To apstiprina Bhagavad-gītas septītā nodaļa (7.4.–5.), kurā stāstīts par para un apara prakriti. Dabas pamatvielas – zeme, ūdens, uguns, gaiss, ēters, prāts, saprāts un ego – ir Dieva Kunga zemākā jeb materiālā enerģija, bet dzīvā būtne, dzīvā enerģija, ir Dieva Kunga para prakriti (augstākā enerģija). Abas prakriti jeb enerģijas izplūst no Dieva Kunga, un Viņš valda pār visu, kas pastāv. Visumā nav nekā, kas nebūtu para vai apara prakriti, tāpēc viss ir Visaugstākās Būtnes īpašums.

Augstākā Būtne, Dieva Absolūtā Personība, ir sevī pilna persona, un Viņam ir sevī pilns un pilnīgs saprāts, kuru izmantodams, Viņš ar saviem dažādajiem spēkiem rada kārtību visā. Augstāko būtni bieži salīdzina ar uguni, bet visu dzīvo un nedzīvo – ar šīs uguns siltumu un gaismu. Kā uguns izplata enerģiju siltuma un gaismas veidā, tā arī Dievs Kungs dažādos veidos izpauž savu enerģiju. Tādējādi Kungs ir augstākais vadītājs, uzturētājs un cēlonis visam, kas pastāv. Viņš ir visa zinātājs un ikviena labvēlis. Viņam ir visas neaptveramās spējas: spēks, bagātība, slava, skaistums, zināšanas un atsacīšanās spēja.

Tāpēc ir jābūt pietiekami saprātīgam un jāapjēdz, ka, izņemot Dievu Kungu, nevienam nekas nepieder. Jāpieņem tikai tas, ko Dievs Kungs katram dod kā viņa daļu. Piemēram, govys dod pienu, taču pati šo pienu nedzer: viņa ēd zāli un graudaugus, bet tās piens domāts cilvēku pārtikai. Tāda ir Dieva kārtība, un mums ir jābūt gandarītiem par to, ko Viņš mums laipni dod. Vienmēr jāatceras, kam patiesībā pieder mūsu īpašums.

Piemēram, māju ceļ no zemes, koka, akmens, dzelzs, cementa un daudzām jo daudzām citām materiālām vielām, un, ja mēs domājam saskaņā ar Šrī Īšopanišadu, tad jāsaprot, ka mēs paši nevienu no šiem materiāliem radīt nespējam. Mēs tos varam tikai salikt kopā un ar savu darbu dažādi pārveidot. Strādnieks nedrīkst saukt sevi par lietas īpašnieku tikai tādēļ vien, ka, to izgatavojot, ir smagi strādājis.

Mūsdienu sabiedrībā starp strādniekiem un kapitālistiem vienmēr ir lielas domstarpības. Šis strīds ir ieguvis starptautiskus apmērus, un pasaulei draud briesmas. Cilvēki skatās cits uz citu kā ienaidnieki un plēšas kā suņi un kaķi. Šrī Īšopanišada nevar dot padomu suņiem un kaķiem, taču ar īstenu āčārju (svēto skolotāju) starpniecību tā var dot cilvēkiem Dieva vēstījumu. Cilvēcei jāpieņem Īšopanišadas vēdiskā gudriba un jāpārstāj ķildoties materiālo īpašumu dēļ. Jāpateicas par to, ko Dievs savā žēlastībā mums dod. Ja komunisti, kapitālisti vai kāda cita partija par savām sauks dabas bagātības, kas pilnībā pieder Kungam, tad miera nebūs. Nedz kapitālisti ar politiskiem manevriem spēs iegrozīt komunistus, nedz komunisti, cīnoties nozagtās maizes dēļ, spēs sakaut kapitālistus. Ja viņi neatzīst to, ka viss pieder Dieva Augstākajai Personībai, tad viss īpašums, kuru viņi sauc par savu, ir zagts. Dabas likumi viņus sodīs kā zagļus. Atombumbas ir gan komunistu, gan kapitālistu rokās, un, ja abas puses neatzīs, ka viss pieder Visaugstajam Kungam, tad beigu beigās šīs bumbas noteikti iznīcinās gan vienus, gan otrs. Tāpēc, lai glābtos un nestu pasaulei mieru, abām pusēm jāseko Šrī Īšopanišadas norādījumiem.

Cilvēki nav radīti, lai ķildotos kā suņi un kaķi. Viņiem jābūt pietiekami saprātīgiem un jāapzinās, cik svarīga ir cilvēciskā dzīve un kāds ir tās mērķis. Vēdu raksti sastādīti cilvēcei, nevis suņiem un kaķiem. Kaķi un suņi savai iztikai var negrēkojot nogalināt citus dzīvniekus, taču, ja cilvēks nogalina dzīvnieku savas neapvaldītās garšas apmierināšanai, tad viņš atbild par dabas likumu pārkāpšanu. Par to viņam jāsaņem sods.

Dzīvniekiem nevar izvirzīt tādas pašas prasības kā cilvēkiem. Tīģeris neēd rīsus, kviešus un nedzer govus pienu, jo viņam pārtikai dota dzīvnieku gaļa. Daudzi dzīvnieki un putni ir veģetārieši, daudzi ir gaļēdāji, taču neviens no tiem nepārkāpj dabas likumus, jo šos likumus noteikusi Dieva griba. Dzīvnieki, putni, rāpuļi un citas zemākās būtnes stingri ievēro dabas likumus, tāpēc te nevar runāt par grēku, un arī Vēdu norādījumi nav domāti viņiem. Vienīgi cilvēciskā dzīve uzliek atbildību.

Aplami ir uzskatīt, ka pietiek kļūt par veģetārieti, lai izvairītos no dabas likumu pārkāpšanas. Arī dārzeni ir dzīvi. Tas, ka viena būtne ir otras barība, ir dabas likums. Tātad cilvēkam nebūt nav jālepojas ar to, ka viņš ir stingrs veģetārieti, – galvenais ir atzīt Visaugsto Kungu. Dzīvnieku apziņa nav tik attīstīta, lai viņi spētu atzīt Dievu Kungu, bet cilvēks ir pietiekami saprātīgs, lai mācītos no Vēdu rakstiem, uzzinātu, kā darbojas dabas likumi, un gūtu no šīm zināšanām labumu. Ja cilvēks neievēro Vēdu rakstu norādījumus, viņš pakļauj sevi lielām briesmām. Tāpēc viņam jāatzīst Visaugstā Kunga autoritāte. Viņam jābūt Dieva Kunga bhaktam, viss jāizmanto kalpošanai Dievam Kungam un jāēd tikai Dievam piedāvātā ēdiena pārpalikums. Tas dos cilvēkam iespēju pareizi pildīt savu pienākumu. Bhagavad-gītā (9.26.) Kungs tieši norāda, ka Viņš pieņem veģetāru barību no sava tīrā bhaktas rokām. Tāpēc cilvēkam būtu jākļūst ne tikai par stingru veģetārieti, bet arī par Dieva Kunga bhaktu un viss ēdiens jāpiedāvā Viņam. Tikai tad viņš drīkst baudīt prasādu jeb Dieva žēlastību. Bhakta, kas spēj darboties šādā apziņā, var pareizi izpildīt cilvēciskās dzīves pienākumu. Kas nepiedāvā ēdienu Dievam Kungam, tie patiesībā ēd grēku un pakļauj sevi dažādām ciešanām, kuru cēlonis ir grēcīgās darbības (Bg. 3.13.).

Grēka sakne ir tīša nepakļaušanās dabas likumiem – Dieva Kunga īpašuma tiesību neatzīšana. Dabas likumu jeb Kunga norādījumu pārkāpšana cilvēku pazudina. Dievs Kungs noteikti novērtēs saprātīgo, kurš zina dabas likumus un ir brīvs no nevajadzīgas pieķeršanās vai nepatikas, un šis cilvēks noteikti iegūs tiesības atgriezties pie Dieva, atpakaļ mūžīgajās mājās.

Otrā mantra

कुर्वन्नेह कर्माणि जिजीविषेच्छतं समाः ।

एवं त्वयि नान्यथेतोस्ति न कर्म लिप्यते नरे ॥ २ ॥

kurvann eveha karmāṇi

jijīviṣec chatarṁ samāḥ

evam tvayi nānyatheto 'sti

na karma lipyate nare

kurvan – nepārtraukti darot; *eva* – tā; *iha* – šīs dzīves laikā; *karmāṇi* – darbs; *jijīviṣet* – lai vēlas dzīvot; *śatam* – simts; *samāḥ* – gadu; *evam* – tā dzīvojot; *tvayi* – tev; *na* – ne; *anyathā* – cita ceļa; *itaḥ* – kā šis ceļš; *asti* – ir; *na* – ne; *karma* – darbs; *lipyate* – var saistīt; *nare* – cilvēku.

Kas šādi darbojas atkal un atkal, tas var tiekties nodzīvot simtiem gadu, jo šāds darbs viņu nesaista ar karmas likumu. Citas iespējas cilvēkam nav.

SKAIDROJUMS: Mirt negrib neviens, un ikviens grib dzīvot tik ilgi, cik vien spēj izvilkt savu dzīvību. Šī tieksme ir ne vien individuāla, bet arī vispārēja, un tā pastāv jebkurā ļaužu grupā, sabiedrībā un nācijā. Visas dzīvās būtnes sūri, grūti cīnās par izdzīvošanu, un Vēdās teikts, ka tas ir gluži dabīgi. Pēc dabas dzīvā būtne ir mūžīga, bet tā atrodas materiālā verdzībā, tādēļ tai atkal un atkal jāmaina ķermenis. To sauc par dvēseles pārceļošanu, un tā notiek karma-bandhanas dēļ jeb tādēļ, ka būtne piesaistās savai darbībai. Lai sevi uzturētu, dzīvajai būtnei ir jāstrādā, jo tāds ir materiālās dabas likums. Nepildot savus noliktos pienākumus, tā pārkāpj dabas likumus un aizvien vairāk sapinas dzimšanas un nāves ritenī.

Arī citi dzīvības veidi ir pakļauti atkārtotai dzimšanai un nāvei, bet, kad dzīvā būtne iegūst cilvēka dzīvi, tai tiek dota iespēja atbrīvoties no karmas likuma. Karma, akarma un vikarma ļoti skaidri aprakstītas Bhagavad-gītā. Darbības, kuras cilvēks veic saskaņā ar savu nolikto pienākumu, kā tas norādīts svētajos rakstos, sauc par karmu. Darbības, kas atbrīvo cilvēku no dzimšanas un nāves riteņa, sauc par akarmu. Un darbības, kurās cilvēks nepareizi izmanto savu brīvību un kuras aizved uz zemākajiem dzīvības veidiem, sauc par vikarmu. Saprātīgs cilvēks no visām trim darbībām izvēlēsies to, kas atbrīvo viņu no karmas saitēm. Parasts cilvēks vēlas darīt labus darbus, lai viņu atzītu un lai viņš sasniegtu augstāku dzīves līmeni šajā pasaulē vai debesīs, taču tie, kas pavirzījušies tālāk, vēlas pilnībā atbrīvoties no darbības un tās sekām. Saprātīgi cilvēki labi zina, ka gan labi, gan slikti darbi vienādi piesaista pie materiālajām ciešanām. Tāpēc viņi meklē tādu darbu, kas atbrīvo gan no labo, gan no sliktu darbu sekām. Šis darbs, kas ved uz atbrīvi, aprakstīts šīs Šrī Īšopanišadas pantos.

Šrī Īšopanišadas norādījumi sīkāk paskaidroti Bhagavad-gītā, kuru reizēm sauc par Gītopanišadu, visu Upanišadu krējumu. Bhagavad-gītā (3.9.-16.) Dieva Personība norāda, ka cilvēks nevar sasniegt naiškarmu jeb akarmu, nepildot Vēdu rakstos minētos noliktos pienākumus. Vēdas spēj vadīt cilvēka darbīgo enerģiju tā, ka viņš pakāpeniski sāk apzināties Augstākās Būtnes autoritāti. Ja cilvēks apzinās, ka Dieva Personība ir autoritāte, tas nozīmē, ka viņš sasniedz zināšanas, par kurām vairs nav jāšaubās. Šajā apskaidrotības pakāpē dabas īpašības, proti, skaidrība, kaislības un tumsība, nespēj viņu ietekmēt, un cilvēks saņem iespēju darboties naiškarmā. Šāds darbs nesasaista viņu dzimšanas un nāves ritenī.

Patiesībā nevienam nav jādara nekas vairāk, kā vien garīgi jākalpo Dievam Kungam. Tomēr zemākajās dzīves pakāpēs cilvēks nespēj tūdaļ uzsākt garīgi kalpot, viņš nespēj arī pilnīgi pārtraukt auglīgu darbošanos. Saistītā dvēsele savās tuvākajās un tālākajās savtīgajās interesēs ir pieradusi

darboties, lai apmierinātu juteklus. Parasts cilvēks darbojas, lai pats jutekliski baudītu, un, kad šis jutekliskās baudas princips paplašinās un aptver sabiedrību, nāciju vai visu cilvēci, tas iegūst tādas pievilcīgus nosaukumus kā altruisms, sociālisms, komunisms, nacionālisms, humānisms utt. Šie "ismi", protams, ir ļoti pievilcīgi karma-bandhanas (darba, kas sasaista) veidi, taču Īšopanišadas vēdiskais norādījums māca: ja kāds tik tiešām grib savu dzīvi veltīt kādam no minētajiem "ismiem", tad viņam tie jāvērs uz Dievu. Nav nekā sliktā, ja cilvēks nodibina ģimeni, kļūst par altruistu, sociālistu, komunistu, nacionālistu vai humānistu, ja vien tas tiek darīts saskaņā ar išāvāsju, uz Dievu vērstu pārliecību.

Bhagavad-gīta (2.40.) norāda, ka darbības, kas vērstas uz Dievu, ir tik vērtīgas, ka pat dažas no tām var glābt cilvēku no vislielākajām briesmām. Dzīves vislielākās briesmas ir atkārtota ieslīdēšana dzimšanas un nāves evolucionārajā ciklā, kādā no 8 400 000 dzīvības veidiem. Visnelaimīgākais ir tas, kurš tā vai citādi palaiž garām cilvēciskā dzīvības veida dotās garīgās iespējas un atkal krīt evolūcijas ciklā. Savu nepilnīgo jutekļu dēļ šāds nelga nespēj redzēt, ka tas tā notiek. Tāpēc Šrī Īšopanišada mums ieteic savus spēkus lietot išāvāsjas garā. Šādi darbojoties, ir jēga vēlēties nodzīvot daudzus, daudzus gadus; citādi ilgam mūžam pašam par sevi nav nekādas vērtības. Koks dzīvo simtiem, varbūt pat tūkstošiem gadu, taču nav jēgas dzīvot tik ilgi kā kokam, elpot kā plēšām, radīt bērnus, kā to dara cūkas un suņi, vai arī ēst kā kamieļiem. Pazemīgs, uz Dievu vērsts mūžs ir daudz vērtīgāks par milzu mānu – dzīvi, kas veltīta bezdievīgam altruismam vai sociālismam.

Ja altruistiskas darbības veic saskaņā ar Šrī Īšopanišadu, tad tās kļūst par karma-jogas veidu. Šādi darboties iesaka Bhagavad-gīta (18.5.-9.), jo tas droši pasargā darītāju no briesmām noslidēt evolucionārajā dzimšanas un nāves ritenī. Pat ja šādas, uz Dievu vērstas, darbības ir pabeigtas tikai daļēji, tās tomēr nes labumu darītājam, jo nodrošina viņam cilvēka veidolu nākamajā piedzimšanā. Tā cilvēks gūs vēl vienu iespēju pavirzīties uz priekšu pa atbrīves ceļu.

Kā visu savu darbību vērst uz Dievu, sīki izskaidrots Šrīlas Rūpas Gosvāmī grāmatā "Bhakti-rasāmrita-sindhu". Šis darbs ir izdots arī latviešu valodā ar nosaukumu "Bhakti nektārs". Šo vērtīgo grāmatu mēs iesakām visiem, kas vēlas darboties Šrī Īšopanišadas garā.

Trešā mantra

असुर्या नाम ते लोका अन्धेन तमसावृताः ।

ताँस्ते प्त्त्याभिगच्छन्ति ये के चात्महनो जनाः ॥ ३ ॥

asuryā nāma te lokā

andhena tamasāvṛtāḥ

tāms te pretyābhigacchanti

ye ke cātma-hano janāḥ

asuryāḥ – paredzēts asurām; nāma – pazīstams ar vārdu; te – tās; lokāḥ – planētas; andhena – ar neziņu; tamasā – tumsu; āvṛtāḥ – pārklātas; tān – tās planētas; te – viņi; pretya – pēc nāves; abhigacchanti – ieiet; ye – ikviens; ke – katrs; ca – un; ātma-hanaḥ – dvēseles slepkavas; janāḥ – personas.

Lai arī kas dvēseles slepkava nebūtu, viņam pēc nāves lemts nonākt uz tumsības un neziņas planētām, neticīgo pasaulēm.

SKAIDROJUMS: Cilvēka dzīve, atšķirībā no dzīvnieka dzīves, ir ļoti atbildīga. Kas šo atbildību apzinās un atbilstoši rīkojas, tas ir sura (dievišķa persona), bet, kas pret šo atbildību izturas nevērīgi vai arī neko par to nezina, ir asura (dēmons). Šie divu veidu cilvēki ir sastopami visā Visumā. Rīgvēdā teikts, ka suras vienmēr tiecas pēc Visaugstā Kunga Višnu lotospēdām un atbilstoši rīkojas. Viņu ceļi ir saules pilni.

Saprātīgiem cilvēkiem vienmēr jāatceras, ka šādu ķermeņa veidolu viņi ieguvuši pēc daudzu miljonu gadu attīstības un ilgas pārceļošanas. Materiālo pasauli reizēm salīdzina ar okeānu, bet cilvēka ķermeni – ar stipru laivu, kas īpaši radīta okeāna šķērsošanai. Vēdu raksti un āčārjas (svētie skolotāji) ir pieredzējuši laivinieki, un cilvēka ķermeņa iespējas ir ceļavējš, kas palīdz laivai mierīgi aizpeldēt līdz izraudzītajam mērķim. Ja, pastāvot visām šīm iespējām, cilvēks pilnībā neizmanto dzīvi, lai apzinātos sevi, tad viņš ir ātma-ha – dvēseles slepkava. Šrī Īšopanišada nepārprotami brīdina, ka dvēseles slepkava nonāk tumšākajos neziņas apvidos, kur to sagaida mūžīgas ciešanas.

Cūku, suņu, kamieļu, ēzeļu u.c. ekonomiskās vajadzības ir tikpat svarīgas kā mūsējās, taču atrisināt šo dzīvnieku ekonomiskās problēmas var tikai ļoti pretīgos un nepatīkamos apstākļos. Dabas likumi cilvēkam dod visas iespējas dzīvot ērti, jo cilvēka dzīvības veids ir daudz svarīgāks un vērtīgāks par dzīvniecisko. Kāpēc cilvēks dzīvo labākos apstākļos nekā cūka un citi dzīvnieki? Kāpēc augsti stāvošam valdības kalpotājam nodrošinātas labākas iespējas nekā parastam ierēdnim? Lūk, kāda ir atbilde – augsti stāvošam kalpotājam jāpilda augstāki pienākumi. Tāpat arī cilvēkam ir svarīgāki pienākumi nekā dzīvniekiem, kuri vienmēr aizņemti tikai ar izsalkušo vēderu piepildīšanu. Taču mūsdienu dvēseles slepkavu civilizācija ir tikai saasinājusi izsalkušo vēderu problēmas. Ja mēs vērsīsimies pie izsmalcinātā dzīvnieka mūsdienu civilizētā cilvēka izskatā un jautāsim, ar ko viņš nodarbojas, tad viņš atbildēs, ka vēlas tikai strādāt, lai apmierinātu savu vēderu, un ka sevi apzināties nav nepieciešams. Taču dabas likumi ir tik nežēlīgi, ka par spīti tam, ka viņš noliedz nepieciešamību apzināties sevi un dedzīgi vēlas smagi strādāt vēdera dēļ, viņam pastāvīgi draud bezdarbs.

Cilvēciskais dzīvības veids mums dots nevis tādēļ, lai mēs smagi strādātu kā ēzeļi vai cūkas, bet gan tādēļ, lai sasniegtu augstāko dzīves pilnību. Ja sevis apzināšanās mums nerūp, tad dabas likumi mūs spiež smagi strādāt, pat ja to nevēlamies. Šī laikmeta cilvēki spiesti smagi strādāt kā ēzeļi un pajūga vērši. Šajā Šrī Īšopanišadas pantā aprakstīti apvidi, uz kuriem tiek nosūtīti darbā asuras. Ja cilvēks nav veicis pienākumus, kā tas pienākas cilvēciskai būtnei, tad viņš ir spiests pārceļot uz asuru planētām un piedzimt pagrimušās dzīvības formās, lai neziņā un tumsībā smagi strādātu.

Bhagavad-gītā (6.41.-43.) teikts, ka cilvēks, kurš nostājas uz sevis apzināšanās ceļa, bet par spīti patiesiem centieniem nenoiet to līdz galam, saņem iespēju piedzimt šuči vai šrīmata ģimenē. Vārds "šuči" norāda uz garīgi attīstītu brāhmanu, bet "šrīmat" norāda uz vaišju, tirgotāju slāņa pārstāvi. Te parādīts, ka cilvēkam, kuram neizdodas apzināties savas attiecības ar Dievu, tiek dota lielāka iespēja turpināt sevis apzināšanos, jo viņš ir patiesi pūlējies to darīt jau iepriekšējās dzīvēs. Ja pat neveiksmīnīkam tiek dota iespēja piedzimt cienījamā un dižciltīgā ģimenē, tad grūti iedomāties, ko sasniedz tas, kas guvis panākumus. Pat tikai mēģinājums apzināties Dievu nodrošina piedzimšanu bagātā vai dižciltīgā ģimenē. Tomēr tam, kurš pat nemēģina apzināties sevi un vēlas, lai viņu sedz maldi, kurš ir pārāk materiālistisks un pieķēries materiālajām baudām, tam jānonāk vistumšākajos elles nostūros. To apstiprina visi Vēdu raksti. Šādi materiālistiski asuras reizēm ārēji ir reliģiozi, taču viņu galamērķis ir materiālā labklājība. Bhagavad-gīta (16.17.-18.) asi nosoda šādus cilvēkus, nosaucot tos par ātma-sambhāvitām, jo par dižiem viņus uzskata tikai tāpēc, ka viņi ir spējīgi krāpnieki, un varu tiem dod tumsonīgu ļaužu balsošana un pašu materiālā bagātība. Šādi asuras nemaz neapzinās sevi, un viņiem nav zināšanu par īšāvāsju, Dievu Kungu, tāpēc tie noteikti nokļūst vistumšākajos apgabalos.

Var secināt, ka mūsu, cilvēku, uzdevums nav tikai nedroša ekonomisku jautājumu risināšana, bet gan visu materiālās dzīves, kurā mūs ielikuši materiālās dabas likumi, jautājumu risināšana.

Ceturrtā mantra

अनेजदेकं मनसो जवीयो
नैनद्देवा आप्नुवन् पूर्वमर्षत् ।
तद्भावतो न्यानत्येति तिष्ठत्
तस्मिन्नपो मातरिश्वा दधाति ॥४॥

anejad ekam manaso javīyo
nainad devā āpnuvan pūrvam arṣat
tad dhāvato 'nyān atyeti tiṣṭhat
tasminn apo mātariśvā dadhāti

anejat – tāds, kas vienmēr ir vienā vietā; ekam – viens; manasaḥ – nekā prāts; javīyaḥ – ātrāks; na – ne; enat – šis Visaugstais Kungs; devāḥ – padievi, piem., Indra u.c.; āpnuvan – spēj tuvoties; pūrvam – priekšā; arṣat – tāds, kas ātri pārvietojas; tat – Viņš; dhāvataḥ – skrejošie; anyān – citi; atyeti – pārspēj; tiṣṭhat – paliekot vienā vietā; tasmin – Viņā; apaḥ – lietus; mātariśvā – padievi, kas pārvalda vēju un lietu; dadhāti – apgādā.

Dieva Personība ir ātrāka par prātu, ātrāka par visiem, kas skrien, kaut arī vienmēr atrodas savā mājvietā. Varenie padievi nespēj Viņam tuvoties. Viņš atrodas vienuviet, bet valda pār tiem, kas gādā par gaisu un lietu. Viņš ir pārāks par visiem.

SKAIDROJUMS: Pat visizcilākais filozofs, spekulatīvi prātojot, nespēj izzināt Visaugsto Kungu, kas ir Dieva Absolūtā Personība. Viņu izzināt spēj vienīgi Viņa bhaktas ar Viņa paša žēlastību. Brahma-samhitā (5.34.) teikts, ka filozofs, kas nav bhakta, varētu simtiem miljonu gadu ceļot ar prāta vai vēja ātrumu, un Absolūtā Patiesība būtu no viņa vēl ļoti, ļoti tālu. Tālāk Brahma-samhitā (5.36.) aprakstīts: Dieva Absolūtajai Personībai ir pārpasaulīgā mājvieta – Goloka, kurā Viņš uzturas un spēlējas. Taču Viņa neaptveramie spēki ļauj Viņam vienlaicīgi sasniegt jebkuru Viņa radītājas enerģijas daļu. Višnu Purānā Viņa spēki salīdzināti ar siltumu un gaismu, ko izstaro uguns. Uguns atrodas vienuviet, bet izstaro gaismu un siltumu visapkārt. Arī Dieva Absolūtā Personība vienmēr ir savā pārpasaulīgajā mājvietā, bet izplata savas dažādās enerģijas visur.

Viņa enerģijas ir neskaitāmas, taču tās var iedalīt trīs pamatdaļās: iekšējā spēkā, robežspēkā un ārējā spēkā. Katru no šīm pamatdaļām var iedalīt simtiem un miljoniem apakšdaļās. Valdošie padievi, kam dota spēja vadīt un pārvaldīt tādas dabas parādības kā gaisu, gaismu, lietu utt., attiecināmi uz Absolūtās Personas robežspēku. Mazāk svarīgās dzīvās būtnes, ieskaitot cilvēkus, arī rodas no Dieva Kunga robežspēka. Materiālā pasaule ir Dieva Kunga ārējā spēka radīta, bet garīgās debesis jeb Dieva valstība ir Viņa iekšējā spēka izpausme.

Tādējādi dažādās Dieva Kunga enerģijas ir visur. Dievs Kungs no savām enerģijām neatšķiras, tomēr nevajadzētu kļūdaini uzskatīt, ka Visaugstais Kungs visur ir izklaidēts bezpersoniski vai ka Viņš zaudē savu personību. Cilvēki pieraduši secināt, kā paši saprot, taču Visaugstais Kungs nav pakļauts mūsu ierobežotajai sapratnei. Tieši tādēļ Upanišadas mūs brīdina, ka ar paša ierobežotajām spējām neviens nespēj tuvoties Dievam Kungam.

Bhagavad-gītā (10.2.) Dievs Kungs saka, ka pat lieli riši un suras nespēj Viņu iepazīt. Un ko lai saka par asurām, kuri pat nav gatavi izprast Dieva Kunga ceļus? Šī ceturrtā mantra ļoti skaidri norāda, ka Absolūtā Patiesība galu galā ir Absolūtā Personība. Citādi, apliecinot Viņa personības iezīmes, nevajadzētu minēt visu šo daudzveidību.

Dieva Kunga spēku atsevišķās neatņemamās daļiņas ir apveltītas ar Dieva Kunga pazīmēm, taču to darbības lauki ir ierobežoti, un tāpēc tās visas ir ierobežotas. Neatņemamās daļiņas nekad nelīdzinās

veselumam, tāpēc tās nevar novērtēt visas Dieva spējas. Materiālās dabas ietekmē muļķās un tumsonīgās būtnes, kas ir tikai Dieva Kunga neatņemamās daļiņas, cenšas iztēloties Dieva Kunga pārpasaulīgumu. Šrī Īšopanišada brīdina, ka pūles noskaidrot Dieva Kunga patieso "Es" ar prātojumiem ir veltīgas. Par pārpasaulību jāmacās no augstākiem avotiem, piemēram, Vēdām, kuras jau satur zināšanas par pārpasaulību.

Lai varētu darboties saskaņā ar Dieva Kunga gribu, ikviena sevī pilnā veseluma daļiņa ir apveltīta ar kādu noteiktu enerģiju. Kad šī daļiņa aizmirst, kas tai jā dara, tā atrodas maijā – maldos. Tādēļ Šrī Īšopanišada jau no paša sākuma brīdina, lai mēs ļoti apzinīgi pildām to lomu, kuru mums iedalījis Dievs Kungs. Tas nenozīmē, ka atsevišķajai dvēselei nav savas ierosmes. Tā ir neatņemama Dieva Kunga daļiņa, un tāpēc arī viņai ir daļa no Dieva Kunga ierosmes. Kad cilvēks ar saprātu pareizi izprot, ka viss ir Dieva Kunga enerģija, tad viņš var atjaunot savu sākotnējo apziņu, kuru ir pazaudējis saskarē ar maiju – ārējo enerģiju.

Visas spējas nāk no Dieva Kunga, tādēļ katra no tām jāizmanto tikai Dieva gribas pildīšanai un nekā citādi. Dievu var izzināt tas, kurš kļuvis pazemīgs un vēlas kalpot Kungam. Pilnīgas zināšanas nozīmē zināt visas Dieva Kunga iezīmes, Viņa spēkus un to, kā Viņa griba šos spēkus vada. Šos jautājumus Visaugstais Kungs lieliski apraksta Bhagavad-gītā, kas ir visu Upanišadu būtība.

Piektā mantra

तदेजति तन्नैजति तद् दूरे तद्वन्तिके ।

तदन्तरस्य सर्वस्य तदु सर्वस्यास्य बाह्यतः ॥ ५ ॥

tad ejati tan najati

tad dūre tad v antike

tad antar asya sarvasya

tad u sarvasyāsya bāhyataḥ

tat – tas Visaugstais Kungs; ejati – iet; tat – Viņš; na – ne; ejati – iet; tat – Viņš; dūre – tālu projām; tat – Viņš; u – arī; antike – ļoti tuvu; tat – Viņš; antaḥ – iekšā; asya – šim; sarvasya – visam; tat – Viņš; u – arī; sarvasya – visam; asya – šim; bāhyataḥ – ārpusē.

Visaugstais Kungs iet un neiet. Viņš ir ļoti tālu un ļoti tuvu. Viņš ir visā un ārpus visa.

SKAIDROJUMS: Šeit izskaidrots, kā Dieva Kunga neaptveramie spēki veic Viņa pārpasaulīgās darbības. Pretstati šeit doti, lai pierādītu Dieva Kunga neaptveramās spējas. "Viņš iet un neiet." Parasti, ja kāds iet, tad neloģiski būtu apgalvot, ka viņš neiet. Taču, kas attiecas uz Dievu Kungu, šādas pretrunas tiek lietotas, lai norādītu uz Viņa neaptveramajām spējām. Mēs ar savām ierobežotajām zināšanām nespējam pielāgoties šādām pretrunām. Dievu Kungu mēs spējam iztēloties vienīgi tā, kā to ļauj mūsu ierobežotā saprašana. Piemēram, mājāvādas skolas filozofi impersonālisti atzīst tikai Kunga bezpersoniskās darbības un noliedz personības aspektu. Turpretī Bhāgavatas skolas pārstāvjiem ir pilnīgs priekšstats par Kunga neaptveramajām spējām, un tie atzīst Kungu gan kā personību, gan kā bezpersonisko. Bhāgavatas atzīst arī Viņa neaptveramās spējas, jo vārdi "Visaugstais Kungs" bez tām zaudē jēgu.

Mēs ar savām acīm neredzam Dievu, taču tāpēc vien vēl nevajadzētu uzskatīt, ka Viņš noteikti nepastāv kā personība. Šrī Īsopanišada atspēko šo argumentu un brīdina, ka Dievs Kungs ne tikai ir tālu, bet ir arī ļoti tuvu. Dieva Kunga mājvieta ir ārpus materiālajām debesīm, bet mēs nekādi nevaram izmērīt pat materiālās debesis. Ja jau materiālās debesis sniedzas tik tālu, tad ko gan teikt par garīgajām debesīm, kas ir pilnīgi ārpus tām. Arī Bhagavad-gīta (15.6.) apstiprina, ka garīgās debesis ir tālu ārpus materiālā Visuma. Dievs Kungs ir tik tālu, bet var atnākt pie mums vienā mirklī, ātrāk par prātu vai vēju. Viņš var iet tik ātri, ka neviens nespēj Viņu apdzīt. Tas bija aprakstīts jau iepriekšējā pantā.

Dieva Personība mums ir vienaldzīga pat tad, kad Viņš atnāk pie mums. Bhagavad-gītā (9.11.) Dievs Kungs nosoda tādu mulķīgu nevērību, teikdams, ka nelgas Viņu izsmej, jo uzskata par mirstīgu. Viņš ir nemirstīgs, arī pie mums Viņš neatnāk ķermenī, kas veidots no materiālās dabas. Daudzi tā sauktie zinātnieki apgalvo, ka Dievs Kungs, gluži tāpat kā parasta dzīvā būtne, atnāk šajā pasaulē materiālā ķermenī. Nezinot Viņa neaptveramās spējas, šādi nelgas pielīdzina Viņu cilvēkam.

Dievs spēj pieņemt mūsu kalpošanu jebkādā veidā, jo Viņš ir neaptveramu spēku pilns un spēj savus dažādos spēkus pārveidot pēc paša vēlēšanās. Neticīgie iebilst, ka Kungs vispār nespēj pats nonākt šajā pasaulē, un, ja arī Viņš to dara, tad ierodas materiālā veidolā. Ja mēs atzīstam, ka Dieva Kunga spēki ir neaptverami, tad šis iebildums kļūst bezjēdzīgs. Pat ja Kungs atnāk pie mums materiālā veidolā, Viņš šo materiālo enerģiju spēj pārvērst garīgajā enerģijā. Visām enerģijām ir viens un tas pats avots, un avots var tās izmantot, kā pats to vēlas. Piemēram, Dievs Kungs var izpausties kā arčā-vigraha, t.i., kā tēls – Dievība, kas šķiet izveidota no māla, akmens vai koka. Šie veidoli, kaut arī tie ir atveidoti kokā, akmenī vai citā materiālā, nav elki, kā to apgalvo svēto attēlu apkarotāji.

Pašreiz, nepilnīgajā materiālajā esamībā, mēs nespējam redzēt Visaugsto Kungu, jo mūsu redze ir nepilnīga. Tomēr tie bhaktas, kas vēlas skatīt Viņu ar materiālajām acīm, saņem Kunga labvēlību, un Viņš parādās tā sauktajā materiālajā veidolā, lai pieņemtu bhaktas kalpošanu. Tāpēc nevajag uzskatīt, ka šādi bhaktas, kas ir zemākās garīgās kalpošanas pakāpē, pielūdz elku. Viņi patiešām pielūdz Dievu Kungu, kurš piekritis parādīties viņiem pieejamā veidā. Turklāt arčas veidols nav darināts pēc pielūdzēju iegribām. Tas ar visiem tā piederumiem pastāv mūžīgi. Patiesi bhakta to tiešām spēj sajust, bet ateists – ne.

Bhagavad-gītā (4.11.) Dievs Kungs norāda, ka Viņa izturēšanās pret bhaktu ir atkarīga no tā, cik bhakta sevi Viņam uztic. Viņš patur sev tiesības atklāties nevis kuram katram, bet gan tām dvēselēm, kas sevi uzticējušas Viņam. Dvēseles, kas uzticējušas sevi Dievam, var sasniegt Viņu vienmēr, bet tām dvēselēm, kas sevi nav uzticējušas, Viņš ir ļoti tālu un nav pieejams.

Šeit ļoti svarīgi ir vārdi "saguna" ("ar īpašībām") un "nirguna" ("bez īpašībām"), kuri bieži sastopami svētajos rakstos. Vārds "saguna" nenorāda, ka Dievs Kungs, ierazdamies materiālajā pasaulē, pieņem materiālu veidolu un ir pakļauts materiālās dabas likumiem, lai gan Viņam piemīt uztveramas īpašības. Materiālā enerģija un garīgā enerģija Viņam ir viens un tas pats, jo Viņš ir visu enerģiju avots. Viņš ir visu enerģiju pavēlnieks, tādēļ, atšķirībā no mums, tās Viņu nekad neietekmē. Materiālā enerģija darbojas Viņa vadībā, un Viņš var lietot šo enerģiju saviem mērķiem. Viņu nekad neietekmē neviena no šīs enerģijas īpašībām. (Šī ir Kunga nirgunas īpašība.) Turklāt Dievs Kungs nekad nekļūst bezveidīgs, jo būtībā Viņš ir mūžīgais veidols – sākotnējais Kungs. Viņa bezpersoniskais aspekts jeb Brahmana starojums ir tikai Viņa paša staru mirdzums, gluži tāpat kā saules stari ir saules dieva mirdzums.

Reiz svētais bērns Prahlāda Mahārādža sarunājās ar savu tēvu ateistu, un tēvs viņam jautāja: "Nu, kur tad ir tavs Dievs?" Prahlāda atbildēja, ka Dievs mīt visā. Tēvs dusmīgi vaicāja, vai viņa Dievs ir arī blakus stāvošajā pils kolonnā, un zēns atbildēja: "Jā." Ateists tūdaļ sadragāja kolonnu gabalos, un Dievs Kungs tajā pašā mirklī parādījās kā Nrisimha – avatārs puscilvēka-puslauvas izskatā – un nogalināja ateistu valdnieku. Tas nozīmē, ka Dievs Kungs ir visā un visu rada ar savām dažādajām enerģijām. Ar savām neaptveramajām spējām Viņš var parādīties jebkurā vietā un laikā, lai dotu svētību savam patiesajam bhaktam. Kungs Nrisimha no kolonnas parādījās nevis pēc ateistiskā valdnieka pavēles, bet gan pēc sava bhaktas Prahlādas vēlēšanās. Ateists nevar pavēlēt Dievam Kungam parādīties, taču Kungs parādīsies visur un jebkur, lai dotu žēlastību savam bhaktam. Arī Bhagavad-gītā (4.8.) teikts, ka Dievs Kungs atnāk, lai uzvarētu neticīgos un aizstāvētu ticīgos. Protams, Dievam Kungam ir pietiekami daudz enerģiju un palīgu, lai uzvarētu ateistus, bet Viņš pats labprāt dod svētību bhaktam. Tāpēc Viņš atnāk kā avatārs. Patiesībā Viņš atnāk vienīgi tāpēc, lai dotu svētību bhaktām.

Brahma-samhitā (5.35.) teikts, ka Govinda – sākotnējais Kungs – ar savu pilnīgo daļu ieiet visā. Viņš ieiet Visumā un arī visos Visuma atomos. Virātas veidolā Viņš ir ārpus visa un kā antarjāmī – visa iekšienē. Kā antarjāmī Viņš ir liecinieks visam, kas notiek, un kā karma-phala apvelta mūs ar darbības augļiem. Mēs paši varam aizmirst, ko esam izdarījuši iepriekšējās dzīvēs, taču Dievs Kungs ir mūsu darbību liecinieks, tāpēc mūsu darbībām vienmēr ir augļi, un tā vai citādi mēs esam pakļauti šo darbību sekām.

Patiesībā nav nekā cita kā vienīgi Dievs – iekšienē un ārpusē. Viss ir Viņa dažādo enerģiju izpausme, tāpat kā siltums un gaisma nāk no uguns. Tādējādi Viņa dažādās enerģijas ir vienotas. Kaut arī šī vienotība pastāv, savā personālajā veidolā Kungs bauda visu, ko spēj baudīt dzīvo būtnu – Viņa niecīgo neatņemamo daļiņu – jutekļi.

Sestā mantra

यस्तु सर्वाणि भूतान्यात्मन्येवानुपश्यति ।
सर्वभूतेषु चात्मानं ततो न विजुगुप्सते ॥ ६ ॥

yas tu sarvāṇi bhūtāny
ātmany evānupaśyati
sarva-bhūteṣu cātmānaṁ
tato na vijugupsate

yaḥ – tas, kas; tu – bet; sarvāṇi – visas; bhūtāni – dzīvās būtnes; ātmani – saistībā ar Visaugsto Kungu; eva – vienīgi; anupaśyati – pastāvīgi vēro; sarva-bhūteṣu – katrā dzīvajā būtnē; ca – un; ātmānam – Virsdvēsele; tataḥ – tādējādi; na – ne; vijugupsate – nevienu neienīst.

Kas visu redz saistībā ar Visaugsto Kungu, kas redz, ka visas būtnes ir Viņa neatņemamās daļiņas, kas redz visā Visaugsto Kungu, tas nekad neienīst nevienu un neko.

SKAIDROJUMS: Te aprakstīti mahābhāgavata – diženais, kas visu redz saistībā ar Dieva Augstāko Personību. Pastāv trīs Visaugstā Kunga klātbūtnes apzināšanās pakāpes. Kaništha-adhikārī ir uz zemākās apzināšanās pakāpes. Atbilstoši savai ticībai viņš dodas uz kādu noteiktu svētnīcu, piemēram, templi, baznīcu vai mošeju, un tur pielūdz Dievu, kā to māca raksti. Šāds bhakta uzskata, ka Dievs Kungs ir vienīgi svētnīcā un nekur citur. Viņš nespēj novērtēt, uz kādas garīgās kalpošanas pakāpes atrodas citi, nedz arī pateikt, kurš ir apzinājies Visaugsto Kungu. Šādi bhaktas ievēro rituālus un reizēm strīdas, uzskatīdami vienu garīgās kalpošanas veidu labāku par otru. Šie kaništha-adhikārī patiesībā ir materiālistiski bhaktas, kas vēl tikai pūlas pārsniegt materiālā robežas un sasniegt garīgu līmeni.

Tos, kas sasnieguši otro apzināšanās pakāpi, sauc par madhjama-adhikārī. Šie bhaktas saskata četrus principus un atšķirības starp tiem: (1) Visaugsto Kungu, (2) Dieva Kunga bhaktas, (3) nevainīgos, kuriem nav zināšanu par Dievu Kungu, un (4) ateistus, kuri netic Dievam Kungam un kuri ienīst tos, kas garīgi kalpo Viņam. Madhjama-adhikārī pret minētajām personām izturas dažādi. Viņš godā Dievu Kungu un uzskata, ka Viņš ir tas, kas jāmīl. Šāds bhakta ir draugs tiem, kuri garīgi kalpo Dievam Kungam. Viņš cenšas atmodināt nevainīgo sirdīs snaudošo Dieva mīlestību un izvairās no ateistiem, kuri izsmej Dieva Kunga vārdu.

Augstāks par madhjama-adhikārī sevis apzināšanās pakāpē ir utama-adhikārī, kurš visu redz saistībā ar Visaugsto Kungu. Šāds bhakta nešķiro cilvēkus ateistos un ticīgos, bet redz visus kā neatņemamas Dieva daļiņas. Viņš zina, ka augsti mācīts brāhmans un ielas suns neatšķiras, jo abi nāk no Dieva Kunga, kaut arī saskaņā ar materiālās dabas īpašībām tie ir iemiesoti atšķirīgos ķermeņos. Viņš saprot, ka Visaugstā Kunga daļiņa brāhmans ir pareizi izmantojusi Dieva Kunga doto neatkarību, bet daļiņa suns šo neatkarību izlietojusi nepareizi, tāpēc dabas likumi to sodījuši, ieslogot suņa veidolā. Lai kā arī rīkotos brāhmans vai suns, utama-adhikārī cenšas darīt labu abiem. Šādu mācītu bhaktu nemaldina materiālie ķermeņi, jo viņu piesaista katrā būtnē esošā garīgā dzirksts.

Kas, dižodamies ar vienotības un brālības jūtām, atdarina utama-adhikārī, bet darbojas ķermeniskā līmenī, tie patiesībā ir viltus labdari. Priekšstats par vispārējo brālību jāgūst no utama-adhikārī, nevis no nejēgas, kurš nepareizi izprot atsevišķo dvēseli un Visaugstā Kunga visuresošo izvērsumu – Virsdvēseli.

Šajā, sestajā, mantrā skaidri pateikts, ka cilvēkam jāvēro jeb jāredz. Tas nozīmē, ka jāseko iepriekšējam āčārjam, pilnību sasniegušajam skolotājam. Šeit lietots atbilstošs sanskrita vārds –

"anupašjati". "Anu" nozīmē "sekot", bet "pašjati" nozīmē "vērot". Tādējādi vārds "anupašjati" nozīmē, ka lietas nav jācenšas saskatīt ar neapbruņotu aci, bet jāseko āčārju pēdās. Materiālo nepilnību dēļ neapbruņota acs neko nespēj saskatīt pareizi. Kamēr nav uzklusis augstāks avots, nav iespējams redzēt pareizi, un šis augstākais avots ir Vēdu gudrība, kuru vēstījis pats Kungs. Vēdu patiesības nāk pa mācekļu pēctecību: Kungs tās deva Brahmam, Brahma – Nāradam, Nārada – Vjāsam, bet Vjāsa – daudziem citiem mācekļiem. Agrākajos laikos Vēdu vēstījumus nevajadzēja pierakstīt, jo toreiz cilvēkiem bija vairāk saprāta un asāka atmiņa. Tikai vienreiz uzklusījuši, viņi spēja pildīt īstena garīgā skolotāja norādījumus.

Pašlaik ir daudz svēto rakstu skaidrojumu, bet tie lielākoties nenāk no mācekļu pēctecības, kas sākas ar Šrīlu Vjāsadēvu – sākotnējo Vēdu gudrības skolotāju. Šrīlas Vjāsadēvas pēdējais, vispilnīgākais un cildenākais darbs ir Šrīmad Bhāgavatama, kas ir autoritatīvs Vēdānta-sūtras skaidrojums. Ir arī Bhagavad-gīta, kuru vēstījis pats Kungs un kuru pierakstījis Vjāsadēva. Šie ir paši svarīgākie svētie raksti, un jebkurš skaidrojums, kas ir pretrunā ar Bhagavad-gītas vai Šrīmad Bhāgavatamas principiem, nav autoritatīvs. Pastāv pilnīga saskaņa starp Upaniśadām, Vēdānta-sūtru, Vēdām, Bhagavad-gītu un Šrīmad Bhāgavatamu, un, nesaņemot norādījumus no Vjāsadēvas skolnieku pēctecības pārstāvjiem, kas tic Dieva Personībai un Viņa dažādajām enerģijām, kā tās ir izskaidrotas Šrī Īšopaniśadā", nevajadzētu spriest par Vēdām.

Kā teikts Bhagavad-gītā (18.54.), vienīgi tas, kurš jau ir sasniedzis atbrīves līmeni (brahma-bhūta), var kļūt par utama-adhikārī bhaktu un saskatīt katrā dzīvajā būtnē savu brāli. Poliitiķi, kas vienmēr tiecas pēc kāda materiāla ieguvuma, to nespēj. Ja kāds atdarina utama-adhikārī pazīmes, tad viņš varbūt arī kalpo savam ārējam ķermenim slavas vai materiālās atlīdzības dēļ, taču dvēselei – ne. Šāds atdarinātājs neko nezina par garīgo valstību. Utama-adhikārī redz dzīvās būtnes garīgo dvēseli un arī kalpo tai kā garam. Tādējādi pats par sevi tiek apmierināts arī materiālais aspekts.

Septītā mantra

यस्मिन् सर्वाणि भूतान्यात्मैवाभूद्विजानतः ।

तत्र को मोहः कः शोक एकत्वमनुपश्यतः ॥ ७ ॥

yasmin sarvāṇi bhūtāny

ātmaivābhūd vijānataḥ

tatra ko mohaḥ kaḥ śoka

ekatvam anupaśyataḥ

yasmin – stāvoklī; *sarvāṇi* – visas; *bhūtāni* – dzīvās būtnes; *ātmā* – garīgā dzirksts (*cit-kaṇa*); *eva* – vienīgi; *abhūt* – pastāv kā; *vijānataḥ* – tā, kas zina; *tatra* – tur; *kaḥ* – kas; *mohaḥ* – maldinājums; *kaḥ* – kas; *śokaḥ* – nemiers; *ekatvam* – vienādi pēc īpašībām; *anupaśyataḥ* – tā, kas redz ar autoritātes palīdzību, jeb tā, kas tā redz pastāvīgi.

Par lietu patieso zinātāju kļūst tas, kurš vienmēr redz, ka visas dzīvās būtnes ir garīgas dzirkstis ar tādām pašām īpašībām kā pašam Kungam. Kas gan šādam zinātājam ir maldinājums vai raizes?

SKAIDROJUMS: Izņemot iepriekš minētos madhjama-adhikārī un utama-adhikārī, neviens nespēj īsti saskatīt dzīvās būtnes garīgo stāvokli. Dzīvajām būtnēm piemīt tādas pašas īpašības kā Visaugstajam Kungam, gluži tāpat kā uguns dzirkstelēm piemīt visas uguns īpašības un ir tāda pati daba kā ugunij. Tomēr, runājot par daudzumu, dzirkstis nav uguns, jo siltuma un gaismas tajās ir daudz mazāk nekā ugunī. Mahābhāgavata, dižs bhakta, saskata visā vienotību, jo redz visu kā Visaugstā Kunga enerģiju. Vienotība pastāv tādā nozīmē, ka nav atšķirības starp enerģiju un tās avotu. Kaut arī, no analītiskā redzes viedokļa, siltums un gaisma atšķiras no uguns, tomēr vārds "uguns" bez gaismas un siltuma zaudē savu jēgu. Taču, kopumā ņemot, siltums, gaisma un uguns ir viens un tas pats.

Sanskrita vārdi "ekatvam anupaśjataḥ" norāda, ka visu dzīvo būtņu vienotība ir jāskata no svēto rakstu viedokļa. Atsevišķajām augstākā veseluma dzirkstīm piemīt gandrīz astoņdesmit procenti veseluma (Kunga) īpašību, tomēr kvantitatīvi tās nevar pielīdzināt Visaugstajam Kungam. Šīs īpašības dzīvajai būtnēi piemītniecīgā daudzumā, jo tā ir tikainiecīga augstākā veseluma neatņemama daļiņa. Var minēt vēl vienu līdzību: sāls daudzums ūdens pilienā nekad nevar būt vienāds ar sāls daudzumu visā okeānā, lai gan pēc ķīmiskā sastāva kvalitatīvi sāls ir tāda pati gan okeānā, gan pilienā. Ja atsevišķā dzīvā būtnē būtu vienāda ar Visaugsto Kungu gan pēc īpašībām, gan pēc lieluma, tad nevarētu būt ne runas par to, ka to ietekmē materiālā enerģija. Iepriekšējās mantrās jau tika teikts, ka neviena dzīvā būtnē, pat varenie padievi, nekādā ziņā nevar pārspēt Augstāko Būtni. Tāpēc "ekatvam" nenozīmē, ka dzīvā būtnē visādā ziņā līdzinās Visaugstajam Kungam. Tomēr tas norāda, ka plašākā nozīmē pastāv kopējas vēlmes, tāpat kā ģimenē visu ģimenes locekļu vēlmes ir vienādas vai arī katrai tautai ir vienotas nacionālās intereses, kaut arī tai ir daudz dažādu pilsoņu. Visas dzīvās būtnes ir vienas augstākās ģimenes neatņemamas sastāvdaļas, un Augstākās Būtnes un neatņemamo daļiņu vēlmes ir vienādas. Katra dzīvā būtnē ir Augstākās Būtnes dēls. Bhagavad-gītā (7.5.) teikts, ka visas dzīvās radības Visumā – putni, rāpuļi, skudras, ūdens iemītnieki, koki u.c. – izplūst no Visaugstākā Kunga robežspēka. Tāpēc tās visas pieder Augstākās Būtnes ģimenei, un tajā nav domstarpību dažādu vēlmju dēļ.

Garīgās būtnes ir domātas baudai. Tas apstiprināts Vēdānta-sūtrā (1.1.13.): ānanda-majo 'bhjāsāt – pēc dabas un uzbūves katra dzīvā būtnē, arī Visaugstais Kungs un katra Viņa neatņemamā daļiņa, domāta mūžīgai baudai. Dzīvās būtnes, kas ieslēgtas savā materiālajā, laicīgajā dzīves vietā, pastāvīgi tiecas pēc baudām, taču meklē tās nepareizā līmenī. Bez materiālās pasaules ir arī garīgais līmenis, kur

Augstākā Būtne bauda sevi kopā ar saviem neskaitāmajiem pavadoņiem. Šajā līmenī nav pilnīgi nekādu materiālo īpašību, un tāpēc to sauc par nirgunu. Nirgunas līmenī nekad nav domstarpību par baudāmo. Šeit, materiālajā pasaulē, pastāvīgi ir domstarpības starp dažādām atsevišķajām būtnēm, jo trūkst īstā baudas centra. Īstais baudas centrs ir Visaugstais Kungs, kurš ir cildenās un garīgās rāsas dejas vidū. Mēs esam radīti, lai pievienotos Viņam un baudītu dzīvi ar vienādām pārpasaulīgām tieksmēm, kas izslēdz visas domstarpības. Tāds ir augstais garīgo vēlmju līmenis, un, tiklīdz cilvēks apzinās šo pilnīgo vienotības veidu, nevar būt vairs runas par maldiem (moha) un nožēlu (šoka).

Bezdievīgā civilizācija rodas no maldiem, un šādas civilizācijas iznākums ir nožēla. Bezdievīgā civilizācijā, piemēram, tādā, kādu atbalsta mūsdienu politiķi, nekad nav miera, jo tai jebkurā brīdī var pienākt gals. Tāds ir dabas likums. Bhagavad-gītā (7.14.) teikts, ka neviens, izņemot tos, kas sevi veltī Visaugstā Kunga lotospēdām, nevar pārvarēt stingros dabas likumus. Tātad, ja gribam atbrīvoties no jebkuriem maldiem un nemiera un radīt vienību, kas stāv pāri visām mūsu dažādajām tieksmēm, mums jāvērs šīs savas darbības uz Dievu.

Ar sava darba augļiem mums jākalpo Dieva Kunga vēlmēm un nekam citam. Tikai kalpojot Kunga vēlmēm, mēs varam sajūst šeit minēto ātma-bhūtas vēlmi. Ātma-bhūtas vēlme, kas minēta šajā mantrā, un brahma-bhūtas vēlme no Bhagavad-gītas (18.54.) ir viens un tas pats. Augstākā ātma jeb dvēsele ir pats Kungs, un niecīgā ātma ir dzīvā būtne. Augstākā ātmā jeb Paramātmā viena pati uztur visas atsevišķās niecīgās būtnes, jo Visaugstais Kungs vēlas baudīt prieku, ko dod viņu mīlestība. Tēvs turpina sevi bērnos un uztur viņus, lai gūtu no viņiem prieku. Ja bērni klausā tēva gribai, tad ģimenē visu vēlmes ir vienotas un valda patikama gaisotne. Tā tas pārpasaulīgā kārtā notiek arī Parabrahmana jeb Augstākā Gara absolūtajā ģimenē.

Parabrahmans, gluži tāpat kā atsevišķās būtnes, ir personība. Ne Dievs Kungs, ne dzīvās būtnes nav bezpersoniskas. Šādas pārpasaulīgas personības ir pārpasaulīgas svētlaimes un zināšanu pilnas, un tās dzīvo mūžīgi. Tāds ir garīgās esamības īstais stāvoklis, un, tiklīdz kāds šo pārpasaulīgo stāvokli apzinās pilnībā, viņš nekavējoties uztic sevi Augstākās Būtnes Šrī Krišnas lotospēdām. Taču šāds mahātma, dižena dvēsele, ir ļoti rets, jo pārpasaulīgu sevis apzināšanos var sasniegt tikai pēc daudzām, daudzām piedzimšanām. Bet, ja to reiz sasniedz, tad nav vairs ne maldinājuma, ne raižu, ne materiālās esamības ciešanu, ne dzimšanas, ne nāves – visa tā, ko mēs izjūtam šajā dzīvē. Lūk, to mēs uzzinām no šīs Šrī Īšopanišadas mantras.

Astotā mantra

स पर्यगाच्छुक्रमकायमव्राण-
मस्नाविरं शुद्धमपापविद्धम् ।
कविर्मनीषी परिभूः स्वयम्भूर्
याथातथ्यतोऽर्थान् व्यदधा
च्छाश्वतीभ्यः समाभ्यः ॥ ८ ॥

sa paryagāc chukram akāyam avraṇam
asnāvīram śuddham apāpa-viddham
kavir manīṣī paribhūḥ svayambhūr
yāthātathyato 'rthān vyadadhāc
chāśvatībhyaḥ samābhyaḥ

saḥ – tam cilvēkam; paryagāt – patiešām jāzina; śukram – visvareno; akāyam – neiemiesoto; avraṇam – nevainojamo; asnāvīram – bez asinsvadiem; śuddham – attīrošo; apāpa-viddham – aizsargājošo; kavīḥ – vizzinošo; manīṣī – filozofu; paribhūḥ – visdižāko; svayambhūḥ – neatkarīgo; yāthātathyataḥ – tieši saskaņā ar; arthān – vēlēšanos; vyadadhāt – apveltī; śāśvatībhyaḥ – neatminami; samābhyaḥ – laiki.

Šāds cilvēks tik tiešām pazīst visdižāko, neiemiesoto, vizzinošo, nevainojamo, bez asinsvadiem, tiro un neaptraipīto, neatkarīgo filozofu, kurš kopš neatminamiem laikiem piepilda ikviena vēlmes.

SKAIDROJUMS: Šis ir Dieva Absolūtās Personības pārpasaulīgā un mūžīgā veidola apraksts. Visaugstais Kungs nav bezveidīgs. Viņam ir pārpasaulīgs veidols, kas pilnīgi atšķiras no laicīgās pasaules veidoliem. Dzīvo būtņu veidoli šajā pasaulē ir iemiesoti materiālajā dabā, un tie darbojas kā visas materiālās ierīces. Materiālam ķermenim ir mehāniska uzbūve, asinsvadi utt., bet Visaugstā Kunga pārpasaulīgajā ķermenī nekā tāda nav. Šeit ir skaidri pateikts, ka Viņš nav iemiesots. Tas nozīmē, ka Viņa ķermenis un dvēsele neatšķiras. Turklāt dabas likumi neliek Viņam saņemt ķermeni, kā tas notiek ar mums. Materiālajā dzīvē dvēsele atšķiras no rupjā ķermeņa un smalkā prāta. Tomēr Visaugsto Kungu šāds sadalījums neskar. Viņa ķermenis neatšķiras no Viņa prāta. Viņš ir sevī pilnais veselums, un Viņa prāts, ķermenis un Viņš pats – tas viss ir viens.

Brahma-samhitā (5.1.) ir līdzīgs Visaugstā Kunga apraksts. Tur Viņš ir aprakstīts kā sač-čid-ānanda-vigraha. Tas nozīmē, ka Viņš ir mūžīgais veidols, kurā pilnībā izpaužas pārpasaulīgā esamība, zināšanas un svētlaipe. Vēdu rakstos skaidri teikts, ka Viņam ir pavisam citāds ķermenis, tādēļ dažreiz Viņu sauc par bezveidīgu. Tas nozīmē, ka Viņa veidolam nav nekā kopīga ar mūsējiem un Viņam nav tāda veidola, ko mēs spētu uztvert. Tālāk Brahma-samhitā (5.32.) teikts, ka Kungs ar jebkuru ķermeņa daļu spēj veikt itin visu. Tur teikts, ka jebkura Viņa ķermeņa daļa spēj veikt citu Viņa jutekļu uzdevumu. Tas nozīmē, ka Kungs var iet ar rokām, lietas ņemt ar kājām, redzēt ar plaukstām vai pēdām, ēst ar acīm utt. Vēl šruti mantrās teikts: kaut arī Kunga rokas un kājas nelīdzinās mūsējām, tomēr ar tām Viņš var ņemt visu, ko mēs piedāvājam, un skriet ātrāk par visiem. To apstiprina arī astotā mantra ar vārdu "śukram" ("visvarenaiss").

Dieva Kunga godināmo veidolu (arčā-vigrahu) svētījot uzstāda tempļos autoritatīvi āčārjas, kuri apzinās Dievu tā, kā tas aprakstīts septītajā mantrā. Tas neatšķiras no Kunga sākotnējā veidola. Kunga sākotnējais veidols ir Šrī Krišnas veidols, un Šrī Krišna izvērš sevi neskaitāmos veidolos kā, piemēram, Baladēva, Rāma, Nrisimha, Varāha u.c. Visi šie veidoli ir viena un tā pati Dieva Personība. Tāpat arčā-vigraha, kuru godina tempļos, arī ir Kunga veidola izvērsums. Godinot arčā-vigrahu, cilvēks tūdaļ spēj vērsties pie Kunga, kurš ar savu visvareno enerģiju pieņem bhaktas kalpošanu. Dieva Kunga arčā-

vigraha nonāk pēc āčārju – svēto skolotāju – lūguma un, pateicoties Kunga visvarenajai enerģijai, darbojas tieši tā, kā to sākotnēji dara pats Kungs. Nejēgas, kam nav nekādu zināšanu nedz par Šrī Īšopanišadu, nedz arī par kādu citu šruti mantru, uzskata, ka arčā-vigraha, kuru godā tīrie bhaktas, veidota no materiālām vielām. Nejēgu vai kaništha-adhikārī nepilnīgajām acīm šis veidols var izkļūties materiāls, taču šādi cilvēki nezina, ka Kungs, būdams visvarens un viszinošs, spēj pārvērst matēriju garā un garu matērijā, kā vien pats vēlas.

Bhagavad-gītā (9.11.-12.) Dievs Kungs izsaka nožēlu par maz zinošo cilvēku pagrimumu, kuri uzskata Kunga ķermeni par materiālu tikai tāpēc vien, ka Viņš pasaulē atnāk cilvēka izskatā. Šādi cilvēki, kuriem ir trūcīgas zināšanas, nepazīst Dieva Kunga visvarenību. Tādējādi Kungs šiem prātniekiem neizpauž sevi pilnībā. Cilvēks Dievu Kungu var apzināties tikai atbilstoši tam, cik lielā mērā viņš sevi uzticējies Viņam. Dzīvo būtņu pagrimuma cēlonis ir tikai un vienīgi tas, ka viņas aizmirst savas attiecības ar Dievu.

Šajā mantrā, tāpat kā daudzās citās Vēdu mantrās, skaidri pateikts, ka Dievs Kungs kopš neatminamiem laikiem apgādā dzīvās būtnes ar visu nepieciešamo. Dzīvās būtnes kaut ko vēlas, un Kungs dod to atbilstoši viņu sagatavotībai. Ja cilvēks vēlas būt tiesnesis Augstākajā tiesā, tad viņam ne tikai jāapgūst nepieciešamā prasme, bet jāsaņem arī atļauja no autoritātes, kura ir tiesīga piešķirt Augstākās tiesas tiesneša nosaukumu. Lai ieņemtu attiecīgo amatu, ar prasmī vien nepietiek. To piešķir kāda augstāka autoritāte. Arī Dievs Kungs piešķir dzīvajām būtnēm baudu atbilstoši viņu sagatavotībai. Lai kaut ko saņemtu, ar sagatavotību vien nepietiek. Nepieciešama arī Visaugstā Kunga žēlastība.

Dzīvā būtne parasti nezina, ko lūgt no Dieva Kunga vai arī pēc kāda stāvokļa tiekties. Bet, kad tā sāk apzināties savu dabisko stāvokli, viņa lūdz pēc pārpasaulīgās saskarsmes ar Kungu, lai ar mīlestību Viņam pārpasaulīgi kalpotu. Diemžēl materiālās dabas ietekmē dzīvās būtnes lūdz daudzas citas lietas, un Bhagavad-gītā (2.41.) norādīts, ka viņu domāšana ir sazarota jeb izkļūdēta. Garīgais saprāts ir vienots, bet pasaulīgais saprāts – izkļūdēts. Šrīmad Bhāgavatamā teikts, ka tie, kurus saista ārējās enerģijas pārejošais krāšņums, aizmirst dzīves īsto mērķi – atgriešanos pie Dieva. To aizmirsis, cilvēks cenšas izlīdzēties, gudrodams dažādus plānus un projektus, taču tā ir tā paša vecā atgremošana. Tomēr Dievs Kungs ir tik neuzbāzīgs, ka neiejaucas un atļauj aizmāršīgajai dzīvajai būtni tā arī turpināt. Šajā Šrī Īšopanišadas mantrā lietots atbilstošs vārds "jāthātathjatah", kas norāda, ka Dievs Kungs atalgo dzīvās būtnes atbilstoši to vēlmēm. Ja dzīvā būtne vēlas nonākt ellē, Visaugstais Kungs neiejaucas un ļauj viņai to darīt, bet, ja tā vēlas atgriezties mājās, atpakaļ pie Dieva, tad Dievs Kungs viņai palīdz.

Šeit Dievs aprakstīts kā paribhū – visdzižākais. Neviens nevar Viņu pārspēt vai līdzināties Viņam. Citas dzīvās būtnes šeit aprakstītas kā lūdzēji, kas lūdz dāvanas no Dieva Kunga. Kungs apgādā dzīvās būtnes ar to, ko tās vēlas. Ja būtnes būtu tikpat varenas kā Dievs Kungs – ja tās būtu visvarenas un viszinošas –, tad nebūtu runas par to, lai kaut ko lūgtu no Kunga, pat tā saukto atbrīvi ne. Īstā atbrīve ir atgriešanās pie Dieva. Atbrīve, kādu to iedomājas impersonālisti, ir mīts, un lūgšanās pēc jutekļu apmierinājuma turpinās mūžīgi, ja vien lūdzējs nenonāk līdz garīgai izpratnei un neapzinās savu dabisko stāvokli.

Vienīgi Visaugstais Kungs ir sevī neatkarīgs. Kad pirms piectūkstoš gadiem Kungs Krišna parādījās uz zemes, Viņš savās dažādajās darbībās atklāja savu pilno izpausmi, Dieva Personību. Bērnībā Viņš nogalināja daudzus varenus dēmonus, piemēram, Aghāsuru, Bakāsuru un Šakatāsuru, un šādu spēku Viņš noteikti nebija guvis no ārienes. Pat nevingrinoties svarcelšanā, Viņš pacēla Govardhanas kalnu. Viņš dejoja ar gopī, neņemot vērā sabiedrībā pieņemtos ierobežojumus, un neviens Viņam to nepārmeta. Kaut gan gopī nāca pie Viņa ar jaunu meiteņu mīlestību, Kunga Krišnas un gopī attiecības

godināja pat Kungs Čaitanja, kas bija nelokāms sanjāsī un stingri ievēroja visus ierobežojumus. Šrī Īšopanišada apraksta, ka Kungs ir šudha (attīrošs) un apāpa-vidha (aizsargājošs) jeb tīrs un neaptraipīts. Viņš šķīsta tādā nozīmē, ka pat netīrais saskarsmē ar Viņu attīrās. Vārds "aizsargājošs" attiecas uz Viņa klātbūtnes spēku. Bhagavad-gītā (9.30.-31.) teikts, ka bhakta sākumā var likties sudurāčāra – ar sliktu uzvedību, bet viņš jāuzskata par tīru, jo viņš atrodas uz pareizā ceļa. Tas notiek tāpēc, ka saskarsme ar Dievu Kungu aizsargā. Kungs ir arī apāpa-vidha, jo grēks Viņu neskar. Pat tad, ja šķiet, ka Viņš grēko, visas Viņa darbības ir nevainojamas, jo ir pilnīgi neiespējami, ka Viņu varētu skart grēks. Tā kā Viņš jebkurā gadījumā ir šudha, vistīrākais, Viņu bieži salīdzina ar sauli. Saule iztvaicē mitrumu no daudzām netīrām zemes vietām, tomēr tā paliek tīra. Patiesībā tā attīra netīro, pateicoties savai šķīstītspējai. Ja pat saule – materiāls objekts – ir tik spēcīga, tad mums grūti pat iedomāties visspēcīgā Dieva Kunga tīrību un spēku.

Devītā mantra

अन्धं तमः प्विशन्ति येविद्यामुपासते ।

ततो भूय इव ते तमो य उ विद्यायाँ रताः ॥ ९ ॥

andham tamah pravisanti

ye 'vidyam upasate

tato bhuya iva te tamo

ya u vidyayam ratah

andham – dziļā neziņā; *tamah* – tumsībā; *pravisanti* – nokļūst; *ye* – tie, kas; *avidyam* – neziņu; *upasate* – godina; *tatah* – kā tie; *bhuyah* – vēl vairāk; *iva* – kā; *te* – viņi; *tamah* – tumsība; *ye* – tie, kas; *u* – arī; *vidyayam* – zināšanu izkopšanā; *ratah* – nodarbināti.

Kas izkopj darbību neziņā, tas nonāk visdziļākajos tumsības apvidos. Vēl sliktāk klājas tiem, kas izkopj tā saucamās zināšanas.

SKAIDROJUMS: Šajā mantrā ir salīdzinātas vidja un avidja. Avidja jeb tumsība, protams, ir bīstama, bet vidja jeb zināšanas ir vēl bīstamākas, ja tās ir pārprastas vai nepareizi pasniegtas. Šī Šrī Īšopanišadas mantra it īpaši attiecas uz mūsdienām. Mūsdienu civilizācija ir ievērojami gājusi uz priekšu vispārējā izglītībā, taču cilvēki ir vēl nelaimīgāki kā jebkad agrāk, jo visa uzmanība ir pievērsta materiālajai attīstībai, pilnīgi izslēdzot vissvarīgāko – dzīves garīgo pusi.

Kas attiecas uz vidju, tad pirmā mantra ļoti skaidri norāda, ka Visaugstais Kungs ir visa īpašnieks, un aizmirst šo patiesību nozīmē nonākt tumsībā. Jo vairāk cilvēks to aizmirst, jo lielākā tumsā viņš nonāk. Tādēļ bezdievīgā civilizācija, kas virzās pa tā saukto izglītības attīstības ceļu, ir bīstamāka par tādu civilizāciju, kurā cilvēki materiāli nav tik attīstīti.

No dažādām cilvēku grupām – karmī, gjanī un jogiem – karmī ir tie, kas darbojas jutekļu apmierināšanai. Gandrīz deviņdesmit deviņi procenti mūsdienu cilvēku darbojas, lai apmierinātu savus jutekļus, un sauc to par industrializāciju, ekonomisko attīstību, altruismu, politiku utt. Taču visas šīs darbības vairāk vai mazāk ir vērstas uz jutekļu baudu un izslēdz Dieva apziņu, kas ir aprakstīta pirmajā mantrā.

Bhagavad-gītas (7.15.) vārdiem runājot, cilvēki, kas tiecas pēc rupjām jutekļu baudām, ir mūdhas jeb ēzeļi. Ēzeļis ir stulbuma iemiesojums. Saskaņā ar Šrī Īšopanišadu tie, kas tikai dzenas pēc bezjēdzīgām jutekļu baudām, pielūdz avidju. Tie, kas izglītības attīstības vārdā atbalsta šādu civilizāciju, patiesībā nodara vēl lielāku ļaunumu nekā tie, kas nav pacēlušies augstāk par rupjām jutekļu baudām. Zinātnes progress bezdievja rokās ir tikpat bīstams kā vērtīgs dārgakmens uz kobras kapuces. Ar vērtīgu dārgakmeni rotāta kobra ir vēl bīstamāka par nerotātu. Grāmatā "Hari-bhakti-sudhodaja" (3.11.12.) teikts, ka bezdievju izglītība ir līdzīga rotām uz miroņa. Indijā, kā arī daudzās citās zemēs cilvēki saskaņā ar tradīcijām bēru gājienā par prieku sērojošajiem palicējiem izrotā aizgājēja ķermeni. Arī mūsdienu civilizācija dara visu, lai noslēptu materiālās esības nebeidzamās ciešanas. Tādas darbības mērķis ir jutekļu bauda, un pāri jutekļiem atrodas prāts, pāri prātam – saprāts un pāri saprātam – dvēsele. Tāpēc īstenās izglītības mērķis ir sevis apzināšanās, dvēseles garīgo vērtību apzināšanās. Jebkura izglītība, kas nevirza uz šādu apzināšanos, ir avidja jeb neziņa. Izkopjot to, cilvēks nonāk visdziļākās tumsības apvidos.

Saskaņā ar Bhagavad-gītu (2.42., 7.15.) pasaulīgi maldinātos skolotājus sauc par vēda-vāda-ratām un mājajāpahrīta-gjanām. Vēda-vāda-ratas uzdodas par ļoti mācītiem Vēdu rakstu zinātājiem, bet diemžēl viņi ir pilnīgi novērsušies no Vēdu mērķa. Bhagavad-gītā (15.15.) teikts, ka Vēdu mērķis ir zināt Dieva

Personību, turpretī šie vēda-vāda-ratas vispār neinteresējas par Dieva Personību. Gluži otrādi – viņus apbur tādi darbības augļi kā nonākšana debesu valstībā u.c.

Pēc pirmās mantras mums jāsaprot, ka viss pieder Dieva Personībai, un ir jābūt apmierinātiem ar to nepieciešamo, kas mums tiek dots. Visu Vēdu rakstu mērķis ir atmodināt šo Dieva apziņu aizmāršīgajā dzīvajā būtnē, un šo pašu mērķi dažādi atklāj arī citi pasaules svētie raksti, lai dotu izpratni nesaprātīgajai cilvēcei. Tādējādi visu reliģiju galamērķis ir aizvest mūs atpakaļ pie Dieva.

Bet vēda-vāda-ratas neizprot Vēdu jēgu – atmodināt aizmāršīgās dvēseles zaudētās attiecības ar Dieva Personību. Viņi ir pilnīgi pārliecināti, ka Vēdu augstākais mērķis ir tādi blakus jautājumi kā debešķīgas baudas sasniegšana, lai apmierinātu jutekļus (tieši šī iekāre ir tā, kas sasaista mūs materiālajā pasaulē). Nepareizi iztulkojot Vēdu rakstus, šādi cilvēki maldina citus. Dažreiz viņi pat nosoda Purānas, kas ir patiess Vēdu skaidrojums, kurš domāts pasaulīgiem cilvēkiem. Vēda-vāda-ratas skaidro Vēdas paši, neņemot vērā lielo skolotāju (āčārju) autoritāti. Viņi tiecas izvīzīt no savas vides kādu negodīgu personību un slavināt viņu kā vadošo autoritāti Vēdu zināšanās. Šajā mantrā tādus cilvēkus īpaši nosoda ar ļoti piemērotiem sanskrita vārdiem "vidjājām ratāh". "Vidjājām" norāda uz Vēdu apgūšanu, jo Vēda ir visu zināšanu sākums (vidja); "ratāh" ir "tāds, kas nodarbojas". Tātad "vidjājām ratāh" nozīmē "tie, kas studē Vēdas". Tā sauktie Vēdu zinātnieki šeit ir nosodīti, jo viņi neuzklausa āčārju norādījumus un tāpēc nezina Vēdu patieso mērķi. Šie vēda-vāda-ratas parasti katram Vēdu vārdam atrod tādu nozīmi, kas kalpo viņu pašu mērķiem. Viņi nezina, ka Vēdu raksti nav parastu grāmatu sakopojums un ka tos var izprast tikai un vienīgi caur mācekļu pēctecību.

Lai saprastu Vēdu pārpasaulīgo vēstījumu, jāvērsas pie īstena garīgā skolotāja. Tāds ir Mukunda Upanišadas (1.2.12.) norādījums. Taču šiem vēda-vāda-ratām ir pašiem savs āčārja, kurš neatrodas pārpasaulīgajā pēctecības ķēdē. Nepareizi skaidrojot Vēdu rakstus, viņi virzās taisni uz dziļākajiem tumsības apvidiem. Viņi ieslīgst vēl dziļākā tumsībā nekā tie, kuriem vispār nav zināšanu par Vēdām.

Mājjāpahrīta-gjānas ir "dievi", kas radījuši paši sevi. Viņi domā, ka paši ir Dievs un nav vajadzības pielūgt kādu citu Dievu. Viņi labprāt pielūgs kādu parastu cilvēku, ja vien viņš būs bagāts, bet nekad nepielūgs Dieva Personību. Nespējami saskatīt savu muļķību, šie cilvēki nekad neaizdomājas par to, kā gan Dievs varētu nokļūt maijas lamatās. Ja Dievs jebkad būtu nokļuvis maijas varā, tad maija būtu stiprāka par Dievu. Šādi cilvēki apgalvo, ka Dievs ir visvarens, bet viņi neaizdomājas – kā gan maija var Viņu pārspēt? Kas pašu spēkiem no sevis veidojuši "Dievu", tie nespēj skaidri atbildēt uz visiem šiem jautājumiem. Viņiem pietiek ar to, ka paši kļuvuši par "Dievu".

Desmitā mantra

अन्यदेवाहुर्विद्यया अन्यदाहुरविद्यया ।

इति शुश्रुम धीराणां ये नस्तद्विचक्षिरे ॥ १० ॥

anyad evāhur vidyayā-

nyad āhur avidyayā

iti śuśrūma dhīrāṇām

ye nas tad vicacakṣire

anyat – citāds; eva – noteikti; āhuḥ – ir teikts; vid-yayā – attīstot zināšanas; anyat – citāds; āhuḥ – ir teikts; avidyayā – attīstot neziņu; iti – tā; śuśrūma – es dzirdēju; dhīrāṇām – no saprātīgajiem; ye – kas; naḥ – mums; tat – to; vicacakṣire – izskaidroju.

Gudrie izskaidroja, ka vienu mērķi sasniedz, izkopjot zināšanas, bet pavisam citu – izkopjot neziņu.

SKAIDROJUMS: Bhagavad-gītas trīspadsmitajā nodaļā (13.8.-12.) teikts, kā jāattīsta zināšanas:

- (1) Pašam pilnībā jāklūst par krietnu cilvēku un jāiemācās pienācīgi cienīt citus.
- (2) Nevajag vārda vai slavas dēļ izrādīt lielu ticību.
- (3) Nesatraukt citus ne ar ķermenisku darbošanos, ne ar savām domām, ne ar vārdiem.
- (4) Jāmācās būt lēnprātīgam pat tad, kad citi izturas izaicinoši.
- (5) Saskarsmē ar citiem nedrīkst būt divkosīgs.
- (6) Jāatrod īstens garīgais skolotājs, kurš palīdz pakāpeniski sasniegt garīgo sevis apzināšanos, un jāpakļaujas garīgajam skolotājam, ja kalpo viņam un jāuzdod viņam būtiski jautājumi.
- (7) Lai varētu sevi apzināties, jāievēro atklāsmes rakstos minētie ierobežojošie principi.
- (8) Pastāvīgi un stingri jāievēro svēto rakstu norādījumi.
- (9) Pilnīgi jāatturas no rīcības, kas traucē apzināties sevi.
- (10) Nav jāņem vairāk, kā nepieciešams ķermeņa uzturēšanai.
- (11) Nedrīkst sevi pielīdzināt rupjajam materiālajam ķermenim, jāsaprot, ka radniecība attiecas tikai uz ķermeni.
- (12) Vienmēr jāatceras: kamēr pastāv materiālais ķermenis, tikmēr jāstopas ar ciešanām, ko rada atkārtota dzimšana, vecums, slimības un nāve. Nav jēgas kalt plānus par to, kā atbrīvoties no ciešanām materiālajā ķermenī. Vislabākais ir atrast līdzekļus sava garīgā "es" atgūšanai.
- (13) Dzīvē drīkst pieķerties tikai tam, kas nepieciešams garīgajai attīstībai.
- (14) Nepieķerties sievai, bērniem un mājām vairāk nekā tas norādīts svētajos rakstos.
- (15) Nejusties laimīgam vai nelaimīgam par to, kas prātam šķiet vēlams vai nevēlams.
- (16) Jāklūst par tīru Dieva Personības Šrī Krišnas bhaktu un aizrautīgi ja kalpo Viņam.
- (17) Jāattīsta vēlme dzīvot vientuļā, klusā vietā, kas ir labvēlīga garīgajai attīstībai, un jāizvairās no sabiedriskām vietām, kur pulcējas neticīgie.
- (18) Jāklūst par zinātnieku vai filozofu, kurš pēta garīgo zinātņi, un jāatzīst, ka garīgās zināšanas ir mūžīgas, bet materiālās zināšanas beidzas ar ķermeņa nāvi.

Kopā šie astoņpadsmit norādījumi ļauj pakāpeniski attīstīt īstas zināšanas. Visi citi ceļi, kuros tie netiek ievēroti, ir neziņa. Diženais āčārja Šrīla Bhaktivinoda Thākurs apgalvoja, ka visas iespējamās materiālās zināšanas ir tikai ārējās maldinātājas enerģijas iezīmes. Tās attīstot, cilvēks kļūst līdzīgs ēzelim. To saka arī Šrī Īšopanišada. Mūsdienu cilvēks, attīstot materiālās zināšanas, pārvēršas par ēzeli. Daži materiālistiskie politiķi, izlikdamies par garīgiem, sauc mūsdienu civilizāciju par sātānisku, bet viņiem diemžēl nerūp Bhagavad-gītā aprakstīto īsteno zināšanu izkopšana. Tāpēc viņi nespēj grozīt pastāvošo sātānisko stāvokli.

Mūsdienās pat bērns uzskata sevi par neatkarīgu un neciena vecākus cilvēkus. Augstskolu sniegtās nepareizās izglītības dēļ jaunieši visā pasaulē sagādā vecākiem cilvēkiem galvassāpes. Tāpēc Šrī Īšopanišada ļoti stingri brīdina, ka neziņas izkopšana atšķiras no zināšanu izkopšanas. Augstskolas var nosaukt par īstiem neziņas centriem tāpēc, ka zinātnieki steidzas izgudrot jaunus nāvējošus ieročus, lai pilnīgi noslaucītu no zemes virsas citas valstis. Mūsdienu augstskolas nedod zināšanas studentiem nedz par brahmačarjas (dzimumatturības) ierobežojošiem principiem, nedz arī par garīgo dzīvi; viņi netic nekādiem rakstu norādījumiem. Reliģiju māca vienīgi vārda un slavas dēļ, bet ne praktiskai pielietošanai. Tāpēc naidīgums ir ne tikai sabiedrībā un politikā, bet arī reliģijā.

Dažādās pasaules daļās izplatījis nacionālisms un šovinisms, jo vairums cilvēku izkopj neziņu. Nevienam neiedomājas, ka šīniecīgā zeme ir tikai matērijas gabals, kas peld neizmērojamā izplatījumā kopā ar daudziem citiem matērijas gabaliem. Pret milzīgo izplatījumu šie matērijas gabali ir kā puteklīši gaisā. Dievs žēlsirdīgi izveidojis šos matērijas gabalus sevī pilnus, tāpēc tajos ir viss, lai tie peldētu izplatījumā. Kosmisko kuģu vadītāji var ļoti lepoties ar saviem sasniegumiem, taču viņi aizmirst planētu – šo daudz daudz lielāko kosmosa kuģu – augstāko vadītāju.

Pastāv arī neskaitāmas saules un neskaitāmas planētu sistēmas. Kā Visaugstā Kunganiecīgās neatņemamās daļiņas mēs,niecīgi mazie radījumi, tiecamies valdīt pār šīm neskaitāmajām planētām. Tāpēc mēs atkārtoti dzimstam un mirstam, un parasti vecums un slimības iznīcina visas mūsu cerības. Cilvēkam vajadzētu dzīvot gadus simts, taču mūžs pakāpeniski saīsinās līdz divdesmit vai trīsdesmit gadiem. Izkopjot neziņu, apmuļķotie cilvēki uz šīm planētām ir radījuši savas nācības, lai šajos nedaudzajos gados gūtu pēc iespējas vairāk juteklisku baudu. Šādi nevēlas kaļ dažādus plānus, kā vairāk un vairāk norobežoties no citām nācijām. Tas ir vienkārši smieklīgi. Tāpēc ikkatra nācija rada raizes citām. Aizsardzības pasākumiem nācija veltī vairāk nekā pusi no sava spēka un tādējādi iznīco to. Nevienam nerūp zināšanu attīstīšana, tomēr cilvēki ir pilni viltus lepnuma par sasniegumiem materiālajās un garīgajās zināšanās.

Šrī Īšopanišada mūs brīdina no šādas viltus izglītības, un Bhagavad-gīta māca, kā izkopt īstās zināšanas. Šī mantra norāda, ka vidja (zināšanas) jāsaņem no dhīras. Dhīra ir tas, kuru nesatrauc materiālie maldi. Nevienam nevar būt mierīgs, kamēr viņš nav pilnīgi sevi apzinājies; tad viņš vairs ne pēc kā neilgojas un ne par ko nežēlojas. Dhīra apzinās, ka materiālais ķermenis un prāts, kurus viņš nejauši iemantojis saskarsmē ar matēriju, ir viņam sveši elementi, tāpēc dhīra cenšas tikai pēc iespējas labāk izmantot šo ne visai labo guvumu.

Garīgajai būtnei materiālais ķermenis un prāts ir slikts ieguvums. Dzīvās būtnes īstā darbības vieta ir dzīvā garīgā valstība, taču šī, materiālā, pasaule ir nedzīva. Kamēr dzīvās garīgās dzirkstis pārvieta nedzīvās matērijas gabalus, nedzīvā pasaule mums šķiet dzīva. Bet īstenībā pasaulei liek kustēties dzīvās dvēseles, Augstākās Dzīvās Būtnes neatņemamās daļiņas. Dhīras ir tie, kas, uz klausot ierobežojošos principus, apgūst šīs zināšanas.

Lai ievērotu ierobežojošos principus, jāatrod patvērumš pie īstena garīgā skolotāja. Garīgais skolotājs sniedz savam māceklim pār pasaulīgo vēstījumu, kā arī ierobežojošos principus. Šādas zināšanas netiek nodotas neziņas pilnās izglītības nedrošajā ceļā. Tikai pazemīgi uz klausot Dieva Personības vēstījumu,

cilvēks var kļūt par dhīru. Piemēram, Ardžuna kļuva par dhīru, pazemīgi klausoties no pašas Dieva Personības Kunga Krišnas. Pilnīgam māceklim jābūt kā Ardžunam, bet garīgajam skolotājam gandrīz kā pašam Kungam Krišnam. Šādi iegūst vidju (zināšanas) no dhīras – nesatrauktā.

Adhīra (kas nav mācīts kā dhīra) nekad nevar būt skolotājs. Mūsdienu politiķi, kas sevi sauc par dhīrām, patiesībā ir adhīras, un no viņiem nevar iegūt pilnīgas zināšanas. Viņi domā tikai par atalgojumu – par naudu, ko saņem. Kā gan viņi var vadīt ļaudis pa pareizo sevis apzināšanās ceļu? Tātad, lai iegūtu īstenu izglītību, ir pazemīgi jāuzklausā dhīra.

Vienpadsmitā mantra

विद्यां चाविद्यां च यस्तद्वेदोभयं सह ।

अविद्यया मृत्युं तीर्त्वा विद्ययामृतमश्नुते ॥ ११ ॥

vidyāṁ cāvidyāṁ ca yas

tad vedobhayaṁ saha

avidyayā mṛtyuṁ tīrtvā

vidyayāmṛtam aśnute

vidyām – īstās zināšanas; *ca* – kā arī; *avidyām* – neziņa; *ca* – un; *yaḥ* – tas, kas; *tat* – to; *veda* – zina; *ubhayaṁ* – abas; *saha* – vienlaicīgi; *avidyayā* – izkopjot neziņu; *mṛtyum* – atkārtotu nāvi; *tīrtvā* – paceļas; *vidyayā* – izkopjot zināšanas; *amṛtam* – nemirstību; *aśnute* – bauda.

Tikai tas, kas spēj vienlaicīgi saprast gan neziņas ceļu, gan pārpasaulīgo zināšanu ceļu, var pacelties pāri atkārtotās dzimšanas un nāves ietekmei un baudīt pilnīgu nemirstības svētību.

SKAIDROJUMS: Kopš materiālās pasaules radīšanas ikviens tiecas pēc mūžīgas dzīves, taču materiālās dabas likumi ir tik nežēlīgi, ka neviens nav spējis izvairīties no nāves skavām. Jā, neviens negrib mirt. Neviens negrib arī novecot un slimot. Tomēr dabas likumi nevienam neļauj palikt nāves, vecuma un slimību neskartam. Arī materiālo zināšanu izkopšana šos jautājumus neatrisinās. Materiālā zinātne var atklāt atombumbu, lai tuvinātu nāvi, bet tā nevar izgudrot neko, kas pasargātu cilvēku no slimību, vecuma un nāves nežēlīgā tvēriena.

No Purānām mēs uzzinām par Hiranjakašipu – valdnieku, kurš materiāli bija sasniedzis ļoti daudz. Vēlēdamies uzvarēt nāvi ar savu materiālo bagātību un neziņas spēku, viņš pakļāva sevi tik nežēlīgai meditācijai un ieguva tik milzīgu mistisko spēku, ka satrauca visu planētu sistēmu iedzīvotājus. Viņš piespieda Visuma radītāju, padievu Brahmu, nonākt pie viņa. Hiranjakašipu lūdza Brahmam amaras svētību, kas dod nemirstību. Brahma atbildēja, ka viņš nespēj piešķirt šādu svētību, jo pat viņš, materiālā Visuma radītājs un visu planētu valdnieks, nav amara. Bhagavad-gīta (8.17.) apstiprina, ka Brahma dzīvo ļoti ilgi, bet tomēr arī viņam ir jāmirst.

"Hiranja" nozīmē "zelts", bet "kašipu" – "mīksta gulta". Šis vīrs domāja tikai par divām lietām – par naudu un sievietēm – un gribēja kļūt nemirstīgs, lai tās baudītu. Viņš netieši uzdeva Brahmam daudzus jautājumus, cerēdams piepildīt savu vēlmi – kļūt par amaru. Bet, tā kā Brahma atbildēja, ka nespēj dot viņam nemirstību, Hiranjakašipu pieprasīja, lai viņu nevarētu nogalināt ne cilvēks, ne dzīvnieks, ne dievs, nedz arī kāda cita no 8 400 000 veidu dzīvajām būtnēm. Hiranjakašipu prasīja arī, lai viņš nemirtu ne uz zemes, ne gaisā, ne ūdenī, nedz arī no kāda ieroča. Hiranjakašipu muļķīgi cerēja, ka tas paglābs viņu no nāves. Kaut arī Brahma visas šīs vēlmes svētīja, tomēr galu galā Dieva Personības izpausme Nrisimha – puscilvēks-puslauva viņu nogalināja bez ieroča – ar saviem dievišķajiem nagiem. Viņu nenogalināja ne uz zemes, ne gaisā, ne ūdenī, bet gan uz šīs apbrīnojamās būtnes ceļiem, būtnes, kuru Hiranjakašipu nespēja iedomāties.

Tas viss nozīmē, ka pat varenākais materiālists Hiranjakašipu par spīti visiem saviem plāniem nespēja kļūt nemirstīgs. Ko gan var paveikt mūsdienuniecīgie hiranjakašipu, kuru plāni brūk ik mirkli?

Šrī Īšopanišada māca, ka ar šādiem vienpusīgiem līdzekļiem nevar uzvarēt cīņā par pastāvēšanu. Ikviens smagi cīnās par pastāvēšanu, taču materiālās dabas likumi ir tik ļoti stingri, ka neviens nespēj tos pārvarēt. Lai sasniegtu mūžīgo dzīvi, cilvēkam jābūt gatavam atgriezties pie Dieva.

Pie Dieva mums ļauj atgriezties pavisam citas zināšanas, un tās jāmacās no svētajiem Vēdu rakstiem:

Upaniṣādām, Vēdānta-sūtras, Bhagavad-gītas, Śrīmad Bhāgavatamas u.c. Ja cilvēks grib būt laimīgs šajā dzīvē un sasniegt mūžīgu svētlaimīgu dzīvi pēc aiziešanas no materiālā ķermeņa, tad viņam jāpieņem šī svētā mācība un jāapgūst pārpasaulīgās zināšanas. Saistītā dzīvā būtne ir aizmirsusi savas mūžīgās attiecības ar Dievu un maldīgi uzskata savu laicīgo dzimšanas vietu par vissvarīgāko, kas vien var būt. Lai atgādinātu aizmāršīgajiem cilvēkiem, ka viņu mājas nav šeit, materiālajā pasaulē, Dievs Kungs žēlsirdīgi ir devis minētos rakstus Indijā un svētos rakstus citās zemēs. Dzīvā būtne ir garīga, un viņa var būt laimīga, tikai atgriežoties savās garīgajās mājās.

Dieva Personība sūta no savas valstības savus īstenos kalpus, lai viņi sludina vēstījumu, kas dod cilvēkam iespēju atgriezties pie Dieva. Reizēm tādēļ atnāk arī pats Kungs. Visas dzīvās būtnes ir Dieva iemīļotie dēli, Viņa neatņemamās daļiņas, tāpēc Viņš, redzot pastāvīgās ciešanas, kurām mēs tiekam pakļauti materiālajos apstākļos, ir norūpējies vairāk nekā mēs paši. Ciešanas materiālajā pasaulē mums netieši atgādina, ka mēs neiederamies nedzīvajā matērijā. Saprātīgas dzīvās būtnes parasti ievēro šos atgādinājumus un attīsta vidju – pārpasaulīgās zināšanas. Cilvēka dzīve ir vislabākā iespēja izkopt garīgās zināšanas, bet tādu cilvēku, kurš neizmanto šo iespēju, sauc par narādhamu – zemāko no cilvēkiem.

Avidjas ceļš jeb materiālo zināšanu izkopšana jutekļu baudai ir atkārtotas dzimšanas un nāves ceļš. Tā kā dzīvā būtne ir garīga, tai nav nedz dzimšanas, nedz nāves. Dzimšana un nāve attiecas tikai uz dvēseles ārējo apvalku – ķermeni. Nāve ir kā veca apģērba nomešana, bet dzimšana – kā jauna apģērba uzvilšana. Nesaprātīgi cilvēki, kas dziļi iestīguši neziņas – avidjas – attīstīšanā, neraizējas par šo nežēlīgo norisi. Maldinātājas enerģijas skaistuma apburti, viņi atkārtoti dzimst un mirst, pilnīgi neko neiemācoties no dabas likumiem.

Ļoti svarīgi, lai cilvēks izkoptu vidju – pārpasaulīgās zināšanas. Jutekļu baudas šajos neveselīgajos materiālajos apstākļos, cik vien iespējams, jāierobežo. Neierobežota jutekļu bauda šajā ķermenī ir tumsības un nāves ceļš. Dzīvajai būtnei ir visi jutekļi: sākotnējā garīgajā veidolā katrai dzīvajai būtnei ir visi jutekļi, kuri tagad ir kļuvuši materiāli, jo tos pārklāj materiālais ķermenis un prāts. Materiālo jutekļu darbības ir garīgo rotaļu greizs atspulgs. Dvēsele ir slima, un, matērijas pārklāta, tā darbojas pasaulīgi. Īsta jutekļu bauda iespējama vienīgi tad, kad novērsta materiālisma slimība. Mūsu īstajā garīgajā veidolā, kas ir brīvs no visiem materiālajiem sārņiem, ir iespējama tīra jutekļu bauda. Cilvēka dzīves mērķis nedrīkst būt izkropļotas jutekļu baudas: materiālo slimību jācenšas izārstēt. Materiālās slimības pastiprināšanās nav vis zināšanu, bet gan avidjas, tumsības, pazīme. Lai ķermenis būtu vesels, tā temperatūrai nevajadzētu jāceļas no 40 līdz 41 grādam, bet gan jāpazeminās līdz 36,6 grādiem – līdz normai. Tam jāklūst par cilvēka dzīves mērķi. Mūsdienu materiālā civilizācija tiecas paaugstināt drudzainās materiālās pastāvēšanas temperatūru, kura atomenerģijas veidā jau sasniegusi 41 grādu. Tikmēr nevēlas politiķi tikai klaigāt, ka pasaule kuru katru brīdi var uziet gaisā. Tādas ir sekas materiālo zināšanu attīstīšanai un nevērībai pret vissvarīgāko mūsu dzīvē – garīgo zināšanu attīstīšanu. Šrī Īṣopaniṣada brīdina: nevajag iet pa šo bīstamo ceļu, kurš tuvina nāvei. Gluži otrādi – lai varētu pilnīgi atbrīvoties no nežēlīgajām nāves skavām, mums arvien vairāk un vairāk jāattīsta garīgās zināšanas.

Tas nenozīmē, ka pilnīgi jāpārtrauc visas darbības ķermeņa uzturēšanai. Nevar būt runas par darbības pārtraukšanu, tāpat kā, cenšoties izveseļoties, mēs nerunājam par pilnīgu temperatūras likvidēšanu. Te iederas izteiciens "pēc iespējas labāk izmantot sliktu darījumu". Attīstot garīgās zināšanas, mēs nevaram iztikt bez ķermeņa un prāta, tāpēc, ja vēlamies sasniegt mūsu mērķi, ķermenis un prāts jāuztur kārtībā. Ķermeņa normālā temperatūra jāuztur ap 36,6 grādiem, un Indijas diženie gudrie un svētie to ir darījuši, līdzsvarojoši garīgās un materiālās zināšanas. Viņi nekad neļauj ļaunprātīgi izmantot cilvēka saprātu slimīgai jutekļu apmierināšanai.

Cilvēku darbības slimība ir tieksme apmierināt jutekļus, taču šo tieksmi ierobežo Vēdās dotie atbrīves principi. Šī kārtība ietver reliģiju, ekonomisko attīstību, jutekļu apmierināšanu un atbrīvi, taču pašreiz cilvēkiem nerūp nedz reliģija, nedz atbrīve. Vienīgais viņu dzīves mērķis ir jutekliskās baudas, un to dēļ viņi plāno ekonomisko attīstību. Maldinātie cilvēki domā, ka reliģija ir nepieciešama ekonomiskai attīstībai, kura savukārt nepieciešama jutekliskai baudīšanai. Lai pēc nāves nodrošinātu sev tālāku jutekļu baudu debesīs, viņi ievēro noteiktus reliģiskos rituālus. Taču atbrīves jēga ir pavisam cita. Reliģijas ceļš būtībā ir sevis apzināšanās ceļš, un ekonomiskā attīstība nepieciešama vienīgi ķermeņa uzturēšanai, veselībai. Cilvēkam jādzīvo veselīgi un jāuztur skaidrs prāts tikai tāpēc, lai izprastu vidju – īstās zināšanas. Tāds ir cilvēka dzīves mērķis. Dzīve nav paredzēta, lai cilvēks strādātu kā ēzēlis vai attīstītu avidju jutekļu baudai.

Vidjas ceļš vispilnīgāk aprakstīts Šrīmad Bhāgavatamā, kura aicina cilvēku izmantot dzīvi Absolūtās Patiesības izziņošanai. Cilvēks soli pa solim apzinās Absolūto Patiesību kā Brahmanu, kā Paramātmu un, visbeidzot, kā Bhagavānu – Dieva Personību. Absolūto Patiesību apzinās cilvēks ar plašu redzesloku, kurš ir ieguvis zināšanas un atsacīšanos, ievērojot astoņpadsmit Bhagavad-gītas principus, kas aprakstīti desmitās mantras izskaidrojumā. Šo astoņpadsmit principu galvenais mērķis ir sasniegt pārpasaulīgo kalpošanu Dieva Personībai. Tādēļ visas cilvēku kārtas tiek mudinātas apgūt garīgās kalpošanas mākslu. Drošu ceļu vidjas mērķa sasniegšanai aprakstīja Šrīla Rūpa Gosvāmī darbā "Bhakti-rasāmrita-sindhu", kas ir izdota latviešu valodā ar nosaukumu "Bhakti nektārs". Vidjas attīstīšanu Šrīmad Bhāgavatamā (1.2.14.) apraksta šādi:

*tasmād ekena manasā
bhagavān sātvatām patih
śrotavyaḥ kīrtitavyaś ca
dhyeyaḥ pūjyaś ca nityadā*

"Tāpēc vienmēr jāklausās par Dieva Personību Bhagavānu – bhaktu aizstāvi. Viņš jācildina, jāatceras un jāgodina."

Kamēr reliģija, ekonomiskā attīstība un jutekļu apmierināšana netiek izmantotas, lai sasniegtu garīgo kalpošanu Kungam, tās ir tikai dažādi neziņas veidi. To Šrī Īšopanišada norāda nākamajās mantrās.

Divpadsmītā mantra

अन्धं तमः प्विशन्ति येसम्मूतिमुपासते ।

ततो भूय इव ते तमो य उ सम्भूत्याँ रताः ॥ १२ ॥

andham tamaḥ praviśanti

ye 'sambhūtim upāsate

tato bhūya iva te tamo

ya u sambhūtyām ratāḥ

andham – neziņā; *tamaḥ* – tumsībā; *praviśanti* – viņi nokļūst; *ye* – tie, kas; *asambhūtim* – padievis; *upāsate* – godina; *tataḥ* – kā tie; *bhūyaḥ* – vēl vairāk; *iva* – kā; *te* – tie; *tamaḥ* – tumsībā; *ye* – kas; *u* – arī; *sambhūtyām* – Absolūtā; *ratāḥ* – nodarbināti.

Tie, kas pielūdz padievis, nonāk tumšākajos neziņas apvidos, bet vēl sliktāk klājas tiem, kas godina bezpersonisko Absolūtu.

SKAIDROJUMS: Sanskrita vārds "asambhūti" norāda uz tiem, kas nav neatkarīgi. Sambhūti ir Dieva Absolūtā Personība, kas ir absolūti neatkarīga no visa. Bhagavad-gītā (10.2.) Dieva Absolūtā Personība Šrī Krišna saka:

na me viduḥ sura-gaṇā

prabhavaṁ na maharṣayaḥ

aham ādir hi devānām

maharṣīṇām ca sarvaśaḥ

"Manu sākumu nezina ne padievu pulki, ne lielie gudrie, jo Es visādā ziņā esmu padievu un gudro avots." Krišna ir padieviem, lielajiem gudrajiem un mistiķiem dotās varenības avots. Viņi ir apveltīti ar lielu varenību, tomēr tiem ir ļoti grūti saprast, kā Krišna ar savu iekšējo spēku pats atnāk cilvēka izskatā.

Visi filozofi un lielie riši jeb mistiķi, izmantojot savas niecīgās prāta spējas, cenšas atšķirt Absolūto no pārejošā. Tā viņi var nonākt pie pārejošā nolieguma, nemaz neizprotot Absolūtu. Absolūtā apzīmējums ar noliegumu ir nepilnīgs. Šādi apzīmējumi caur noliegumu pamudina cilvēku radīt pašam savu priekšstatu: viņš iedomājas, ka Absolūtā ir jābūt bez veida un īpašībām. Īpašību noliegums ir tikai pretstats šo īpašību apstiprinājumam, un tāpēc arī tas ir relatīvs. Šādi iedomājoties Absolūtu, mēs labākajā gadījumā varam sasniegt Dieva bezpersonisko starojumu, ko sauc par Brahmanu, bet nevaram attīstīties tālāk un sasniegt Bhagavānu – Dieva Personību.

Šādi prātotāji nezina, ka Krišna ir Dieva Absolūtā Personība, ka bezpersoniskais Brahmans ir Viņa pārpasaulīgā ķermeņa žilbinošais starojums un ka Paramātma – Virsdvēsele ir Viņa visucaurstrāvojošā pārstāve. Viņi nezina arī to, ka Krišnam ir mūžīgs veidols, pilns pārpasaulīgas mūžīgas svētlaimes un zināšanu. No Viņa atkarīgie padievi un lielie gudrie maldīgi uzskata Viņu par varenu padievu, bet Brahmana starojumu – par Absolūto Patiesību. Taču Krišnas bhaktas, kas uztic sevi Viņam tīrā bhakti, saprot, ka Krišna ir Absolūtā Personība un ka viss izplūst no Viņa. Šādi bhaktas vienmēr ar mīlestību kalpo Krišnam, visa pirmavotam.

Vēl Bhagavad-gītā (7.20.,23.) teikts, ka padievis pielūdz vienīgi tie, kas nonākuši maldos un kuras vada stipra tieksme nodoties jutekļu baudām, – tādā veidā viņi grib atrisināt laicīgās grūtības. Dzīvā būtne ir materiāli saistīta, tāpēc viņai pilnīgi jāatbrīvojas no materiālās verdzības, lai sasniegtu mūžīgu atbrīvi garīgajā, kur valda mūžīgā dzīve, zināšanas un svētlaimē.

Tāpēc Šrī Īšopanišadā" norādīts, ka, vēloties uz laiku atbrīvoties no dzīves grūtībām, nevajag godināt

padievis, kuri paši ir saistīti un var dot tikai laicīgus labumus. Tā vietā ir jāgodina Dieva Absolūtā Personība Krišna, kas ir visupievilcīgs un var uz visiem laikiem atbrīvot no materiālās sasaistības, aizvedot mūs mājās, atpakaļ pie Dieva.

Bhagavad-gītā (7.23.) arī teikts, ka padievu pielūdzēji spēj nonākt uz padievu planētām. Mēness pielūdzēji var nonākt uz Mēness, saules pielūdzēji – uz Saules utt. Mūsdienu zinātnieki cenšas nokļūt uz Mēness ar raķetēm, bet būtībā tas nav nekas jauns. Cilvēks ar savu attīstīto apziņu, protams, tiecas ceļot kosmosā un sasniegt citas planētas vai nu ar kosmisko kuģi, vai ar mistiskajām spējām, vai godinot padievis. Vēdu rakstos teikts, ka cilvēks var sasniegt citas planētas ar jebkuru no šiem trim veidiem, un visvienkāršāk to izdarīt, godinot attiecīgās planētas valdošo padievu. Tā var sasniegt Mēness planētu, Saules planētu un pat Visuma augstāko planētu Brahmaloķu. Taču visas materiālā Visuma planētas ir laicīgas mājvietas – mūžīgas ir vienīgi Vaikunthalokas. Tās atrodas garīgajās debesīs, un pār tām valda pati Dieva Personība. Kā Kungs Krišna Bhagavad-gītā (8.16.) saka:

*ābrahma-bhuvanāl lokāḥ
punar āvartino 'rjuna
mām upetya tu kaunteya
punar janma na vidyate*

"Kuntī dēls! Visas materiālās pasaules planētas – no zemākās līdz pat augstākajai – ir ciešanu un atkārtotas pārdzimšanas vietas. Bet, kas sasniedz Manu mājvietu, tas nekad vairs nepiedzimst."

Šrī Īšopanišada uzsver, ka tie, kas godina padievis un sasniedz to planētas, joprojām paliek Visuma tumšākajā nostūrī. Kā kokosriekstu klāj čaula, tā visu Visumu klāj rupjās materiālās pamatvielas. Šis pārklājs nelaiž cauri gaismu, tāpēc Visumā valda dziļa tumsa, un tā apgaismošanai nepieciešama saule un mēness. Ārpus Visuma ir bezgalīgi plašais brahmadžoti, kurā atrodas Vaikunthalokas. Augstākā brahmadžoti planēta ir Krišnaloka jeb Goloka Vrindāvana, uz kuras mīt pati Dieva Augstākā Personība Šrī Krišna. Kungs Šrī Krišna nekad neatstāj Krišnaloku. Kaut arī Viņš kopā ar saviem mūžīgajiem pavadoņiem uzturas tur, Viņš ir klāt pilnīgi visās sevī pilnajās materiālajās un garīgajās kosmiskajās izpausmēs. Šī patiesība jau tika izskaidrota ceturtajā mantrā. Dievs Kungs gluži kā saule ir visur, tomēr Viņš atrodas vienā vietā – kā saule, kas nekad nenovirzās no sava ceļa.

Ar lidojumiem uz Mēnesi vai kādu citu planētu vien nevar atrisināt mūsu dzīves problēmas. Tāpēc Šrī Īšopanišada iesaka mums necensties sasniegt nevienu tumšā materiālā Visuma vietu. Ir daudz viltus ticīgo, kuri izrāda savu ticību tikai vārda un slavas pēc. Viņi nevēlas atstāt šo Visumu un sasniegt garīgās debesis. Zem dievlūdzēju maskas viņi vēlas tikai saglabāt savu pašreizējo stāvokli materiālajā pasaulē. Sludinot ateismu, ateisti un impersonālisti noved šādus nesaprātīgos viltus ticīgos vistumšākajos neziņas apvidos. Ateisti tieši noliedz Dieva Augstākās Personības esamību, un impersonālisti, uzsverot Visaugstā Kunga bezpersonisko aspektu, viņus atbalsta. Līdz šim mēs neesam lasījuši nevienu Šrī Īšopanišadas mantru, kurā būtu noliegta Dieva Augstākā Personība. Ir teikts, ka Viņš spēj skriet ātrāk par jebkuru. Tie, kas tiecas aizskriet uz citām planētām, bez šaubām, ir personības, un, ja Kungs spēj skriet ātrāk par visiem, kā gan Viņu var uzskatīt par bezpersonisku? Visaugstā Kunga bezpersoniska uztvere ir vēl viena veida neziņa, kas rodas, tikai daļēji izprotot Absolūto Patiesību.

Tumsonīgajiem viltus ticīgajiem un tā saucamo avatāru ražotājiem, kuri tieši pārkāpj Vēdu norādījumus, lemts nonākt Visuma visdrūmākajos apvidos, jo viņi maldina savus sekotājus. Muļķiem, kuriem nav sajēgas par Vēdu gudrību, šie impersonālisti sevi parasti izsludina par Dieva avatāriem. Ja šiem nejēgām ir kaut nedaudz zināšanu, tad tas ir vēl ļaunāk nekā vienkārša tumsonība. Šādi impersonālisti pat negodina padievis, kā to māca raksti. Rakstos ir ieteikts noteiktos apstākļos godināt padievis, taču tajā pašā laikā ir arī teikts, ka parasti tas nav nepieciešams. Bhagavad-gīta

(7.23.) skaidri norāda, ka augļi, ko gūst, godinot padiepus, ir pārejoši. Tā kā visā materiālajā Visumā nav nekā pastāvīga, tad arī viss, kas iegūts materiālās esamības tumsā, ir pārejošs. Jautājums ir tāds – kā sasniegt īstu mūžīgo dzīvi?

Dievs Kungs apstiprina, ka, tiklīdz cilvēks sasniedz Viņu ar garīgu kalpošanu, kas ir vienīgais ceļš, kā tuvoties Dieva Personībai, viņš pilnīgi atbrīvojas no dzimšanas un nāves verdzības. Citiem vārdiem sakot, atbrīve no materiālajām važām ir pilnīgi atkarīga no zināšanām un nepieķeršanās, un to var sasniegt, kalpojot Kungam. Viltus ticīgajiem nav ne zināšanu, ne nepieķeršanās materiālajām lietām, jo viņi lielākoties vēlas dzīvot materiālās verdzības zelta važās altruistisko un filantropisko darbību aizsegā, slēpjoties aiz reliģijas principiem. Tēlojot ticību, viņi pārvērš garīgo kalpošanu teātrī un tajā pašā laikā pārkāpj morāles principus. Tā viņi tiek atzīti par garīgajiem skolotājiem un Dieva bhaktām. Šie reliģijas principu pārkāpēji neciena autoritatīvus āčārjas, svētos skolotājus, kas pārstāv stingru mācekļu pēctecību. Viņi neievēro Vēdu norādījumu *ācāryopāsana* – "jāgodina āčārja" – un Krišnas norādījumu Bhagavad-gītā (4.2.): *evam paramparā-prāptam* – "šī augstā zinātne par Dievu ir saņemta pa mācekļu pēctecību". Tā vietā viņi, lai maldinātu cilvēci, paši kļūst par tā saucamajiem āčārjām, bet neievēro pat āčārju darbības noteikumus.

Sabiedrībai šie nelieši ir visbīstamākie. Tā kā valdības nav reliģiozas, viņi nav pakļauti valsts likumu sodam. Tomēr no Dieva soda viņi nespēj izbēgt. Pats Kungs Bhagavad-gītā (16.19.-20.) skaidri norāda, ka skaudīgie dēmoni, kas izliekas par ticības sludinātājiem, nonāks vistumsākajos elles apvidos. Šrī Īšopanišada apstiprina, ka pēc tam, kad šie viltus ticīgie būs beiguši spēlēt savas garīgo skolotāju lomas, kuras viņi ir uzņēmušies, lai apmierinātu juteklus, viņi nonāks vispretīgākajos Visuma apgabalos.

Trīspadsmītā mantra

अन्यदेवाहुः सम्भवादन््यदाहुरसम्भवात् ।

इति शुश्रुम धीराणां ये नस्तद्विचक्षिरे ॥ १३ ॥

anyad evāhuḥ sambhavād

anyad āhur asambhavāt

iti śuśrūma dhīrāṇām

ye nas tad vicacakṣire

anyat – atšķirīgs; *eva* – noteikti; *āhuḥ* – ir teikts; *sambhavāt* – godinot Visaugstāko Kungu, visu cēloņu cēloni; *anyat* – atšķirīgs; *āhuḥ* – ir teikts; *asambhavāt* – godinot to, kas nav Visaugstākais; *iti* – tā; *śuśrūma* – es to dzirdēju; *dhīrāṇām* – no līdzsvarotām autoritātēm; *ye* – kas; *naḥ* – mums; *tad* – šo jautājumu; *vicacakṣire* – pilnībā izskaidroja.

Ir teikts, ka vienu mērķi sasniedz, godinot visaugstāko visu cēloņu cēloni, bet pavisam citu, godinot to, kas nav visaugstākais. To visu stāstīja un pilnīgi izskaidroja nesatrauktie gudrie.

SKAIDROJUMS: Šī mantra ieteic uzklaut gudros, kam ir līdzsvarots prāts. Kamēr cilvēks neuzklausa īstenu āčārju, kuru nekad nesatrauc materiālās pasaules pārmaiņas, tikmēr viņam nav īstas pārpasaulīgo zināšanu atslēgas. Īstens garīgais skolotājs, kurš pats ir dzirdējis šruti mantras jeb Vēdu zināšanas no sava līdzsvarotā āčārjas, nekad neizgudros un nestāstīs kaut ko tādu, kā nav Vēdu rakstos. Bhagavad-gītā (9.25.) skaidri teikts, ka tie, kas godina pitri jeb senčus, nonāk uz senču planētām. Tāpat arī rūditi materiālisti, kuri kaļ plānus, lai paliktu šeit, atkal nonāk šajā pasaulē, bet Dieva Kunga bhaktas, kuri godina vienīgi Kungu Krišnu, visu cēloņu augstāko cēloni, sasniedz Viņa mājvietu garīgajās debesīs. Arī šeit, Šrī Īšopanišadā", apstiprināts, ka dažādi godināšanas veidi dod dažādus rezultātus. Godinot Visaugsto Kungu, cilvēks noteikti sasniegs Dievu Kungu Viņa mūžīgajā mājvietā, bet, ja kāds godina padiepus, piemēram, saules dievu, viņš to arī sasniedz. Un, ja mēs vēlamies palikt uz šīs nožēlojamās planētas ar savām plānu komitejām un nestabilajiem politiskajiem līgumiem, arī tas ir iespējams.

Autentiskos rakstos nekur nav teikts, ka vienu un to pašu mērķi sasniedz, darot vialga ko un godinot jebko. Šādas muļķīgas teorijas sludina tikai tie, kas paši sevi izsludinājuši par "skolotājiem", kuriem nav sakara ar paramparu, īstenu mācekļu pēctecību. Īstens garīgais skolotājs nekad neteiks, ka visi ceļi ved uz vienu mērķi un ka ikviens var sasniegt šo mērķi, ja pēc sava prāta godina padiepus, Visaugstāko vai vēl ko citu. Katram skaidrs, ka noteiktu vietu var sasniegt tikai tad, ja nopērk līdz turieni biļeti. Ar biļeti līdz Kalkutai mēs nokļūsim Kalkutā, nevis Bombejā. Tomēr laicīgie tā saucamie skolotāji apgalvo, ka jebkura biļete aizvedīs līdz visaugstākajam mērķim. Šādas pasaulīgas teorijas, kas izdabā visiem, piesaista daudzus nelgas, un tie kļūst iedomīgi par pašu sagudrotajiem garīgās apzināšanās paņēmieniem. Taču Vēdu norādījumi viņus neatbalsta. Kamēr cilvēks nav saņēmis zināšanas no īstena garīgā skolotāja, kas atrodas vispāratzītā mācekļu pēctecībā, viņš nespēj redzēt lietu īsteno būtību. Krišna Ardžunam Bhagavad-gītā (4.2.) saka:

evam paramparā-prāptam

imaṁ rājarāyo viduḥ

sa kāleneha mahatā

yogo naṣṭaḥ parantapa

"Šī augstākā zinātne tika saņemta pa mācekļu pēctecības ķēdi, un tā to saprata svētie valdnieki. Bet laika gaitā pēctecība pārtrūka, tāpēc šī zinātne, kā liekas, ir nozaudēta."

Kad Kungs Šrī Krišna bija uz zemes, bhakti-jogas pamati, kas minēti Bhagavad-gītā, bija sagrozīti,

tāpēc Dievam Kungam bija jāatjauno mācekļu pēctecība, sākot ar Ardžunu, Viņa vistuvāko draugu un bhaktu. Dievs Kungs skaidri saka Ardžunam (Bg. 4.3.), ka Ardžuna spēj saprast Bhagavad-gītu tāpēc, ka viņš ir Krišnas bhakta un draugs. Citiem vārdiem sakot, tikai Dieva bhakta un draugs spēj saprast Gītu. Tas arī nozīmē, ka tikai tas, kurš iet pa Ardžunas ceļu, spēj saprast Bhagavad-gītu.

Pašlaik ir daudz šīs cildenās sarunas skaidrotāju un tulkotāju, kuriem patiesībā nav nekādu zināšanu par Kungu Krišnu un Ardžunu. Viņi Bhagavad-gītas pantus izskaidro pēc sava prāta un, atsaucoties uz svētajiem rakstiem, apgalvo dažādas muļķības. Šie skaidrotāji netic ne Šrī Krišnam, ne Viņa mūžīgajai mājvietai. Tad kā gan viņi var izskaidrot Bhagavad-gītu?

Krišna skaidri saka (Bg. 7.20., 23.), ka tikai nejēgas godina padiepus niecīga ieguvuma dēļ. Beigās Krišna iesaka (Bg. 18.66.) atteikties no visiem citiem pielūgsmes veidiem un ceļiem un pilnīgi uzticēt sevi Viņam. Vienīgi tie, kuri attīrījušies no visu grēku sekām, var nelokāmi ticēt Visaugstajam Kungam. Pārējie, turpinot savu nožēlojamo pielūgsmi, nepaceļas virs materiālā līmeņa, tāpēc mānīgais priekšstats, ka visi ceļi ved uz vienu mērķi, viņus noved no īstā ceļa.

Šajā Šrī Īšopanišadas mantrā ļoti nozīmīgs ir vārds "sambhavāt" ("godinot visaugstāko cēloni"). Kungs Krišna ir sākotnējā Dieva Personība, un viss pastāvošais izplūst no Viņa. Bhagavad-gītā (10.8.) Kungs paskaidro:

*aham sarvasya prabhavo
mattaḥ sarvaṁ pravartate
iti matvā bhajante mām
budhā bhāva-samanvitāḥ*

"Es esmu garīgo un materiālo pasaulu avots. Viss izplūst no Manis. Gudrie, kas to labi apzinās, garīgi kalpo Man un godina Mani no visas sirds."

Šis ir paša Kunga Krišnas dotais precīzs Visaugstā Kunga apraksts. Vārdi "sarvasya prabhavah" norāda, ka Krišna ir visa, arī Brahmas, Višnu un Šivas, radītājs. Tā kā Dievs Kungs ir radījis šīs trīs materiālās pasaules galvenās dievības, tad Viņš ir radījis visu, kas ir gan materiālajā, gan garīgajā pasaulē. Arī Atharva Vēdā (Gopāla-tāpanī Upanišada 1.24.) teikts, ka "Kungs Šrī Krišna ir tas, kurš pastāvēja pirms Brahmas radīšanas un kurš atklāja Brahmam Vēdu zināšanas". Līdzīgi vārdi ir teikti Nārājana Upanišadā (1.): "Tad Augstākā Personība Nārājana vēlējās radīt visas dzīvās būtnes. No Nārājanas ir dzimis Brahma. Nārājana radīja visus pradžāpati. Nārājana radīja Indru. Nārājana radīja astoņus Vasu. Nārājana radīja vienpadsmit Rudras. Nārājana radīja divpadsmit Āditjas." Tā kā Nārājana ir Kunga Krišnas pilnīgā izpausme, tad Nārājana un Krišna ir viens un tas pats. Tālāk Nārājana Upanišadā (4.) teikts: "Dēvakī dēls (Krišna) ir Visaugstais Kungs." To, ka Nārājana ir augstākais cēlonis, atzina un apstiprināja pats Šrīpāda Šankarāčārja, kaut arī viņš nebija vaišnavs jeb personālists. Arī Atharva Vēdā (Mahā Upanišada 1.) teikts: "Sākumā bija tikai Nārājana, nebija ne Brahmas, ne Šivas, ne uguns, ne ūdens, ne zvaigžņu, ne Saules, ne Mēness. Dievs Kungs nepaliek viens, bet rada pēc savas gribas." Pats Krišna Mokša-dharmā saka: "Es radīju pradžāpati un Rudras. Viņiem nav pilnīgu zināšanu par Mani, jo viņus pārklāj Mana maldinātāja enerģija." Tas teikts arī Varāha Purānā: "Nārājana ir Dieva Augstākā Personība, un no Viņa izpaudās gan četrgalvainais Brahma, gan Rudra, kurš vēlāk kļuva viszinošs."

Tādējādi visi Vēdu raksti apstiprina, ka Nārājana jeb Krišna ir visu cēloņu cēlonis. Arī Brahma-samhitā (5.1.) teikts, ka Visaugstais Kungs ir Šrī Krišna, Govinda, katras dzīvās būtnes prieks un visu cēloņu pirmcēlonis. Īsteni mācīts cilvēks par to pārlicinās, uzklausa lielos gudros un Vēdas. Tāpēc mācīts cilvēks par visu augstāk stāda Kunga Krišnas godināšanu. Šādu cilvēku sauc par budhu jeb īsteni mācītu, jo viņš vienmēr godā vienīgi Krišnu.

Šāda pārlicība rodas, ja ar ticību un mīlestību uzklausa nesatraukta āčārjas garīgo vēstījumu. Tos,

kuri netic Kungam Krišnam un nemil Viņu, nevar pārlicināt par šo vienkāršo patiesību. Neticīgie Bhagavad-gītā (9.11.) nosaukti par mūdham – nelgām jeb ēzeļiem. Teikts, ka mūdhas izsmej Dieva Personību, jo viņiem nav līdzsvarota āčārjas dotu pilnīgu zināšanu. Tas, kuru satrauc materiālās enerģijas virpulis, nevar kļūt par āčārju.

Pirms Bhagavad-gītas uzklauššanas Ardžunu satrauca materiālās dzīves virpulis, jo viņš bija pieķēries ģimenei, sabiedrībai un draugiem. Tāpēc Ardžuna vēlējās būt filantrops, nevardarbīgs cilvēks. Bet, uzklaušot Bhagavad-gītu – Vēdu zināšanas, kuras viņam atklāja Visaugstā Personība, Ardžuna kļuva budha. Viņš mainīja savu lēmumu un kļuva Kunga Šrī Krišnas godinātājs. Šrī Krišna bija izlēmis, ka Kurukšētras kaujai ir jānotiek. Ardžuna godināja Viņu, cīnoties pret saviem tā saucamajiem radniekiem. Tā viņš kļuva par tīru Dieva bhaktu. Šāds sasniegums iespējams, godinot vienīgi īsto Krišnu, nevis kādu sagudrotu "Krišnu". "Krišnu" izdomā nevēlas, kuriem svešs Bhagavad-gītā un Šrīmad Bhāgavatamā izklāstītās Krišnas zinātnes dziļums.

Saskaņā ar Vēdānta-sūtru sambhūta ir dzimšanas un uzturēšanas avots, kā arī krātuve tam, kas paliek pēc iznīcināšanas (*janmādy asya yataḥ* Bhāg. 1.1.1). Šrīmad Bhāgavatama, kas ir dabisks paša autora skaidrojums Vēdānta-sūtrai, apgalvo, ka visu izpausmju avots nav nedzīvs akmens; tas ir abhigja – ar pilnu apziņu. Sākotnējais Kungs Šrī Krišna Bhagavad-gītā (7.26.) norāda, ka Viņš pilnībā apzinās pagātņi, tagadni un nākotni un ka neviens, arī tādi padievi kā Šiva un Brahma, nepazīst Viņu pilnībā. Tie, kurus satrauc materiālās esamības vilņojums, noteikti nespēj pilnīgi iepazīt Dievu. Maz izglītotie garīgie skolotāji pūlas radīt vidusceļu, sludinot, ka pielūgsme jāvērs uz visiem cilvēkiem, taču viņi neapjēdz, ka šāda pielūgsme nav iespējama un ka arī cilvēki ir nepilnīgi. Šādu tā saucamo garīgo skolotāju centieni ir līdzīgi koka lapu, nevis sakņu laistīšanai. Dabiski ir liet ūdeni uz saknēm, taču mūsdienu vienmēr satrauktie vadītāji ir vairāk pieķērušies lapām. Kaut arī viņi tās pastāvīgi laista, viss, par ko šie nevēlas rūpējas, nokalst.

Šrī Īšopanišada ieteic liet ūdeni uz saknēm, kuras ir visas augšanas avots. Salīdzinājumā ar kalpošanu dvēselei cilvēku pielūgsme, kalpojot viņu ķermeņa vajadzībām, kuras tik un tā nekad nevar pilnībā apmierināt, ir mazāksvarīga. Dvēsele ir sakne, kas saskaņā ar karmas jeb materiālo seku likumu rada dažāda veida ķermeņus. Ja mēs sniedzam cilvēkiem medicīnisko palīdzību, izglītības iespējas vai arī kā citādi darbojamies sabiedrības labā un tajā pašā laikā lopkautuvēs mierīgi pārgriežam nabaga dzīvniekiem rīkles, tad to gan nevarētu nosaukt par kalpošanu citām dzīvajām būtnēm.

Būtnēm dažādos ķermeņos nākas mūžīgi ciest no dzimšanas, vecuma, slimībām un nāves. Cilvēciskais dzīvības veids ļauj izrauties no šī tīkla, atjaunot zaudētās attiecības starp būtni un Visaugstāko Kungu. Kungs pats nonāk uz zemes, lai mācītu filozofiju, kā veltīt sevi Visaugstākajam, sambhūtam. Vienīgi mācot ļaudīm veltīt sevi Dievam un godināt Visaugsto Kungu ar visiem spēkiem un visu mīlestību, mēs varam īsteni kalpot cilvēcei. Tāds ir Šrī Īšopanišadas norādījums šajā mantrā.

Vienkāršs veids, kā godināt Visaugsto Kungu šajā nemiera laikmetā, ir klausīties par Viņa dievišķajiem darbiem un daudzina tos. Taču prātnieki uzskata, ka Dieva darbi ir tikai iztēles auglis, tāpēc viņi par tiem neko neklausās un ar veiklu, bet bezjēdzīgu vārdu spēli cenšas novērst vientiesīgo cilvēku uzmanību. Viņi nevis klausās par Kunga Krišnas darbiem, bet gan reklamē paši sevi un aicina savus sekotājus daudzina viltus garīgos skolotājus. Mūsdienās šādu liekuļu kļūvis ievērojami vairāk, un tīrajiem Dieva bhaktām ir grūti pasargāt ļaudis no šo liekuļu un viltus avatāru bezdievīgās sludināšanas.

Upanišadas netieši pievērs mūsu uzmanību sākotnējam Kungam Šrī Krišnam, bet Bhagavad-gīta, kas ir visu Upanišadu kopsavilkums, tieši norāda uz Šrī Krišnu. Cilvēka prāts pakāpeniski attīrās no visiem sārņiem tad, ja viņš klausās par Krišnu, kāds Viņš ir, no Bhagavad-gītas vai Šrīmad Bhāgavatamas. Šrīmad Bhāgavatamā (1.2.17.) teikts: "Klausoties par Dieva Kunga darbiem, bhakta

piesaista sev Viņa uzmanību. Tādējādi Dievs Kungs, kas atrodas katras būtnes sirdī, palīdz bhaktam, dodot viņam pareizus norādījumus." Arī Bhagavad-gīta (10.10.) to apstiprina: dadāmi buddhi-jogam tam jēna mām upajānti tē.

Norādījumi, ko Dievs Kungs dod no iekšienes, attīra bhaktas sirdi no visiem sārņiem, kurus rada materiālās dabas īpašības – kaislības un tumsība. Kas nav bhaktas, tie ir pilnīgā kaislību un tumsības varā. Pār kuru valda kaislības, tas nespēj atbrīvoties no materiālām tieksmēm, bet tumsībā esošais nespēj izprast ne sevi, ne Dievu Kungu. Tādējādi cilvēkam, kas atrodas vai nu kaislībās, vai tumsībā, nav izredžu apzināties sevi, lai arī kā viņš tēlotu ticīgo. Taču bhaktam Dieva Kunga žēlastība ļauj pārvarēt kaislības un tumsību. Tādējādi bhakta pilnībā ieiet skaidrībā, kas ir pilnīga brāhmana pazīme. Ikkatrs, kas īstena garīgā skolotāja vadībā iet pa bhakti ceļu, var kļūt par brāhmanu. Šrīmad Bhāgavatamā (2.4.18.) arī teikts:

*kirāta-hūṇāndhra-pulinda-pulkaśā
ābhīra-śumbhā yavanāḥ khasādayaḥ
ye 'nye ca pāpā yad-apāśrayāśrayāḥ
śudhyanti tasmai prabhaviṣṇave namaḥ*

"Jebkura, pat zemākās kārtas būtne var attīrīties, sekojot tīra Dieva Kunga bhaktas norādījumiem, jo Kungs ir visspēcīgš."

Kad cilvēkā attīstās brāhmana īpašības, tad viņš kļūst laimīgs un ar sirdi un dvēseli kalpo Dievam. To darot, viņam atklājas zinātne par Dievu. Izprotot zinātņi par Dievu, cilvēks pakāpeniski atbrīvojas no materiālās pieķeršanās, un ar Kunga žēlastību viņa šaubu pilnais prāts kļūst kristālskaids. Sasniedzot šo pakāpi, cilvēks spēj kļūt par atbrīvotu dvēseli un saskatīt Dievu Kungu visur. Tā šī mantra apraksta sambhavas pilnību.

Āetrpadsmītā mantra

सम्भूतिं च विनाशं च यस्तद्देभ्यः सह ।

विनाशेन मृत्युं तीर्त्वा सम्भूत्यामृतमश्नुते ॥ १४ ॥

sambhūtiṃ ca vināśaṃ ca

yaś tad vedobhayaṃ saha

vināśena mṛtyuṃ tīrtvā

sambhūtyāmṛtam aśnute

sambhūtim – Dieva mūžīgā Personība, Viņa pārpasaulīgais vārds, veidols, rotaļas, īpašības un piederumi, Viņa mājvietas daudzveidība utt.; *ca* – un; *vināśam* – laicīgā materiālā padievu, cilvēku, dzīvnieku u.c. izpausme ar viņu viltus vārdiem, slavu utt.; *ca* – arī; *yaḥ* – tas, kas; *tat* – to; *veda* – zina; *ubhayam* – abus; *saha* – kopā ar; *vināśena* – visu, kas pakļauts iznīcībai; *mṛtyum* – nāvi; *tīrtvā* – pārsniedzot; *sam-bhūtyā* – mūžīgajā Dieva valstībā; *amṛtam* – nemirstību; *aśnute* – bauda.

Cilvēkam pilnībā jāzina Dieva personība Šrī Krišna ar Viņa pārpasaulīgo vārdu, īpašībām un rotaļām, kā arī laicīgā materiālā izpausme ar tās laicīgajiem padieviem, cilvēkiem un dzīvniekiem. To izprotot, cilvēks pārvar nāvi un līdz ar to arī pārejošo kosmisko izpausmi un bauda mūžīgu, svētlaimīgu un zināšanu pilnu dzīvi mūžīgajā Dieva valstībā.

SKAIDROJUMS: Attīstot tā saucamās zināšanas, mūsdienu civilizācija ir radījusi daudzas materiālas lietas, arī kosmiskos kuģus un atomenerģiju. Tomēr tā nav spējusi atbrīvot no dzimšanas, vecuma, slimībām un nāves. Ja kāds saprātīgs cilvēks uzdod tā saucamajiem zinātniekiem jautājumu par šīm ciešanām, tie ļoti gudri atbild, ka materiālā zinātne attīstās, un galu galā tā spēs padarīt cilvēku nemirstīgu, brīvu no slimībām un mūžam jaunu. Šādas atbildes pierāda, ka zinātnieki nemaz neizprot materiālo dabu. Materiālajā dabā it viss ir pakļauts stingriem matērijas likumiem, kuri nosaka, ka ikvienam jāpiedzīvo sešu veidu izmaiņas: dzimšana, augšana, pastāvēšana, pārvērtības, sairšana un beigu beigās nāve. Visam, kas saskaras ar materiālo dabu, jāpiedzīvo šīs sešas pārvērtības, tāpēc neviens – ne padievs, ne cilvēks, ne dzīvnieks, ne koks – materiālajā pasaulē nevar dzīvot mūžīgi.

Mūža garums ir atkarīgs no sugas. Kungs Brahma – augstākā būtne šajā materiālajā Visumā – dzīvo miljoniem un miljardiem gadu, bet kāds niecīgs mikrobs spēj nodzīvot varbūt tikai dažas stundas. Materiālajā pasaulē neviens nevar dzīvot mūžīgi. Noteiktajos apstākļos lietas dzimst vai tiek radītas, pastāv kādu laiku un, ja ir iespēja izdzīvot, aug, rada pēcnācējus, tad pakāpeniski sabrūk un visbeidzot iet bojā. Saskaņā ar šiem likumiem pat miljoniem Brahmū, kuri mīt dažādos Visumos, agri vai vēlu ir pakļauti nāvei. Tāpēc visu materiālo Visumu sauc par Martjaloku – nāves vietu.

Materiālistiskie zinātnieki un politiķi tiecas uzvarēt nāvi šajā pasaulē, jo viņiem nav nekādu zināšanu par nemirstīgo garīgo dabu. Tas ir tāpēc, ka viņi nezina Vēdu rakstus, kuros dotas zināšanas par pilnīgo pārpasaulīgo pieredzi. Diemžēl mūsdienu cilvēks neatzīst zināšanas, ko dod Vēdas, Purānas un citi raksti.

No Višnu Purānas (6.7.61.) mēs uzzinām:

viṣṇu-śaktiḥ parā proktā

kṣetra-jñākhyā tathā parā

avidyā-karma-saṃjñānyā

tṛtīyā śaktir iṣyate

Kungam Višnu, Dieva Personībai, ir dažādas enerģijas – para (augstākā) un apara jeb avidja (zemākā). Dzīvās būtnes pieder augstākajai enerģijai. Materiālā enerģija, kurā mēs pašlaik esam saistīti, ir

zemākā enerģija. Šī enerģija, kas pārklāj dzīvās būtnes ar neziņu (avidju) un ierosina tās veikt auglīgu darbību, ir materiālās pasaules radīšanas avots. Taču pastāv cita Kunga augstākā enerģija, kas atšķiras no zemākās, materiālās enerģijas un dzīvajām būtnēm. Šī augstākā enerģija veido mūžīgo jeb nemirstīgo Dieva Kunga valstību. Tas ir apstiprināts Bhagavad-gītā (8.20.):

*paras tasmāt tu bhāvo 'nyo
'vyakto 'vyaktāt sanātanaḥ
yaḥ sa sarveṣu bhūteṣu
naśyatsu na vinaśyati*

Visas materiālās planētas – augstākās, zemākās un vidējās, ieskaitot Sauli, Mēnesi un Venēru – ir izklīdētas Visumā. Planētas pastāv tikai tik ilgi, kamēr dzīvo Brahma. Tomēr dažas zemākās planētas iet bojā Brahmas dienas beigās un tiek radītas no jauna nākamajā Brahmas dienā. Uz augstākajām planētām laika mērogs ir citāds. Uz daudzām augstākajām planētām viens mūsu gads atbilst tikai divdesmit četrām stundām jeb vienai diennaktij. Četri Zemes laikmeti (Satja, Trēta, Dvāpara un Kali), ja tos pārrēķina augstāko planētu laikā, ilgst tikai divpadsmit tūkstoš gadu. Ja šo laika posmu reizina ar tūkstoti, iegūst vienu Brahmas dienu, un tikpat ilga ir arī Brahmas nakts. Šādas dienas un nakts veido mēnešus un gadus, un Brahma dzīvo simt šādu gadu. Brahmas mūža beigās visa materiālā izpausme tiek iznīcināta.

Visi Saules, Mēness, Martjalokas, Zemes, kā arī zemāko planētu iedzīvotāji Brahmas naktī nogrimst iznīcības ūdeņos. Šajā laika posmā neviena dzīvā būtne vai suga nav izpausta, kaut arī turpina pastāvēt kā gars. Šo neizpausto stāvokli sauc par avjaktu. Kad Brahmas dzīves beigās Visums iet bojā, iestājas cita avjakta. Tomēr pāri šiem diviem neizpaustajiem stāvokļiem pastāv garīgais izplatījums jeb garīgā daba. Šajā izplatījumā ir neskaitāmas garīgās planētas, kas pastāv mūžīgi, arī tad, kad visas materiālā Visuma planētas tiek iznīcinātas. Kosmiskā izpausme, ko pārvalda daudzie Brahma, ir tikai ceturtdaļa no visas Dieva Kunga enerģijas (ēkapād-vibhūti). Tā ir zemākā enerģija. Brahma nevalda pār garīgo dabu, kuru sauc par tripād-vibhūti, trīs ceturdaļas no Dieva Kunga enerģijas. Tā ir augstākā enerģija jeb parā-prakriti.

Augstākā valdošā Personība šajā garīgajā dabā ir Kungs Šrī Krišna. Kā teikts Bhagavad-gītā (8.22.), Viņam var tuvoties tikai ar tīru garīgo kalpošanu, bet ne ar gļānu (filozofiju), jogu (mistiku) vai karmu (auglīgu darbību). Karmī jeb tie, kas strādā augļu dēļ, spēj pacelties līdz Svargalokas planētām, starp kurām ir arī Saule un Mēness. Gļānī un jogi spēj sasniegt vēl augstākas planētas, piemēram, Maharloku, Tapoloku un Brahmaloļu, un, ja viņi, garīgi kalpojot, attīstās tālāk, tie atbilstoši savai sagatavotībai var ieiet garīgajā dabā – vai nu mirdzošajā kosmiskajā izplatījumā (Brahmanā), vai arī nonākt uz Vaikunthas planētām. Tomēr skaidrs, ka Vaikunthas garīgās planētas spēj sasniegt vienīgi tas, kurš iet garīgās kalpošanas ceļu.

Uz materiālajām planētām ikviens, sākot ar Brahmū un beidzot ar skudru, tiecas valdīt pār materiālo dabu, un tā ir materiālā slimība. Kamēr turpinās šī materiālā slimība, dzīvajai būtni jāmaina ķermeņi. Vai nu tai ir padieva, cilvēka, vai dzīvnieka ķermenis, galu galā tai tik un tā būs jāizcieš neizpaustais stāvoklis divu iznīcību laikā – Brahmas nakts un Brahmas dzīves beigās. Ja mēs vēlamies pārtraukt šo atkārtoto dzimšanu un nāvi, kā arī ar to saistīto vecumu un slimības, mums jātiecas nokļūt uz garīgajām planētām, kur mēs varam dzīvot mūžīgi Kunga Krišnas vai Nārājanas jeb Krišnas pilnīgo izvērsumu sabiedrībā. Kungs Krišna savās pilnīgajās izpausmēs valda pār ikkatru no tām. Tas ir apstiprināts šruti mantrās: *eko vaśi sarva-gaḥ kṛṣṇa īdyaḥ eko 'pi san bahudhā yo 'vabhāti*. (Gopāla-tāpanī Upaniśada 1.3.21.)

Neviens nespēj valdīt pār Krišnu. Saistītā dvēsele tiecas valdīt pār materiālo dabu, taču patiesībā tā ir pakļauta materiālās dabas likumiem un atkārtotas dzimšanas un nāves ciešanām. Dievs Kungs atnāk,

lai atjaunotu reliģijas principus, starp kuriem galvenais ir attīstīt tieksmi veltīt sevi Viņam. Tāds ir pēdējais Dieva Kunga norādījums Bhagavad-gītā (18.66.): *sarva-dharmān parityajya mām ekaṁ śaraṇam vraja* – "atmet visu veidu reliģijas un uztici sevi vienīgi Man". Bet nelgas, veikli sagrozot šo galveno norādījumu, ir noveduši ļaudis dažādos maldu ceļos. Cilvēkus aicina celt slimnīcas, nevis apgūt zināšanas, lai, garīgi kalpojot, tie nonāktu garīgajā valstībā. Viņus aicina veikt darbības, kas tikai uz laiku atvieglo citu ciešanas, taču nespēj sniegt īstu laimi nevienai dzīvajai būtnei. Lai savaldītu dabas postošo spēku, tiek dibinātas valsts un sabiedriskās organizācijas, taču tās nezina, kā nomierināt nepakļāvīgo dabu. Daudzus cilvēkus sauc par lieliem Bhagavad-gītas zinātājiem, taču viņi nespēj saskatīt Gītā vēstījumu, kurš rāda, kā apvaldīt materiālo dabu. Vareno dabu var apvaldīt, tikai atmodinot Dieva apziņu, kā tas skaidri teikts Bhagavad-gītā (7.14.).

Šajā mantrā Šrī Īšopanišada māca, ka cilvēkam vienlaicīgi pilnībā jāzina gan sambhūti (Dieva Personība), gan vināša (laicīgā materiālā izpausme). Zinot vien laicīgo materiālo izpausmi, cilvēks neko nespēj glābt, jo dabā ik brīdi kaut kas iet bojā (*ahany ahani bhūtāni gacchantīha yamā-layam*). Ceļot slimnīcas, mēs nevienu nespējam glābt no bojā ejas. Cilvēku var glābt tikai pilnīgas zināšanas par mūžīgo svētlaimīgo dzīvi, kas pilna apziņas. Visas Vēdu mācības būtība ir parādīt cilvēkam ceļu uz mūžīgo dzīvi. Cilvēkus bieži maldina pievilcīgas laicīgas lietas, kas sola juteklisku baudu, taču, kalpojot jutekļu priekšmetiem, mēs reizē nonākam maldos un pagrimstam.

Tāpēc mums jāzina, kā patiešām glābt savus līdzcilvēkus. Nav jēgas runāt par to, vai mums patīk pati esība vai ne. Tā pastāv. Ja mēs gribam izglābties no atkārtotas dzimšanas un nāves, mums jāpievēršas garīgajai kalpošanai Dievam Kungam. Vidusceļa te nav, jo tā ir nepieciešamība.

Piecpadsmītā mantra

हिरण्मयेन पात्रेण सत्यस्यापिहितं मुखम् ।
तत्त्वं पूषन्नपावृणु सत्यधर्माय दृष्टये ॥ १५ ॥

hiraṇmayena pātreṇa
satyasyāpihitam mukham
tat tvam pūṣann apāvṛṇu
satya-dharmāya dr̥ṣṭaye

hiraṇmayena – ar zeltaino mirdzumu; *pātreṇa* – ar apžilbinošo pārklāju; *satyasya* – Augstākās Patiesības; *apihitam* – pārklāta; *mukham* – seja; *tat* – tas pārklājs; *tvam* – Tevi; *pūṣan* – ak, uzturētāj; *apāvṛṇu* – lūdzu, noņem; *satya* – tīram; *dharmāya* – bhaktam; *dr̥ṣṭaye* – lai parādītos.

Mans Kungs, visa dzīvā uzturētāj! Tavu īsto seju pārklāj Tavs žilbinošais mirdzums. Lūdzu, noņem to un parādies savam tīrajam bhaktam.

SKAIDROJUMS: Bhagavad-gītā (14.27.) Dievs Kungs savu starojumu (brahmadžoti), sava veidola žilbinošo mirdzumu, izskaidro šādi:

brahmaṇo hi pratiṣṭhāham
amṛtasyāvyayasya ca
śāśvatasya ca dharmasya
sukhasyaikāntikasya ca

"Es esmu pamats bezpersoniskajam Brahmanam – nemirstīgajam, neiznīcināmajam un mūžīgajam, kas ir augstākās laimes dabiskais stāvoklis."

Ir trīs Absolūtās Patiesības aspekti: Brahmans, Paramātma un Bhagavāns. Brahmans ir iesācējiem visvieglāk uztveramais aspekts. Paramātmu jeb Virsdvēseli apzinās tie, kas aizgājuši tālāk, bet Bhagavāna apzināšanās ir Absolūtās Patiesības augstākā izpratne. To apstiprina Bhagavad-gīta (7.7.), kur Dievs Kungs norāda, ka Viņš ir Absolūtās Patiesības galējā būtība: *mattah parataram nānjanat*. Tādējādi Krišna ir brahmadžoti un visucaurstrāvojošās Paramātmas avots. Tālāk Bhagavad-gītā (10.42.) Krišna saka:

atha vā bahunaitena
kiṁ jñātena tavārjuna
viṣṭabhyāham idam kṛtsnam
ekāṁśena sthito jagat

"Vai vajag par to tik sīki stāstīt, Ardžuna? Ar vienu savu daļiņu Es caurstrāvoju un uzturu visu Visumu." Tā ar vienu savu pilno izvērsumu – visucaurstrāvojošo Paramātmu – Dievs Kungs uztur sevī visu materiālo kosmosu. Viņš uztur arī visas izpausmes garīgajā valstībā, tāpēc Šrī Īšopanišadas šruti mantrā Kungu uzrunā kā pūšanu, sākotnējo uzturētāju.

Dieva Personība Šrī Krišna vienmēr ir pilns pārpasaulīgas svētlaiemes (ānanda-majo 'bhjāsāt). Kad Krišna atnāca Indijā, Vrindāvanā, pirms piectūkstoš gadiem, Viņš bija pārpasaulīgas svētlaiemes pilns, pat sākot ar savām bērniņas rotaļām. Iznīcināt dažādus dēmonus – Aghu, Baku, Pūtanu un Pralambu – Viņam bija patīkama izklaidēšanās. Vrindāvanas ciematā Viņš priecājās kopā ar savu māti, brāli un draugiem, un, kad Viņš tēloja nekaunīga sviesta zaglēja lomu, tad visi, kas bija kopā ar Viņu, baudīja debesu svētlaimi. Sviesta zagšana Dievam Kungam nav jāpārmet, jo, to darot, Viņš sagādāja prieku saviem tīrajiem bhaktām. Visu, ko Kungs darīja Vrindāvanā, Viņš veica par prieku tiem, kas bija kopā ar Viņu. Kungs radīja šīs rotaļas, lai piesaistītu sev sausus prātniekus un tā saucamās hatha-jogas akrobātus, kuri meklē Absolūto Patiesību.

Šukadēva Gosvāmī Śrīmad Bhāgavatamā (10.12.11.) par Dieva Kunga un Viņa rotaļu biedru – ganuzēnu – bērniņas rotaļām saka šādus vārdus:

*itthaṁ satāṁ brahma-sukhānubhūtyā
dāsyāṁ gatānāṁ para-daivatena
māyāśrītānāṁ nara-dārakeṇa
sākaṁ vijahruḥ kṛta-puṇya-puñjāḥ*

"Krišna, kuru gjanī uztver kā Brahmana mirdzuma avotu un vēlas saplūst ar šo mirdzumu, kurš ir Dieva Augstākā Personība saviem bhaktām, kas mūžīgi kalpo Viņam, un kuru pasaulnieki uzskata par parastu zēnu, rotaļājās ar ganuzēniem, kuri bija sasnieguši šādu stāvokli iepriekšējās dzīvēs ar daudziem dievbijīgiem darbiem."

Tādējādi Dievam Kungam vienmēr ir pārpasaulīgas mīlestības attiecības ar saviem garīgajiem līdzgaitniekiem. Šīs dažādās attiecības ir šānta (neitralitāte), dāsja (kalpošana), sakhja (draudzība), vātsalja (vecāku mīlestība) un mādhurja (laulāto mīlestība).

Tā kā ir teikts, ka Dievs nekad neatstāj Vrindāvana-dhāmu, tad var jautāt, kā gan Viņš pārvalda visu radīto. Bhagavad-gīta (13.14.-18.) atbild uz šo jautājumu: ar savu pilnīgo daļu, ko sauc par Paramātmu jeb Virsdvēseli, Kungs caurstrāvo visu materiālo pasauli. Kaut arī Kungs pats nekādi nepiedalās materiālajā radīšanā, uzturēšanā un iznīcināšanā, Viņš kā Paramātma jeb Virsdvēsele – Viņa pilnīgais izvērsums – ir tā visa cēlonis. Katra būtne ir ātma – dvēsele, un augstākā ātma – Paramātma jeb Virsdvēsele – valda pār visām šīs dvēselēm.

Dieva apzināšanās ir dižena zinātne. Materiālisti spēj analizēt un apcerēt vienīgi materiālās pasaules divdesmit četras pamatvielas, jo viņi ļoti maz zina par purušu, Dievu Kungu. Pārpasaulniekus impersonālistus apžilbina brahmadžoti mirdzums. Ja kāds vēlas pilnībā iepazīt Absolūto Patiesību, viņam jāpaceļas pāri divdesmit četrām materiālajām pamatvielām un arī žilbinošajam mirdzumam. Šrī Īšopanišada norāda uz to, lūdzot Kungam noņemt hiranmaja-pātru jeb žilbinošo pārklāju. Kamēr šis pārklājs nav noņemts, tikmēr nav iespējams uztvert Dieva Personību, kāda tā ir, un līdz ar to ir pilnīgi neiespējami īsteni apzināties Absolūto Patiesību.

Dieva Personība kā Paramātma ir viens no trim pilnīgajiem izvērsumiem jeb višnu-tatvām, kuras sauc puruša-avatāriem. Viena no šīm višnu-tatvām ir Kšīrodakašājī Višnu šajā Visumā. Šis Višnu ir viena no trim galvenajām dievībām – Brahmas, Višnu un Šivas. Viņš ir visucaurstrāvojošā Paramātma, kas atrodas katrā atsevišķajā dzīvajā būtnē. Nākamā višnu-tatva šajā Visumā ir Garbhodakašājī Višnu, kas ir visu dzīvo būtnu kopējā Virsdvēsele. Augstāk par šiem diviem izvērsumiem ir Kāranodakašājī Višnu, kas atdusas cēlonības okeānā. Viņš ir visu Visumu radītājs. Nopietnam skolniekam joga māca pacelties pāri radītā Visuma divdesmit četrām materiālajām pamatvielām un sasniegt višnu-tatvas. Empīriskās filozofijas attīstīšana palīdz apzināties bezpersonisko brahmadžoti, kas ir Kunga Šrī Krišnas pārpasaulīgā ķermeņa žilbinošais mirdzums. Bhagavad-gīta (14.27.) un arī Brahma-samhita (5.40.) to apstiprina:

*yasya prabhā-prabhavato jagad-aṇḍa-koṭi-
koṭīṣv aśeṣa-vasudhādi vibhūti-bhinnam
tad brahma niṣkalam anantam aśeṣa-bhūtaṁ
govindam ādi-puruṣaṁ tam ahaṁ bhajāmi*

"Miljonu miljonos Visumu ir neskaitāmas planētas, un starp tām nav divu ar vienādu kosmisko dabu. Visas šīs planētas aizņem tikai nelielu brahmadžoti daļu. Taču šis brahmadžoti ir tikai manis godātās Dieva Augstākās Personības starojums." Šī Brahma-samhitas mantra ir teikta, īsteni apzinoties Absolūto Patiesību, un Šrī Īšopanišadas (15.) šruti mantra, kas ir vienkārša lūgšana, lai Kungs noņem brahmadžoti un atklāj savu īsto seju, to apstiprina. Šis brahmadžoti mirdzums ir sīki aprakstīts

Mundaka Upaniṣadā (2.2.10.-12.).

*hiraṇmaye pare koṣe
virajaṁ brahma niṣkalam
tac chubhraṁ jyotiṣāṁ jyotis
tad yad ātma-vido viduḥ*

*na tatra sūryo bhāti na candra-tāraḥ
nemā vidyuto bhānti kuto 'yam agniḥ
tam eva bhāntam anu bhāti sarvaṁ
tasya bhāsā sarvaṁ idaṁ vibhāti*

*brahmaivedam amṛtaṁ purastād brahma
paścād brahma dakṣiṇataś cottareṇa
adhaś cordhvaṁ ca prasṛtaṁ brahmai-
vedaṁ viśvam idaṁ variṣṭham*

"Aiz materiālās pasaules pārklājuma ir garīgā valstība ar bezgalīgo Brahmana mirdzumu, kas brīvs no materiālā piesārņojuma. Šī spožā gaisma, ko ir izpratuši pārpasaulnieki, ir visas gaismas avots. Šajā valstībā nav saules vai mēness gaismas, uguns vai mākslīgā apgaismojuma. Patiesībā viss, kas spīd materiālajā pasaulē, ir tikai šīs augstākās gaismas atspulgs. Šāds Brahmans ir visur – priekšā un aizmugurē, ziemeļi, dienvidi, austrumu un rietumu virzienos, augšā un apakšā. Citiem vārdiem sakot, šis augstākais Brahmans mirdzums caurstrāvo gan materiālo pasauli, gan garīgo valstību."

Pilnīgas zināšanas nozīmē izprast Kriṣṇu kā Brahmana mirdzuma pirmcēloni. Šādas zināšanas var saņemt no tādiem rakstiem kā Śrīmad Bhāgavatama, kurā zinātne par Kriṣṇu atklāta pilnībā. Śrīmad Bhāgavatamas autors Śrīla Vjāsadēva apgalvo, ka Augstākā Patiesība tiek aprakstīta kā Brahmans, Paramātma vai Bhagavāns atkarībā no Dieva apzināšanās pakāpes. Śrīla Vjāsadēva nekur nemin, ka Augstākā Patiesība būtu dzīva – parastā dzīvā būtne. Dzīvo būtni nekad nav jāuzskata par visvareno Augstāko Patiesību. Ja būtne tik tiešām būtu visvarena, tad tai nevajadzētu lūgt Dievu Kungu noņemt mirdzošo pārklāju, lai varētu redzēt Viņa īsto veidolu.

Tātad, ja cilvēks nespēj saprast Augstākās Patiesības garīgi varenās izpausmes, tad viņš apzinās bezpersonisko Brahmanu. Ja kāds apzinās Dieva Kunga materiālos spēkus, nezinot vai ļoti maz zinot par garīgo spēku, viņš apzinās Paramātmu. Tādējādi Brahmana un Paramātmas apzināšanās ir daļēja Absolūtās Patiesības apzināšanās. Bet, ja kāds apzinās Dieva Augstāko Personību Śrī Kriṣṇu visā Viņa varenībā, kad ir noņemts hiraṇmaja-pātras pārklājs, tad viņš apzinās vāsudēvah sarvaṁ iti – Kungs Śrī Kriṣṇa, ko sauc arī par Vāsudēvu, ir viss – Brahmans, Paramātma un Bhagavāns. Viņš ir Bhagavāns, visa sakne, bet Brahmans un Paramātma ir Viņa zari.

Bhagavad-gīta (6.46.-47.) salīdzinoši apraksta trejādus pārpasaulniekus – bezpersoniskā Brahmana godinātājus (gjānī), Paramātmas godinātājus (jogus) un tos, kas ar mīlestību kalpo Kungam Śrī Kriṣṇam (bhaktas). Tur ir teikts, ka gjānī, kas attīsta Vēdiskās zināšanas, ir augstāks par to, kas vienkārši strādā augļu dēļ. Taču jogs ir augstāks par gjānī, un visaugstākais no visiem jogiem ir tas, kurš vienmēr visiem spēkiem kalpo Dievam Kungam. Kopumā var teikt, ka filozofs ir augstāks par strādnieku un mistiķis ir augstāks par filozofu. Un no visiem jogiem mistiķiem visaugstākais ir tas, kurš iet bhakti-jogas ceļu un pastāvīgi kalpo Dievam Kungam. Śrī Īṣopaniṣada mūs ved uz šo pilnību.

Seṣṭadsmītā mantra

पूषन्नेकर्षे यम सूर्य प्राजापत्य

व्यूह रश्मीन् समूह ।

तेजो यते रूपं कल्याणतमं तत् पश्यामि

योसावसौ पुरुषः सोहमस्मि ॥ १६ ॥

pūṣann ekarṣe yama sūrya prājāpatya

vyūha raśmīn samūha

tejo yat te rūpaṁ kalyāṇa-tamaṁ

tat te paśyāmi yo 'sāv asau puruṣaḥ so 'ham asmi

pūṣan – ak, uzturētājs; *eka-ṛṣe* – sākotnējais filozofs; *yama* – ierobežojošais princips; *sūrya* – sūri (dižo bhaktu) galamērķis; *prājāpatya* – pradžāpati (cilvēces ciltstēvu) labvēlis; *vyūha* – lūdzu, noņem; *raśmīn* – starus; *samūha* – lūdzu, noņem; *tejaḥ* – mirdzumu; *yat* – tā, lai; *te* – Tavu; *rūpaṁ* – veidolu; *kalyāṇa-tamaṁ* – vislabvēlīgāko; *tat* – lai; *te* – Tavu; *paśyāmi* – es varētu redzēt; *yaḥ* – to, kas; *asau* – līdzīgs saulei; *asau* – tas; *puruṣaḥ* – Dieva Personība; *saḥ* – es pats; *aham* – es; *asmi* – esmu.

Mans Kungs! Tu esi sākotnējais filozofs, Visuma uzturētājs, Tu esi ierobežojošais princips, tīro bhaktu galamērķis un cilvēces ciltstēvu labvēlis! Lūdzu, noņem savu pārpasaulīgo staru mirdzumu, lai es spētu ieraudzīt Tavu svētlaimīgo veidolu. Tu esi mūžīgā Dieva Augstākā Personība. Tu esi līdzīgs saulei, un tāds esmu arī es.

SKAIDROJUMS: Saule un tās stari pēc savām īpašībām neatšķiras. Arī Dievs un dzīvās būtnes ir ar vienādām īpašībām. Saule ir viena, bet daļiņu tās staros ir neiedomājami daudz. Saules stari ir daļa no saules, un Saule kopā ar stariem veido visu sauli. Uz Saules mīt saules dievs, un arī uz augstākās garīgās planētas Golokas Vrindāvanas, no kuras izplūst brahmadžoti mirdzums, mīt mūžīgais Kungs un bauda savas mūžīgās rotaļas. To apstiprina Brahma-samhita (5.29.):

cintāmaṇi-prakara-sadmasu kalpa-vṛkṣa-

lakṣāvṛteṣu surabhīr abhipālayantam

lakṣmī-sahasra-śata-sambhrama-sevyamānaṁ

govindam ādi-puruṣaṁ tam ahaṁ bhajāmi

"Es godinu Govindu, sākotnējo Kungu, pirmo ciltstēvu, kurš gana govīs un piepilda visas vēlēšanās. Viņš mīt garīgiem dārgakmeņiem rotātos mājokļos, ap kuriem aug miljoniem vēlmju koku. Viņam ar lielu godbijību un mīlestību vienmēr kalpo simtiem un tūkstošiem Lakṣmī jeb laimes dievietes."

Brahma-samhitā aprakstīts arī brahmadžoti. Tur teikts, ka brahmadžoti ir starojums, kas izplūst no augstākās garīgās planētas Golokas Vrindāvanas, gluži tāpat kā saules stari izplūst no Saules. Kamēr cilvēks nav pārvarējis žilbinošo brahmadžoti, viņš nespēj iepazīt Dieva valstību. Filozofi impersonālisti apžilbst brahmadžoti mirdzumā un nespēj apzināties nedz Kunga īsteno mājvieta, nedz arī Viņa pārpasaulīgo veidolu. Savu trūcīgo zināšanu dēļ šādi domātāji un impersonālisti nespēj aptvert Kunga Krišnas svētlaimīgo pārpasaulīgo veidolu. Tāpēc Šrī Īṣopaniśadas lūgšana aicina Dievu noņemt brahmadžoti mirdzumu, lai tie bhaktas varētu redzēt Viņa svētlaimīgo pārpasaulīgo veidolu.

Apzinoties bezpersonisko brahmadžoti, cilvēks izjūt Visaugstākā labvēlību, bet, apzinoties Paramātmu – Visaugstākā visuresošo aspektu –, cilvēks izjūt vēl lielāku apskaidrību. Taču tieši sastopoties ar Dieva Augstāko Personību, bhakta visvairāk izjūt Visaugstākā svētību. Tā kā Viņu šeit uzrunā par sākotnējo filozofu, par Visuma uzturētāju un labvēli, tad Augstāko Patiesību nevar uzskatīt par bezpersonisku. Tāds ir Īṣopaniśadas viedoklis. Vārds "pūšan" ("uzturētājs") ir īpaši nozīmīgs, jo, kaut arī Dievs Kungs uztur visas būtnes, Viņš īpaši rūpējas par saviem bhaktām. Pārvarot bezpersonisko brahmadžoti un ieraugot Kungu kā personību, kā Viņa vissvētīgāko mūžīgo veidolu, bhakta pilnībā

apzinās Absolūto Patiesību.

Šrīla Džīva Gosvāmī darbā "Bhagavat-sandarbha" saka: "Apzinoties Dieva Personību, mēs pilnībā aptveram Absolūto Patiesību, jo Viņš ir visuvarens un apveltīts ar visiem pārpasaulīgajiem spēkiem. Apzinoties brahmadžoti, mēs neapzināmies visu Absolūtās Patiesības spēku, tāpēc Brahmana apzināšanās ir tikai daļēja Dieva Personības apzināšanās. Mācītie gudrie! Vārda "bhagavāns" pirmajai zilbei ("bha") ir divējāda nozīme: pirmā – "tas, kurš pilnībā uztur" un otrā – "sargs". Otrā zilbe ("ga") nozīmē "vadonis", "vadītājs" vai "radītājs". Zilbe "vān" norāda, ka ikviena būtne ir Viņā un arī Viņš ir ikvienā būtnē. Citiem vārdiem sakot, pārpasaulīgā skaņa "bhagavān" nozīmē bezgalīgas zināšanas, spēku, enerģiju, bagātību, varenību un ietekmi, un tas viss ir bez jebkādiem materiāliem sārņiem."

Dievs Kungs pilnīgi uztur savus tīros bhaktas un vada tos pa garīgās kalpošanas ceļu uz pilnību. Kā savu bhaktu vadītājs Viņš galu galā piepilda visas bhaktu vēlmes, dodot sevi viņiem. Dieva bezcēloņa žēlastība ļauj Viņa bhaktām redzēt Kungu vaigu vaigā. Tā Viņš palīdz saviem bhaktām sasniegt augstāko garīgo planētu – Goloku Vrindāvanu. Kā radītājs Viņš var apveltīt bhaktu ar visām tām īpašībām, kas nepieciešamas, lai galu galā sasniegtu Kungu. Kungs ir visu cēloņu cēlonis, un nav nekā, kas būtu Viņa cēlonis, tāpēc Viņš ir pirmcēlonis. Tātad Viņš, izpaužot savu iekšējo spēku, bauda pats sevi. Ārējo spēku Viņš neizpauž tieši – Viņš izpauž sevi purušās, un tieši šajos veidos Viņš uztur materiālo izpausmi. Ar šiem izvērsumiem Viņš rada, uztur un iznīcina kosmisko izpausmi.

Dzīvās būtnes arī ir dažādi Dieva Kunga Patības izvērsumi, un, tā kā dažas no tām vēlas valdīt un atdarināt Visaugsto Kungu, Viņš ļauj tām nonākt radītajā kosmosā, kur tām dota iespēja pilnībā izlietot savu tieksmi valdīt pār dabu. Dzīvo būtni, Dieva neatņemamo daļiņu, klātbūtnes dēļ visā jutekļiem uztveramajā pasaulē sākas kustība – darbības un pret darbības. Tā dzīvajām būtnēm tiek dotas visas iespējas valdīt pār materiālo dabu, taču augstākais valdnieks ir pats Dievs savā pilnīgajā aspektā – Paramātmā jeb Virsdvēselē, kas ir viena no purušām.

Tādējādi ir milzīga atšķirība starp dzīvo būtni (ātmu) un valdošo Kungu (Paramātmu), starp dvēseli un Virsdvēseli. Paramātma valda, un ātma tiek pārvaldīta, tāpēc tās nevar būt uz viena līmeņa. Tā kā Paramātma pilnībā sadarbojas ar ātmu, viņa ir dzīvās būtnes pastāvīga pavadone.

Dieva Kunga visucaustrāvojošais aspekts ir Brahmans. Tas pastāv vienmēr – nomodā, miegā, arī neizpaustajā stāvoklī, un no tā rodas džīva-šakti (dzīvības spēks) – saistītās un brīvās dvēseles. Tā kā Dievs ir gan Paramātmā, gan Brahmana avots, Viņš ir arī visu dzīvo būtni un visa cita pastāvošā avots. Kas to izprot, tas nekavējoties sāk garīgi kalpot Dievam Kungam. Šāds tīrs, Kungu pilnībā apzinājies bhakta mīlestībā pieķerīs Viņam ar visu sirdi un dvēseli, un, satiekoties ar citiem bhaktām, viņš nedara neko citu, kā tikai daudzina Dieva Kunga pārpasaulīgos darbus. Kas nav tik pilnīgi kā tīrie bhaktas un kas apzinājušies tikai Kunga Brahmana vai Paramātmā aspektus, tie nespēj novērtēt pilnīgo bhaktu darbību. Dievs vienmēr palīdz tīrajiem bhaktām, ieliekot viņu sirdīs nepieciešamās zināšanas. Viņa īpašās labvēlības dēļ visa neziņas tumsa tiek izklaidēta. Filozofi un jogi nevar to iedomāties, jo viņi vairāk vai mazāk paļaujas uz pašu spēkiem. Kā teikts Katha Upanīšādā (1.2.23.), Kungu spēj iepazīt vienīgi tie, kuriem Viņš ir labvēlīgs, un neviens cits. Šādu īpašu labvēlību Viņš izrāda tikai saviem tīrajiem bhaktām. Šrī Īšopanišada tādejādi norāda uz Dieva labvēlību, kuru nevar gūt brahmadžoti līmenī.

Septiņpadsmītā mantra

वायुरनिलममृतमथेदं भस्मान्तं शरीरम् ।

ॐ क्रतो स्मर कृतं स्मर क्रतो स्मर कृतं स्मर ॥ १७ ॥

vāyur anilam amṛtam

athedaṁ bhasmāntaṁ śarīraṁ

om̐ krato smara kṛtaṁ smara

krato smara kṛtaṁ smara

vāyuh – dzīvības dvaša; anilam – viss gaisa kopums; amṛtam – neiznīcināms; atha – tagad; idam – šis; bhasmāntam – pēc tam, kad sadegs pelnos; śarīraṁ – ķermenis; om̐ – mans Kungs; krato – (ak,) visu ziedojumu baudītāj; smara – lūdzu, atceries; kṛtam – visu, ko esmu darījis; smara – lūdzu, atceries; krato – (ak,) augstākais labvēli; smara – lūdzu, atceries; kṛtam – visu, ko esmu darījis Tevis dēļ; smara – lūdzu, atceries.

Lai šis laicīgais ķermenis sadeg pelnos un dzīvības dvaša saplūst ar visu gaisu. Tagad, mans Kungs, lūdzu, atceries visus manus ziedojumus un, tā kā Tu esi visu ziedojumu baudītājs, lūdzu, atceries visu, ko esmu darījis Tevis dēļ!

SKAIDROJUMS: Šis materiālais ķermenis, bez šaubām, ir svešs ietērps. Bhagavad-gītā (2.20.) skaidri teikts, ka pēc materiālā ķermeņa sabrukšanas dzīvā būtne neiet bojā, tā turpina pastāvēt kā atsevišķa persona. Dzīvā būtne nekad nav bezpersoniska vai bezveidīga, gluži otrādi, tieši materiālais ietērps ir bezveidīgs, un tas iegūst veidolu saskaņā ar neiznīcināmās personas veidolu. Neviena dzīvā būtne sākotnēji nav bezveidīga, kā maldīgi uzskata cilvēki ar trūcīgām zināšanām. Šī mantra apstiprina, ka dzīvā būtne pastāv arī pēc materiālā ķermeņa bojāejas.

Materiālā daba šajā pasaulē parāda apbrīnojamu meistarību, radot dzīvajām būtnēm visdažādākos ķermeņus, kuri atbilst viņu tieksmēm pēc jutekliskām baudām. Dzīvajai būtnei, kas vēlas ēst izkārņījumus, tiek dots atbilstošs materiālais ķermenis, kas tam piemērots, – cūkas ķermenis. Līdzīgi arī tam, kas vēlas ēst gaļu un dzert asinis, tiek dots tīģera ķermenis, kas apveltīts ar atbilstošiem žokļiem un zobiem. Turpretī cilvēka ķermenis nav piemērots izkārņījumu vai gaļas ēšanai, un lietot pārtikā izkārņījumus neiedomāsies pat vismežonīgākais cilvēks. Cilvēka zobi piemēroti augļu un sakņu košļāšanai, un ir doti arī divi ilknī, lai necivilizētie cilvēki varētu ēst gaļu.

Cilvēka un visu dzīvnieku materiālie ķermeņi ir sveši dzīvajai būtnei. Tie mainās atbilstoši dzīvās būtnes vēlmei pēc noteiktām jutekliskām baudām. Evolūcijas ciklā dzīvā būtne maina vienu ķermeni pēc otra. Kad pasauli klāja ūdens, dzīvā būtne saņēma ūdens dzīvnieka veidolu. Tad tā saņēma auga ķermeni, pēc tam nomainīja auga ķermeni pret tārpas ķermeni, tārpas ķermeni pret putna ķermeni, bet putna ķermeni pret dzīvnieka ķermeni. Dzīvnieka ķermenis tika apmainīts pret cilvēka veidolu. Visaugstāk attīstītais veidols ir cilvēka veidols, kurā mēs pilnībā spējam aptvert garīgās zināšanas. Šajā mantrā aprakstīta garīgās apziņas augstākā attīstības pakāpe: cilvēkam jāatsakās no materiālā ķermeņa, kurš sadegs pelnos, un jāļauj dzīvības dvašai saplūst ar mūžīgo visa gaisa krātuvi. Dzīvā būtne ķermenī darbojas, izmantojot dažādu dvašu kustību, kuru kopā sauc par prāna-vāju. Jogi parasti mācās vadīt ķermeņa dvašas. Dvēsele jāpaceļ no viena gaisa loka uz otru, līdz brahma-randhrai, visaugstākajam lokam. No šejienes pilnību sasniegušais jogs var pārvietoties uz jebkuru izvēlēto planētu. Šajā norisē mēs atstājam vienu materiālo ķermeni un ieejam citā. Bet šādas maiņas augstākā pilnība sasniedzama vienīgi tad, kad dzīvā būtne spēj pilnīgi atsacīties no jebkura materiālā ķermeņa, kā to aicina šī mantra. Tad dzīvā būtne var ieiet garīgajā valstībā, kur tā spēj attīstīt pavisam citādu

ķermeni – garīgu ķermeni, kam nekad nav jāmirst vai jāmainās.

Šajā pasaulē materiālā daba piespiež mūs mainīt ķermeni atkarībā no tā, kādas jutekliskās baudas mēs vēlamies saņemt. Šīs vēlmes izpaužas dažādos dzīvības veidos, sākot no mikrobiem līdz vispilnīgākajiem materiālajiem ķermeņiem – Brahmas un citu padievu ķermeņiem. Būtņu materiālie ķermeņi ir dažādi. Saprātīgais redz vienību nevis ķermeņu dažādībā, bet gan garīgajā vienlīdzībā. Garīgā dzirksts ir Visaugstā Kunga neatņemama daļiņa neatkarīgi no tā, vai tā atrodas cūkas vai padieva ķermenī. Dzīvās būtnes saņem dažādus ķermeņus atbilstoši dievbijīgiem vai netikumīgiem darbiem. Cilvēka ķermenis ir augsti attīstīts, un tam piemīt pilna apziņa. Kā teikts Bhagavad-gītā (7.19.), daudzus jo daudzus mūžus izkopis zināšanas, vispilnīgākais cilvēks sevi veltī Dievam. Zināšanu izkopšana sasniedz pilnību tikai tad, kad zinātājs veltī sevi Visaugstajam Kungam Vāsudēvam. Taču, ja to, ka dzīvās būtnes ir tikai Veseluma mūžīgās neatņemamās daļiņas, kas nekad nevar kļūt par Veselumu, cilvēks neaptver pat tad, kad viņš ieguvis zināšanas par savu garīgo "es", viņam jākrīt atpakaļ materiālajā esamībā. Patiesībā cilvēks krīt pat tad, kad ir saplūdis ar brahmadžoti.

No iepriekšējām mantrām mēs uzzinājām, ka brahmadžoti starojumā, kas nāk no Dieva pārpasaulīgā ķermeņa, ir ļoti daudz garīgo dzirksteļu, kas ir atsevišķas būtnes ar pilnu esamības apziņu. Dažreiz šīs dzīvās būtnes vēlas jutekliski baudīt, un tāpēc tām jānonāk materiālajā pasaulē, kur tās spēj kļūt tikai par viltus valdniekiem, kurus vada jutekļi. Vēlme valdīt ir dzīvās būtnes materiālā slimība, jo juteklisko baudu apmātībā būtne pārceļo no viena materiālajā pasaulē izpaustā ķermeņa uz otru. Saplūšana ar brahmadžoti vēl nenozīmē nobriedušas zināšanas. Augstāko pilnības pakāpi var sasniegt tikai tad, ja sevi visu veltī Dievam un attīsta garīgās kalpošanas apziņu.

Šajā mantrā dzīvā būtne lūdz atļauju ieiet Dieva garīgajā valstībā pēc tam, kad tā atsacījusies no materiālā ķermeņa un materiālās dvašas. Bhakta lūdz Dievu atcerēties visas viņa darbības un ziedojumus, ko viņš paveicis, pirms viņa materiālais ķermenis ir pārvērties pīšļos. Lūgšana ir izteikta nāves brīdī ar pilnu apziņu par saviem pagātnes darbiem un galamērķi. Kas pilnīgi atrodas materiālās dabas varā, tas atcerēsies savus briesmīgos darbus, ko viņš veicis materiālā ķermeņa pastāvēšanas laikā, un saņems citu materiālu ķermeni. Bhagavad-gīta (8.6.) apstiprina šo patiesību:

*yaṁ yaṁ vāpi smaran bhāvaṁ
tyajaty ante kalevaram
taṁ tam evaiti kaunteya
sadā tad-bhāva-bhāvitaḥ*

"Kādu esamības stāvokli cilvēks atceras aiziešanas brīdī, tādu stāvokli viņš noteikti arī sasniedz." Tā prāts pārnes mirstošās dzīvās būtnes tieksmes nākamajā dzīvē.

Pretēji dzīvniekiem, kuru prāts nav attīstīts, cilvēks savus aizejošās dzīves darbus var atcerēties gluži kā sapnī, tāpēc viņa prāts paliek materiālo vēlmju pilns, un viņš nespēj ar garīgu ķermeni ieiet garīgajā valstībā. Tomēr bhaktas, garīgi kalpojot Dievam Kungam, attīsta sevī mīlestību uz Kungu. Pat ja nāves brīdī bhakta neatceras savu dievišķo kalpošanu, Dievs viņu neaizmirst. Šī lūgšana dota, lai atgādinātu Dievam neaizmirst bhaktas kalpošanu, bet, pat ja bhakta neko nelūdz, Dievs neaizmirst sava tīrā bhaktas garīgo kalpošanu.

Bhagavad-gītā (9.30.-34.) Dievs skaidri apraksta savas tuvās attiecības ar bhaktām: "Cilvēks var izdarīt pat vissliktāko darbu, bet, ja viņš garīgi kalpo Man, tad viņš uzskatāms par svēto, jo iet pareizo ceļu. Viņš ātri kļūst taisnais un sasniedz mūžīgo mieru. Kuntī dēls! Paziņo droši, ka Mans bhakta nekad neiet bojā. Prithas dēls! Kas rod patvērumu Manī, tie sasniedz augstāko mērķi, lai arī tie būtu zema dzimuma: sievietes, vaišjas (tirgotāji) un šūdras (strādnieki). Un ko tad lai saka par taisnajiem brāhmaniem, bhaktām un svētajiem valdniekiem? Tāpēc, atnācis uz šo laicīgo, ciešanu pilno pasauli, ar mīlestību kalpo Man. Vienmēr domā par Mani, kļūsti Mans bhakta, noliecies Manā priekšā un

godini Mani. Pilnīgi gremdējies Manī, tu noteikti atnāksi pie Manis."

Šrīla Bhaktivinoda Thākurs šos pantus skaidro šādi: "Cilvēkam ir jāatzīst bhakta, kas ir uz pareizā svēto ceļa, pat tad, ja šāds bhakta šķiet sudurāčāra – "cilvēks ar vāju raksturu". Ir jāsaprot vārda "sudurāčārah" īstā nozīme. Saistītajai dvēselei jāveic divējādas darbības: jāuztur ķermenis un jāapzinās sevi. Sabiedriskais stāvoklis, prāta attīstība, tīrība, askēze, barības uzņemšana un cīņa par pastāvēšanu ir darbības, kas uztur ķermeni. Tas, ko cilvēks dara kā Dieva bhakta, un viss, kas saistās ar šādu darbību, tiek darīts, lai apzinātos sevi. Abas šīs dažādās darbības noris vienlaicīgi, jo saistītā dvēsele nevar neuzturēt ķermeni. Tomēr, pieaugot bhaktas kalpošanai, attiecīgi samazinās darbības ķermeņa uzturēšanai. Kamēr cilvēks neveltī pietiekami daudz spēka garīgajai kalpošanai, laiku pa laikam iespējamās pasaulīguma izpausmes, taču jāievēro, ka šāds pasaulīgums neturpinās ilgi, jo ar Dieva Kunga žēlastību nepilnības ļoti ātri izzudīs. Tāpēc garīgās kalpošanas ceļš ir vienīgi pareizais. Ja cilvēks ir uz īstā ceļa, tad pat nejaušs pasaulīgums nebūs šķērslis viņa virzībai uz sevis apzināšanos."

Impersonālisti noliedz garīgās kalpošanas iespējas, jo viņus piesaista Dieva brahmadžoti aspekts. Iepriekšējās mantras liek mums saprast, ka impersonālisti nevar pārsniegt brahmadžoti, jo viņi netic Dieva Personībai. Viņi nodarbojas galvenokārt ar semantiku, ar vārdu spēli un prātniecību. Tātad, kā to apstiprina Bhagavad-gītas divpadsmitā nodaļa (12.5.), impersonālistu pūles ir veltīgas.

To, ko apraksta šī mantra, var viegli sasniegt, ja pastāvīgi saskaras ar Absolūto Patiesību kā personību. Pamats kalpošanai Dievam ir deviņas pārpasaulīgās darbības, ko veic bhakta: (1) klausīšanās par Dievu Kungu, (2) Dieva cildināšana, (3) Dieva atcerēšanās, (4) kalpošana Dieva Kunga lotospēdām, (5) Dieva Kunga godināšana, (6) lūgšanu veltīšana Dievam, (7) kalpošana Dievam Kungam, (8) draudzība ar Dievu Kungu un (9) pilnīga sevis ziedošana Dievam. Šie deviņi garīgās kalpošanas veidi kopā vai arī katrs atsevišķi spēj palīdzēt bhaktam pastāvīgi saskarties ar Dievu. Tādējādi bhakta mūža beigās var pavisam viegli atcerēties Dievu. Pieņemot tikai vienu no šīm darbībām, tālāk minētie izcilie Dieva bhaktas sasniedza augstāko pilnību: (1) Mahārādža Parīkšits, Šrīmad Bhāgavatamas varonis, sasniedza vēlamo, klausoties par Dievu Kungu; (2) Šrīmad Bhāgavatamas vēstītājs Šukadēva Gosvāmī sasniedza pilnību, slavīnot Dievu Kungu; (3) Akrūra sasniedza vēlamo ar lūgšanām; (4) Prahlāda Mahārādža sasniedza vēlamo, atceroties Dievu Kungu; (5) Prithu Mahārādža sasniedza pilnību, godīnot Dievu Kungu; (6) laimes dieviete Lakšmī sasniedza pilnību, kalpojot Dieva lotospēdām; (7) Hanumāns sasniedza vēlamo, pats kalpojot Dievam Kungam; (8) Ardžuna sasniedza vēlamo, draudzējoties ar Dievu Kungu; (9) Mahārādža Bali sasniedza vēlamo, veltot Dievam visu, kas viņam piederēja.

Būtībā šīs mantras un praktiski arī visu Vēdu himnu mantru skaidrojuma kopsavilkums ir dots Vēdānta-sūtrā, un sīkāk tas ir izskaidrots Šrīmad Bhāgavatamā. Šrīmad Bhāgavatama ir nobriedis Vēdu gudrības koka auglis. Tieši šī mantra ir izskaidrota Šrīmad Bhāgavatamas sarunā jautājumos un atbildēs starp Mahārādžu Parīkšitu un Šukadēvu Gosvāmī jau viņu sastapšanās pašā sākumā. Bhakti dzīves pamats ir Dieva zinātnes klausīšanās, tās daudzīnāšana. Mahārādža Parīkšits klausījās visu Šrīmad Bhāgavatamu no Šukadēvas Gosvāmī. Mahārādža Parīkšits izvaicāja Šukadēvu, jo Šukadēva bija sava laikmeta lielākais garīgais skolotājs, viņš pārspēja visus citus lielos jogus jeb pārpasaulniekus.

Galvenais Mahārādžas Parīkšita jautājums bija: "Kāds ir cilvēka pienākums, it īpaši nāves brīdī?" Šukadēva Gosvāmī atbildēja:

*tasmād bhārata sarvātmā
bhagavān īśvaro hariḥ
śrotavyaḥ kīrtitavyaś ca
smartavyaś cecchatābhayam*

"Tam, kurš vēlas atbrīvoties no visām ciešanām, jāklausās, jāslavina un jāatceras Dieva Personība, kas

ir visu dzīvo būtņu Virsdvēsele, visa valdnieks un kas var atbrīvot dzīvo būtni no visām ciešanām." (Bhāg. 2.1.5.)

Tā saucamajā cilvēku sabiedrībā ļaudis naktī parasti guļ vai kopojas, bet dienā pelna pēc iespējas vairāk naudas vai iepērkas, lai uzturētu ģimeni. Cilvēkiem atliek ļoti maz laika runāt par Dieva Personību vai jautāt par Viņu. Viņi ir noraidījuši Dieva esamību tik daudzos un dažādos veidos, vispirms jau apgalvojot, ka Viņš ir bezpersonisks, t.i., bez jutekļiem. Taču Vēdu raksti – Upanišadas, Vēdānta-sūtra, Bhagavad-gīta un Šrīmad Bhāgavatama – apgalvo, ka Dievam Kungam ir visi jutekļi un Viņš ir augstāks par visām citām dzīvajām būtnēm. Viņa diženie darbi ir Viņš pats. Tāpēc cilvēkam nevajag aizrauties ar pasaulīgo politiķu vai tā saucamo sabiedrības izcilo cilvēku bezvērtīgo dzīvesstāstu klausīšanos un pārstāstīšanu, bet gan jāveido sava dzīve tā, lai vienmēr darītu to, kas tikams Dievam, nezaudējot veltīgi ne mirkli. Šrī Īšopanišada rāda mums ceļu uz šādām dievišķām darbībām.

Ja cilvēks nav pieradis garīgi kalpot, tad ko gan viņš spēs atcerēties nāves brīdī, ķermenim sabrūkot, un kā gan viņš spēs lūgt visvareno Kungu atcerēties viņa ziedojumus? Ziedot nozīmē atteikties no tā, uz ko aicina jutekļi. Savas dzīves laikā, iesaistot jutekļus kalpošanā Kungam, mums jāapgūst šī māksla. Šādas darbības nes augļus nāves stundā.

Astoņpadsmītā mantra

अग्ने नय सुपथा राये अस्मान्
विश्वानि देव वयुनानि विद्वान् ।
युयोध्यस्मदइ दडुहुराणमेनो
भूर्यिष्ठां ते नमउक्तिं विधेम ॥ १८ ॥

agne naya supathā rāye asmān
viśvāni deva vayunāni vidvān
yuyodhy asmaj juhurāṇam eno
bhūyīṣṭhām te nama-uktim vidhema

agne – mans Kungs, varens kā uguns; naya – lūdzu, vadi; supathā – pa pareizo ceļu; rāye – lai nonāktu pie Tevis; asmān – mūs; viśvāni – visus; deva – mans Kungs; vayunāni – darbības; vidvān – zinātājs; yuyodhi – lūdzu, noņem; asmat – mums; juhurāṇam – visus šķēršļus no ceļa; enaḥ – visu ļauno; bhūyīṣṭhām – vislielākā skaitā; te – Tev; namaḥ uktim – godbijības pilnus vārdus; vidhema – es saku.

Visuvarenais Kungs! Tu esi tik varens kā uguns. Tagad es pazemīgi noliecos Tavu lotospēdu priekšā. Mans Dievs! Lūdzu, vadi mani pa pareizo ceļu, lai es varu sasniegt Tevi. Tu zini visu, ko es esmu darījis pagātnē, tāpēc, lūdzu, atbrīvo mani no grēku pret darbībām, lai es bez kādiem šķēršļiem varu pilnveidoties.

SKAIDROJUMS: Uzticot sevi Dievam Kungam un lūdzot Viņa bezcēloņu žēlastību, bhakta spēj virzīties pa pilnīgas sevis apzināšanās ceļu. Šeit pie Kunga vēršas kā pie uguns, jo Viņš spēj visu pārvērst pelnos, arī tās dvēseles grēkus, kas sevi uzticējusi Viņam. Kā jau bija minēts iepriekšējās mantrās, Absolūta īstenais jeb galējais aspekts ir Dieva Personība. Bezpersoniskais brahmadžoti aspekts ir žilbinošs Viņa sejas pārklājs. Darbības augļu dēļ jeb sevis apzināšanās karma-kāndas ceļš ir zemākā pakāpe šajā virzībā. Tiklīdz šīs darbības kaut nedaudz novirzās no Vēdu ierobežojošajiem principiem, tās kļūst par vikarmu jeb darbībām, kas vērstas pret pašu darītāju. Darbības vikarmā maldinātā dzīvā būtne veic juteklisko baudu dēļ, un tāpēc šīs darbības kļūst par šķēršļiem sevis apzināšanās ceļā.

Sevis apzināšanās iespējama tikai un vienīgi cilvēciskajā dzīvības veidā. Ir 8 400 000 sugu jeb dzīvības veidu. No visiem šiem veidiem iespēja apgūt zināšanas par pār pasaulīgo dota vienīgi cilvēkam, kuru pacēlusi brāhmaniskā kultūra. Brāhmaniskā kultūra ietver sevī patiesīgumu, jutekļu pārvaldīšanu, iecietību, vienkāršību, pilnīgas zināšanas un dziļu ticību Dievam. Lepnums par savu augsto izcelšanos vēl neko nedod. Protams, brāhmana dēlam ir visas iespējas kļūt par brāhmanu, tāpat kā bagātnieka dēlam ir visas iespējas kļūt bagātam. Tomēr ar šādām mantotām priekšrocībām vien nepietiek, jo cilvēkam pašam jāiegūst brāhmana īpašības. Tiklīdz cilvēks sāk lepoties ar savu brāhmanisko izcelšanos un nerūpējas par īsta brāhmana īpašību attīstīšanu sevī, viņš pagrimst un novirzās no sevis apzināšanās ceļa. Tā viņš pilnībā iznieko viņam doto cilvēka dzīvi.

Bhagavad-gītā (6.41.-42.) Dievs Kungs apgalvo, ka joga-bhraštām jeb dvēselēm, kas atkritušas no sevis apzināšanās ceļa, tiek dota iespēja laboties un piedzimt attīstītu brāhmanu vai bagātu tirgotāju ģimenē. Šāda dzimšana dod lielākas iespējas apzināties sevi. Ja tās iznieko maldos, tad cilvēks zaudē cilvēciskās dzīves priekšrocības, ko viņam dāvājis visvarenais Dievs.

Ierobežojošo principu ievērošana paceļ no augļu dēļ veiktu darbību līmeņa pār pasaulīgo zināšanu līmeni. Pēc daudzām jo daudzām dzīvēm, sasniedzot pār pasaulīgo zināšanu līmeni, cilvēks, veltot sevi

Dievam Kungam, kļūst pilnīgs. Tāds ir parastais ceļš. Taču tas, kurš sevi uztic Dievam jau pašā sākumā, kā ieteikts šajā mantrā, tūdaļ sasniedz visaugstāko līmeni, jo viņš pieņēmis bhakti attieksmi. Kā teikts Bhagavad-gītā (18.66.), Dievs Kungs uzreiz uzņemas rūpes par sevi uzticējušu dvēseli un atbrīvo viņu no grēcīgo darbību sekām. Karma-kāndas darbības ietver sevī daudz grēcīgu seku, bet gjāna-kānda jeb filozofiskais attīstības ceļš neliek tik daudz grēkot. Taču, garīgi kalpojot Dievam Kungam, ejot pa bhakti ceļu, ir gandrīz neiespējami uzkrāt grēku sekas. Kunga bhaktā attīstās visas paša Kunga labās īpašības, nerunājot jau par brāhmana īpašībām. Bhakta, pat ja viņš nav piedzimis brāhmanu ģimenē, dabiski sasniedz pieredzējuša brāhmana līmeni, kas drīkst veikt ziedošanas. Tāda ir Dieva Kunga visvarenība. Viņš var panākt to, ka cilvēks, kas dzimis brāhmanu ģimenē, pagrimst līdz zemas kārtas suņēdājam un otrādi – Viņš var pacelt zemas kārtas suņēdāju augstāk par attīstītu brāhmanu vien tāpēc, ka tas iet pa garīgās kalpošanas ceļu.

Tā kā visuvarenais Kungs atrodas katra sirdī, saviem īstajiem bhaktām Viņš var dot norādījumus, kurus ievērojot, tie nonāks uz pareizā ceļa. Bhaktam šādi norādījumi tiek piedāvāti pat tad, ja viņš vēlas kaut ko citu. Kas attiecas uz pārējiem, viņiem Dievs atļauj darboties pēc viņu pašu ieskatiem. Taču bhaktu Kungs vada tā, ka viņš nekad nerīkojas aplami. Šrīmad Bhāgavatamā (11.5.42.) teikts:

*sva-pāda-mūlaṁ bhajataḥ priyasya
tyaktānya-bhāvasya hariḥ pareśaḥ
vikarma yac cotpatitaṁ kathañcid
dhunoti sarvaṁ hr̥dī sanniviṣṭaḥ*

"Dievs pret savu bhaktu ir tik ļoti žēlsirdīgs – pat tad, ja bhakta dažreiz iekrīt vikarmas pinēkļos, darbojas pretēji Vēdu norādījumiem, Viņš nekavējoties izlabo kļūdas bhaktas sirdī. Tas notiek tāpēc, ka bhaktas Dievam Kungam ir ļoti dārgi."

Šajā mantrā bhakta lūdz, lai Dievs Kungs labo viņu sirdī. Kļūdoties ir cilvēciski. Saistītā dvēsele bieži kļūdas. Un vienīgais līdzeklis pret šādiem neapzinātiem grēkiem ir uzticēt sevi Dieva lotospēdām, lai Viņš varētu vadīt bhaktu. Kungs uzņemas visas rūpes par dvēseli, kas sevi veltījusi Viņam. Tādējādi, vienkārši uzticot sevi Dievam Kungam un darbojoties pēc Viņa norādījumiem, tiek atrisinātas visas problēmas. Īsts bhakta saņem šādus norādījumus divējādi: pirmkārt, no svētajiem, no rakstiem un garīgā skolotāja; otrkārt, no paša Dieva, kas atrodas ikviena sirdī. Tā bhakta ir visādā ziņā aizsargāts.

Vēdu zināšanas ir pārpasaulīgas, un tās nevar saprast ar pasaulīgo izglītību. Cilvēks spēj saprast Vēdu mantras tikai ar Dieva Kunga un garīgā skolotāja žēlastību (jasja dēvē parā bhaktir jathā dēvē tathā gurau). Ja cilvēks atrod patvērumu pie īstena garīgā skolotāja, tas nozīmē, ka viņš ir iemantojis Kunga žēlastību. Bhaktām Kungs atklājas kā garīgais skolotājs. Tādējādi garīgais skolotājs, Vēdu norādījumi un pats Kungs no iekšienes vienmēr un visā vada bhaktu. Tāpēc bhaktam nedraud atkārtota krišana materiālo maldu valdzinājumā. Tā bhakta pilnībā ir aizsargāts un neapšaubāmi sasniegs attīstības galamērķi – pilnību. Mantra īsumā norāda uz šo ceļu, un Šrīmad Bhāgavatama (1.2.17.-20.) visu šo norisi paskaidro sīkāk.

Klausīšanās par Dievu Kungu un Viņa slavas daudzinašana – tās jau pašas par sevi ir dievbijīgas darbības. Kungs vēlas, lai ikviens klausītos par Viņu un daudzina tu Viņu, jo Viņš ir visu dzīvo būtņu labvēlis. Klausoties par Kungu un daudzina tu Viņa slavu, cilvēks attīrās no visa nevēlamā, un viņa bhakti kļūst pastāvīga. Šajā pakāpē bhakta iegūst brāhmaniskas īpašības un pilnīgi izzūd zemāko gunu (kaislību un neziņas) sekas. Garīgi kalpojot Dievam, bhakta gūst pilnīgu apskaidrotību un sāk apzināties Kungu un ceļu, kas ved pie Viņa. Kad izzūd visas šaubas, šāds bhakta kļūst pilnīgi tīrs.

Tā beidzas Bhaktivēdāntas skaidrojumi Šrī Īšopanišadai – zināšanām, kas tuvina cilvēku Dieva Augstākajai Personībai – Krišnam.

Pielikumi

Par autoru

Viņa Dievišķā Žēlastība A.Č. Bhaktivēdānta Svāmī Prabhupāda ieradās šajā pasaulē 1896. gadā Kalkutā. Tur viņš 1922. gadā pirmo reizi satika savu garīgo skolotāju Šrīlu Bhaktisidhāntu Sarasvatī Gosvāmī. Ievērojamam bhakti zinātniekam, sešdesmit četru Gaudīja Mathu (Vēdu institūtu) dibinātājam Bhaktisidhāntam Sarasvatī iepatikās izglītotais jauneklis, un viņš pārliecināja Šrīlu Prabhupādu veltīt savu dzīvi Vēdu zināšanu izplatīšanai. Šrīla Prabhupāda kļuva par viņa skolnieku un pēc vienpadsmit gadiem (1933. gadā) Allahabadā saņēma iesvētību no sava garīgā skolotāja.

Jau pirmajā tikšanās reizē 1922. gadā Šrīla Bhaktisidhānta Sarasvatī Thākurs lūdza Šrīlam Prabhupādam izplatīt Vēdu zināšanas angļu valodā. Turpmākajos gados Šrīla Prabhupāda uzrakstīja skaidrojumu Bhagavad-gītai un palīdzēja darbā Gaudīja Mathai. 1944. gadā Šrīla Prabhupāda bez jebkādas palīdzības no malas sāka izdot žurnālu "Back to Godhead" ("Atpakaļ pie Dieva"), kurš iznāca divas reizes mēnesī angļu valodā. Sākumā viņš pats to rediģēja, salika, laboja slejas un pat izplatīja bezmaksas eksemplārus. Šrīla Prabhupāda turpināja izdot žurnālu par spīti visām grūtībām, un tagad viņa mācekļi izdod to un daudzus citus žurnālus jau vairāk nekā trīsdesmit valodās.

Atzīmējot Šrīlas Prabhupādas augstās filozofiskās zināšanas un bhakti, Gaudīja vaišnavu biedrība 1947. gadā piešķīra viņam goda nosaukumu "Bhaktivēdānta". Lai vairāk laika varētu veltīt rakstīšanai un svēto rakstu studēšanai, 1954. gadā Šrīla Prabhupāda kļuva par vānaprasthu (atteicās no ģimenes dzīves) un devās uz svēto vietu Vrindāvanu, kurā viņš ļoti pieticīgos apstākļos dzīvoja viduslaikos celtajā Rādhā-Dāmodaras templī. Šeit viņš vairākus gadus nopietni studēja svētos rakstus un rakstīja. 1959. gadā viņš pieņēma sanjāsu (atsacīšanās dzīves kārtu). Rādhā-Dāmodaras templī viņš sāka rakstīt savu ievērojamāko darbu – Šrīmad Bhāgavatamas (Bhāgavata Purānas) astoņpadsmit tūkstošu pantu daudzsējumu tulkojumu un skaidrojumu. Šeit viņš uzrakstīja arī grāmatu "Easy Journey to Other Planets" ("Viegls ceļojums uz citām planētām").

1965. gadā, pēc Šrīmad Bhāgavatamas pirmo trīs sējumu izdošanas, Šrīla Prabhupāda devās uz ASV, lai izpildītu sava garīgā skolotāja norādījumu. Pēc ierašanās rietumos viņš uzrakstīja Indijas klasisko reliģisko un filozofisko tekstu tulkojumus un apkopojumus vairāk nekā astoņdesmit sējumos.

Kad 1965. gadā Šrīla Prabhupāda ar kravas kuģi ieradās Ņujorkā, viņš bija praktiski bez jebkādiem materiāliem līdzekļiem. Lielās grūtībās pagāja gandrīz gads, līdz 1966. gada jūlijā viņš nodibināja Starptautisko Krišnas apziņas biedrību (ISKCON). Šrīla Prabhupāda vadīja to līdz pat 1977. gada 14. novembrim, kad viņš atstāja šo pasauli. Šajos gados šī biedrība izauga par savienību, kurā ietilpst vairāk nekā simts āšrami, skolas, tempļi, institūti un lauku kopienas visā pasaulē.

1972. gadā Šrīla Prabhupāda nodibināja gurukulu – skolu Dallasā (Teksasas štats, ASV), tādējādi rietumos pirmo reizi ieviešot Vēdu jaunāko un vidējo izglītību. Turpmākajos gados Šrīlas Prabhupādas vadībā viņa mācekļi ir nodibinājuši vairākas citas šādas skolas, galvenā no tām atrodas Indijā Vrindāvanā.

Prabhupāda iedvesmoja vairāku starptautisko Vēdu kultūras centru celtniecību Indijā. Vienu no tiem – Šrīdhāma Mājāpuru – ir paredzēts pārvērst par garīgo pilsētu. Šī milzīgā projekta īstenošana turpināsies visu šo desmitgadi. Vrindāvanā ir radīts krāšņais Krišna-Balarāmas templis un "Starptautiskā viesnīca". Arī Bombejā ir uzcelts liels kultūras un izglītības centrs. Plānots radīt vairāk nekā desmit svarīgus centrus visā Indijā.

Tomēr visnozīmīgākais Šrīlas Prabhupādas ieguldījums ir viņa grāmatas. Autoritātes, domas dziļuma

un skaidrības dēļ tās augstu vērtē zinātnieki, un daudzās augstskolās tās izmanto kā mācību grāmatas. Viņa darbi ir tulkoti vairāk nekā deviņdesmit pasaules tautu valodās, izdevniecība "The Bhaktivedanta Book Trust", kura tika nodibināta 1972. gadā tikai Šrīlas Prabhupādas grāmatu izdošanai, pašlaik kļuvusi par pasaulē lielāko Indijas reliģisko un filozofisko tekstu izdevēju.

Par spīti iespaidīgajam gadu skaitam Šrīla Prabhupāda divpadsmit gadu laikā apbrauca zemeslodi četrpadsmit reizes. Šajos ceļojumos viņš lasīja lekcijas visos sešos kontinentos. 1971. gadā viņš apmeklēja arī Maskavu. Par spīti smagajai slodzei Šrīla Prabhupāda turpināja ražīgi strādāt, un viņa darbi tagad veido patiesu Vēdu filozofijas, reliģijas, literatūras un kultūras bibliotēku.

Meditācija

Kas ir mantra?

Ja cilvēks grib atbrīvoties no rūpēm un ciešanām un grib būt laimīgs, tad ļoti svarīga ir meditācija. Meditēt nozīmē pakļaut sevi vienai domai. Lai prātu atbrīvotu no ikdienas rūpēm, cilvēkam ir jāpaceļas pār materiālo un jācenšas nostiprināties pārpasaulīgajā, garīgajā līmenī. Daudzinot Dieva svētos vārdus, mēs nonākam saskarē ar garīgo, ar Dievu.

Svētajos rakstos minēti daudzi Dieva vārdi: Krišna, Jehova, Rāma, Allahs, Buda u.c. Dieva vārdu daudzināšana attīra un paceļ cilvēku no materiālā līmeņa uz garīgo. Indijā jau tūkstošiem gadu ļaudis daudzinā svētos vārdus mantru veidā. Sanskritā vārds "man" nozīmē prāts, bet "tra" – atbrīvošana. Tātad mantra ir garīgu skaņu kopa, kas atbrīvo mūsu prātu no nemiera.

Vēdu rakstos viena no mantrām ir nosaukta par augstāko – par mahāmantru. Kali-santarana Upaniśadā paskaidrots: "Šos sešpadsmit vārdus – Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē / Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē – sevišķi iesaka lietot Kali-jugā, strīdu, nemiera un liekulības laikmetā."

Vārds "Krišna" nozīmē "visupievilcīgais", "Rāma" nozīmē – "līksmes devējs", bet "Harē" ir vēršanās pie Visaugstā Kunga garīgās kalpošanas enerģijas. Tātad mahāmantras tulkojums ir šāds: "Ak, Visaugstais Kungs, visupievilcīgais, līksmes un spēka devēj, lūdzu, atļauj man kalpot Tev."

Harē Krišnas mahāmantras daudzināšanai nav vajadzīgi kādi īpaši apstākļi. Mantras meditācijas brīnišķīgākā iezīme ir tā, ka to var veikt visur – mājās, darbā, vadot automašīnu, braucot autobusā vai vilcienā. Skaitīt mantru var vienmēr un visur.

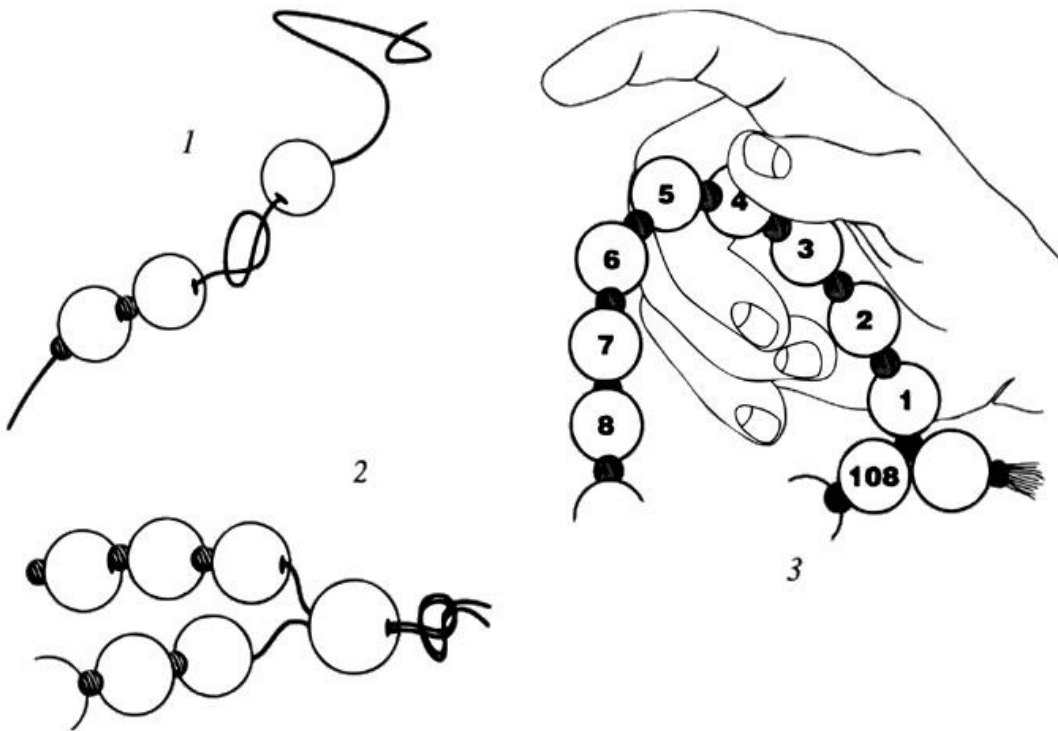
Mantru var skaitīt divos veidos. Individuālo meditāciju, mantras skaitīšanu uz kreilitēm, sauc par džapu, bet mantras kopīgo dziedāšanu sauc par kīrtanu. Parasti kīrtanā izmanto arī mūzikas instrumentus un sit plaukstas. Abi mantras daudzināšanas veidi ir ieteikti svētajos rakstos un ir labvēlīgi mūsu garīgai attīstībai.

Džapas meditācija

Pirmā veida meditācijā visieteicamāk mahāmantru skaitīt uz virtenes, kas sastāv no 108 uz auklas uzvērtām zīlītēm, kuras vienu no otras atdala mezgliņi. Vidū ir uzvērtā 109. zīle, kura ir lielāka par citām – tā pārstāv Krišnu. Sāciet ar nākamo zīlīti aiz lielās zīles. Saņemiet zīlīti starp īkšķi un vidējo labās rokas pirkstu un balsī izrunājiet:

Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē

Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē

Atkārtojiet šo mantru uz katras zīlītes, kamēr nonāksiet līdz lielākajai, tad apgrieziet virteni un turpiniet pretējā virzienā. Nevajag skaitīt mantru uz lielās zīles vai pārlēkt tai pāri, turpinot skaitīt tajā pašā virzienā. Šāda skaitīšana uz zīlītēm ir īpaši iedarbīga, jo tajā ir iesaistīta arī tauste, kas palīdz jums labāk koncentrēties uz mantru.

Atkārtojot mantru uz katras no 108 zīlītēm, jūs esat veikuši vienu apli. Viena apla atkārtošana jāveic piecās līdz septiņās minūtēs, lai gan sākumā tas var prasīt desmit vai pat vairāk minūtes. Iesaka skaitīt mantru sešpadsmit šādus apļus ik dienas. Ja kādam tas nav pa spēkam, tad pašam vajag noteikt sev kādu aplu skaitu un, piemēram, skaitīt mantru pusstundu no rīta un pusstundu vakarā. Mantru var skaitīt jebkurā diennakts laikā, tomēr Vēdu rakstos teikts, ka noteiktas stundas garīgām nodarbībām ir vislabvēlīgākās. Garīgai attīstībai vislabākās agrās rīta stundas, tāpēc, ja vēlaties, lai mantras iedarbība būtu visspēcīgākā, skaitiet to agri no rīta.

Džapu jūs varat skaitīt gan telpās, gan svaigā gaisā. Nav svarīgi arī tas, cik skaļi jūs to darāt. Pats svarīgākais – ik vārdu izrunāt skaidri un ieklausoties, nedrīkst izlaist zilbes. Mūsu prātam ir tieksme šaudīties no vienas domas uz citu, jo pēc savas dabas tas nav stingrs. Tāpēc ir jācenšas koncentrēties uz mantras skaņu, ieklausoties katrā tās vārdā.

Kīrtana

Iepriekš aprakstītā džapa ir individuālā meditācija, bet kīrtana ir kopīgā meditācija. Kīrtanas laikā cilvēki dzied Harē Krišnas mantru, parasti mūzikas instrumentu pavadībā. Kīrtanu var veikt mājās kopā ar ģimeni, pie draugiem vai pat mežā. Viens cilvēks vada kīrtanu, dziedot Harē Krišnas mantru. Kad viņš vienu reizi ir mantru nodziedājis, tad pārējie to atkārtot tādā pašā veidā, kā vadītājs. Tad atkal dzied vadītājs un pārējie atbild, utt. Šādi atkal un atkal atkārtojot mantru, visu kīrtanas dalībnieku garīgā svētlaipe aizvien pieaug.

Kīrtanas laikā cilvēks ne tikai klausās, kā viņš skaita mantru pats, bet arī dzird citu dziedāšanu, tā pastiprinot mantras iedarbību. Mantru var dziedāt jebkurā melodijā. Parasti kīrtanā tiek lietoti mūzikas instrumenti, bet var iztikt arī bez tiem. Kīrtanā lieto tradicionālos Indijas instrumentus, piemēram, bungas vai karatālas (metāla šķīvjus). Ja to nav, pacentieties atrast kaut ko līdzīgu, teiksim, kādu kasti, ko var izmantot kā bungas. Var izmantot arī citus mūzikas instrumentus, piemēram,

klavieres, ērģelītes, flautu vai ģitāru. Labi ir arī sist ritmā plaukstas. Kopā ar jums var sēdēt arī bērni, un arī viņi garīgi pilnveidosies. Šādi jūs varat kopā ar ģimeni dziedāt mantru katru vakaru.

Harē Krišnas mantras dziedāšana sniedz aizvien pieaugošu prieku. Jūs paši par to varat pārlicināties. Pamēģiniet nepārtraukti atkārtot kādu citu vārdu vai frāzi kaut vai piecas minūtes. Ja jūs, piemēram, sakāt vārdus "Pepsi-kola" kaut vai dažas minūtes, tie jums kļūs nepanesami. Tas nesniedz nekādu prieku un apmierinājumu. Toties Krišnas vārds ir pārpasaulīgs, un, ja cilvēks daudzina šo vārdu, tad viņš gribēs to darīt atkal un atkal.

Kā uzlabot mantras skaitīšanu

Lai kādos apstākļos cilvēks arī daudzina Harē Krišnas mantru, viņš gūs lielu garīgo labumu. Svētie un dižie gudrie, kas ir autoritātes mantras daudzinašanā, iesaka noteiktus paņēmienus, kas ļauj pastiprināt mantras iedarbību un ātrāk sasniegt vēlamo mērķi.

Jo vairāk cilvēks daudzina Harē Krišna, jo vieglāk viņam būs sekot tālāk minētajiem principiem. Tas notiek tāpēc, ka mantras skaitīšanas laikā cilvēks iegūst arvien lielāku garīgo spēku un attīsta augstāku garšu. Kad cilvēks sāk baudīt garīgo prieku, ko sniedz šī daudzinašana, tad viņam ir daudz vieglāk atbrīvoties no sliktajiem paradumiem, kas traucē tālāku garīgo attīstību.

1. Vadošie principi

Tiem, kas ir nopietni un patiesi vēlas pilnveidoties garīgā dzīvē, jāievēro sekojoši vadošie principi:

- 1) Jāēd tikai tīrs veģetārs ēdiens, t.i. jāizvairās no gaļas, zivīm un olām.
- 2) Jāatsakās no apreibinošām vielām (narkotikām, alkohola, cigaretēm, arī no kafijas un melnās tējas).
- 3) Jāizvairās no azartspēlēm.
- 4) Jāatsakās no nelikumīgas dzimumdzīves (dzimumdzīve ir atļauta tikai laulībā un tikai bērnu ieņemšanai).

Sekojoši šeit minētajiem četriem vadošiem principiem, cilvēks var ātri attīstīties garīgā dzīvē. To neievērošana traucē šādu attīstību, jo palielina mūsu materiālās pieķeršanās. Tomēr Harē Krišnas mantrai ir tāds spēks, ka tās daudzinašana palīdzēs jums nostāties uz pareizā ceļa, lai kādos dzīves apstākļos mēs arī neatrastos.

2. Vēdu rakstu lasīšana

Ja jūs pastāvīgi lasīsit Vēdu rakstus, īpaši Bhagavad-gītu un Šrīmad Bhāgavatamu, tad spēsiet daudz vieglāk pilnveidoties garīgā dzīvē. Ja jūs klausīsieties par Krišnu, par Viņa neparastajām darbībām un pārpasaulīgām spēlēm, tad atbrīvosieties no visiem sārņiem, kas ilgajā saskarsmē ar materiālo pasauli ir sakrājušies jūsu sirdī. Pastāvīgi klausoties par Krišnu un garīgo valstību, kur Krišna bauda mūžīgās spēles ar Saviem bhaktām, jūs sapratīsiet, kas ir dvēsele, kas ir patiesa garīgā darbība un kā pilnībā atbrīvoties no materiālās pasaules važām.

3. Ēdiena piedāvāšana Krišnam

Lai izvairītos no materiāliem sārņiem, jums jāēd tikai Krišnam piedāvāts, garīgots veģetārais ēdiens. Jebkuras dzīvās būtnes nogalināšana izraisa karmiskas sekas un tas attiecas pat uz augiem. Tomēr Bhagavad-gītā Krišna saka, ka tas, kas piedāvā veģetāro ēdienu Viņam, neitralizēs šīs karmiskās sekas.

4. Darba augļu veltīšana Krišnam

Sava darba augļi mums ir jāziedo Visaugstajam Kungam Krišnam. Ja cilvēks darbojas tikai sava prieka un apmierinājuma dēļ, tad viņam nākas saņemt savas darbības karmiskās sekas. Tomēr, ja cilvēks darbojas, lai tikai sniegtu prieku Krišnam, tad šādu karmisko seku nav. Tas, ko mēs veicam, kalpojot Dievam Kungam, ne tikai atbrīvo mūs no karmas, bet arī atmodina mūsos snaudošo Krišnas mīlestību. Cilvēks var turpināt darboties savā profesijā, vienīgi ir jāizvairās no tādas darbības, kas ir iepriekšminēto četru vadošo principu tiešs vai netiešs pārkāpums.

5. Garīgu cilvēku sabiedrība

Ja jūs nopietni vēlaties daudzinaīt Harē Krišnas mantru, tad centieties pēc iespējas vairāk būt kopā ar līdzīgi noskaņotiem cilvēkiem. Mēs dabiski pārņemam to cilvēku īpašības, ar kuriem esam kopā. Piemēram, ja vēlamies kļūt par labu ārstu vai advokātu, tad mēs centīsimies būt kopā ar attiecīgās profesijas pārstāvjiem un mācīties no viņiem. Tāpēc labāk izvairīties no cilvēkiem, kas ir materiālistiski un noliedz garīgo dzīvi. Ja jūs atradīsieties tādu cilvēku sabiedrībā, kas cenšas pilnveidoties garīgajā dzīvē, daudzina Harē Krišnas mantru un ievēro vadošos principus, tad spēsiet ātri iegūt mieru un laimi, un sasniegt dzīves augstāko mērķi – garīgo valstību.

Ēšanas joga

Dodot bhakti-jogas, garīgās kalpošanas jogas apkopojumu, Dievs Kungs saka: "Lai ko tu arī darītu, lai ko tu arī ēstu, lai ko tu arī piedāvātu vai atdotu, lai kādas arī askēzes tu veiktu – visu to dari kā ziedojumu Man." (Bg. 9.27.) Tāpēc ēdiena piedāvāšana Krišnam ir neatņemama bhakti-jogas sastāvdaļa.

Dievs Kungs apraksta arī to, kāda veida ēdienu Viņš pieņem: "Ja kāds Man no sirds piedāvā lapu, puķi, augli vai ūdeni, tad Es to pieņemu." (Bg. 9.26.) Krišna šeit nepiemin gaļu, zivis vai olas, tāpēc bhakta piedāvā Viņam tikai labāko un tīrāko ēdienu – katrā ziņā ne jau nokauto dzīvnieku pūstošos liķus vai nedzimušo cāļu embrijus.

Piedāvājot ēdienu Krišnam, bhakta apliecina savu mīlestību pret Viņu. Pat ikdienas dzīvē, gatavojot ēdienu kādam cilvēkam, mēs izpaužam savu mīlestību un pieķeršanos viņam. Šis cilvēks novērtēs ne tikai pašu ēdienu, bet arī to, ka šādi mēs izpaužam savu mīlestību pret viņu. Arī ēdiena piedāvāšana Krišnam palīdz mums iemīlēt Viņu. Tomēr ļoti grūti ir iemīlēt Dievu, ja mēs nekad neesam Viņu redzējuši.

Vēdu raksti dod ļoti skaidru priekšstatu par Dievu. Nekur citur jūs nespēsiet atrast tik pilnīgu Dieva Personības aprakstu. Citu pasaules galveno reliģiju rakstos Dievs pieminēts kā Visaugstais Tēvs, bet ir pārsteidzoši maz ziņu par Viņu kā par personību. Jēzus Kristus teica, ka viņš ir Dieva dēls, Muhameds bija Dieva pravielis, bet kas gan ir pats Dievs? Viņš parādās tikai netieši – kā balss no debesīm, kā degošs krūms utt.

Tomēr, ja mēs atzīstam, ka Dievs ir mūs radījis, tad mēs nevaram noliegt, ka Viņam ir visas personībai raksturīgās iezīmes – veidols, visdažādākie spēki un jutekļi. Nebūtu loģiski domāt, ka Dieva radītajā pasaulē kaut kas varētu būt pārāks par pašu radītāju. Mums ir veidols un mēs esam personības, bet, ja Dievam tā visa nebūtu, tad šajā ziņā mēs būtu pārāki par Viņu. Tāpēc Dievs arī ir personība – Augstākā Personība ar bezgala varenu garīgo veidolu. Piemēram, arī Bībelē ir teikts, ka mēs esam radīti pēc Dieva līdzības.

Rietumu mākslinieki savos darbos Dievu parasti iztēlojas kā spēcīgu, vecu vīru ar bārdi. Tomēr Indijas Vēdu raksti sniedz tiešu Dieva veidola un personības aprakstu – ziņas, kas nav atrodamas nekur citur. Pirmkārt, Dievs ir mūžīgi jauns un Viņam piemīt brīnišķīgas garīgās īpašības, kas

piesaista pat atbrīvoto dvēseļu prātus un sirdis. Viņš ir augstākais mākslinieks, augstākais mūziķis, Viņš brīnišķīgi runā un izpauž neierobežotu saprātu, jautrību un atsacīšanās spēju. Dievam ir nepārspējamā pārpasaulīgās spēles ar Viņa mūžīgajiem pavadoņiem. Vēdās ir bezgala daudz Dieva Augstākās Personības pievilcīgo iezīmju aprakstu. Tāpēc Viņu sauc par Krišnu, visupievilcīgo. Kad saprotam Dievu kā personību, tad mums ir daudz vieglāk medīt uz Viņu, īpaši tad, kad piedāvājam Viņam ēdienu.

Krišna ir visspēcīgākais un ir pilnīgi garīgs, tāpēc viss, kas saskaras ar Viņu, arī pilnībā attīrās un garīgojas. Pat materiālajā dabā ir lietas, kuras spēj attīrīt daudz ko citu. Piemēram, saule ar saviem spēcīgajiem stariem spēj iztvaicēt ūdeni pat no piesārņotām ūdenskrātuvēm. Ja pat tādām materiālam priekšmetam kā saulei ir šāds spēks, tad mēs varam tikai iedomāties kādai attīrošai spējai būtu jāpiemīt Dieva Augstākajai Personībai, kas bez pūlēm spēj radīt miljoniem sauļu.

Garīgais ēdiens

Ar savām neierobežotajām pārpasaulīgajām enerģijām Krišna spēj pārvērst matēriju garā. Ja mēs ieliekam tērauda stieni ugunī, tad tas drīz vien sakarst un iegūst uguns īpašības. Tas pats notiek arī piedāvājot ēdienu Krišnam – ēdiens, kas sastāv no materiālām vielām, pilnīgi garīgojas. Šādu ēdienu sauc par prasādu, kas sanskritā nozīmē "Dieva Kunga žēlastība".

Prasādas ēšana ir viena no pamatnodarbībām bhakti-jogā. Citās jogās jutekļi ir jāsavaldā mākslīgi, bet bhakti-jogā mēs varam brīvi izmantot savus jutekļus dažādās patīkamās garīgās darbībās. Piemēram, ar mēli mēs varam baudīt brīnišķīgus, Kungam Krišnam piedāvātus ēdienus. Šādās darbībās jutekļi pakāpeniski garīgojas un tos dabiski sāk piesaistīt dievišķais prieks, kas tālu pārsniedz visu, ko mēs varam baudīt materiālā pasaulē.

Vēdu rakstos sniegti daudzi labvēlīgās prasādas iedarbības apraksti. Kad Visaugstais Kungs pirms piecsimts gadiem atnāca Indijā kā Kungs Čaitanja, Viņš teica par prasādu: "Ikviens agrāk jau ir baudījis šīs materiālās vielas. Tomēr tagad tām ir neparasta garša un aromāts. Pat jau šis aromāts priecē prātu un liek aizmirst jebkādu citu saldmi. Tāpēc ir jāsaprot, ka Krišnas lūpu garīgais nektārs ir pieskāries šīm materiālajām vielām un piešķīris tām visas garīgās īpašības."

Veģētārisma virsotne ir tikai Krišnam piedāvāta ēdiena baudīšana. Pat daudzi putni un dzīvnieki, piemēram, baloži un pērtiķi, ir veģetārieši, tāpēc veģētārisms kā tāds vēl nav augstākais sasniegums. Vēdās teikts, ka cilvēka dzīves mērķis ir atmodināt dvēseles sākotnējās attiecības ar Dievu, un prasādas ēšana mums palīdz sasniegt šo mērķi.

Kā gatavot un piedāvāt prasādu

Veģētārisma augstākā mērķa sasniegšana sākas jau tad, kad mēs dodamies uz veikalu vai tirgu, lai izvēlētos pārtiku ēdiena gatavošanai. Bhagavad-gītā Visaugstais Kungs norāda, ka pārtika pēc materiālās dabas īpašībām iedalās trijās daļās – skaidrībā, kaislībās un tumsībā esošajā. Piena produkti, cukurs, dārzeņi, augļi, rieksti un graudaugi pieder skaidrībai un tos labprāt pieņem Krišna. Pārtiku, kas pieder kaislībām un tumsībai, nevajag piedāvāt Krišnam. Bhagavad-gītā (17.9.) teikts, ka šie produkti sev līdzī nes "sāpes, ciešanas un slimības", tie ir "smakojoši, pūstoši un netīri". Nav īpaši jālauza galva, lai saprastu, ka gaļa, zivis un olas pieder zemākajām dabas īpašībām, bet no veģetāriem produktiem – sīpoli un ķiploki. Arī tos nedrīkst piedāvāt Visaugstajam Kungam. Arī kafija, kakao un šokolāde pieder zemākajām īpašībām. Ja jums grūti atteikties no tējas un kafijas, tad dzeriet zāļu tējas un kafijas dzērienus no grauzdētiem graudiem.

Pērkot pārtiku, vienmēr atcerieties, ka gaļa, zivis un olas var būt arī citu produktu sastāvā, tāpēc rūpīgi izpētiet etiķetes. Piemēram, daudzām sieru šķirnēm klāt likts glumnieks, ko iegūst no teļu

kuņģiem.

Vajag izvairīties no ēdiena, ko nav gatavojuši Krišnas bhaktas. Saskaņā ar smalkajiem dabas likumiem, pavārs uz ēdienu iedarbojas ne tikai fiziski, bet arī mentāli. Piemēram, glezna nav tikai triepieni uz audekla, tā izteic mākslinieka sirdi un dvēseli, ko uztver arī skatītājs. Ja mēs uzturā lietojam pārtiku, kas ražota fabrikās vai ko gatavojuši cilvēki bez garīgas apziņas, tad mēs uzņemam zināmu devu materiālistiskas enerģijas. Tāpēc pēc iespējas vajag izmantot svaigus produktus.

Gatavojot ēdienu, pats galvenais ir ievērot tīrību. Visaugstajam Kungam nedrīkst piedāvāt neko netīru, tāpēc virtuvei jābūt spodrai un kārtīgai. Pirms ēdiena gatavošanas rūpīgi jānomazgā rokas. Gatavošanas laikā nevajag garšot, lai Krišna ir pirmais, kurš nogaršo. Kad viss ir gatavs, nelielu daļu no katra ēdiena un dzēriena salieciet trauciņos, no kuriem neviens cits nav ēdis. Nolieciet to visu Krišnas attēla priekšā un sakiet: "Mans dārgais Kungs Krišna, lūdzu pieņem šo nelielo ziedojumu." Iegaumējiet, ka pats galvenais ir mūsu mīlestība un pateicība Dievam, pašam ēdienam nav tik liela nozīme. Ēdiens netiks pieņemts, ja to nepiedāvās ar sirdi un dvēseli. Dievs Sevī ir pilnīgs. Viņam netrūkst nekā. Piedāvāšana ir tikai viens no līdzekļiem kā izpaust mūsu mīlestību. Pirms noņemt ziedojumu, vajag dažas minūtes atkārtot Harē Krišnas mantru: Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē/Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē. Pēc tam prasādu var pasniegt galdā. Viss jūsu sagatavotais ēdiens, arī tas kas netika tieši nolikts Krišnas attēla priekšā, tagad ir piedāvāts Krišnam, tomēr prasāda, kas bija tieši uz Kunga Krišnas paplātes, ir īpaša un to sauc par mahāprasādu. Ikvienam vajadzētu nogaršot kaut nedaudz šīs mahāprasādas. Centieties apjaust šī ēdiena garīgās īpašības, kas mūs atbrīvo no karmas iedarbības, bet vispirms jau – baudiet to!

Pēc kāda laika jums var rasties vēlēšanās veikt ēdiena piedāvāšanu pilnīgāk, atbilstoši tam, kā to dara Krišnas bhaktas visā pasaulē. Tādā gadījumā jums vajag izveidot vienkāršu altāri ar Šrīlas Prabhupādas, Kunga Čaitanjas un Šrī Šrī Rādhā-Krišnas attēliem.

Piedāvājot ēdienu, trīs reizes atkārtojiet visas sekojošās sanskrita lūgšanas:

*nama om viṣṇu-pādāya
kṛṣṇa-presthāya bhū-tale
śrimate bhaktivedānta-
svāmin iti nāmine*

*namas te sārasvate deve
gaura-vāṇī-pracāriṇe
nirviśeṣa-śūnyavādi-
pāścātya-deśa-tāriṇe*

"Es pazemīgi noliecos Viņa Dievišķās Žēlastības A.Č. Bhaktivēdāntas Svāmī Prabhupādas priekšā, kas ir ļoti dārgs Kungam Krišnam, jo ir patvēries pie Viņa lotospēdām."

"Es noliecos mana garīgā skolotāja, Sarasvatī Gosvāmī mācekļa, priekšā. Savā žēlastībā viņš sludina Kunga Čaitanjadēvas vēstījumu rietumu valstīs, kas ir pilnas impersonālisma un tukšuma filozofijas."

*namo mahā-vadānyāya
kṛṣṇa-prema-pradāya te
kṛṣṇāya kṛṣṇa-caitanya-
nāmne gaura-tviṣe namah*

"Visdevīgākais avatār! Tu esi pats Krišna, kas atnāca kā Šrī Čaitanja Mahāprabhu. Tu esi pieņēmis Šrīmatī Rādhāranī zeltaino krāsu, un Tu devīgi izdali tīru Krišnas mīlestību. Es pazemīgi noliecos Tavā priekšā."

*namo brahmaṇya-devāya
go-brāhmaṇa-hitaya ca*

"Es pazemīgi noliecos Kunga Krišnas priekšā, kas ir visu brāhmanu godināmā Dievība, kas ir govju un brāhmanu labvēlis un dāvā savu žēlastību visai pasaulei. Es atkal un atkal noliecos Dieva Personības priekšā, kuru sauc par Krišnu un Govindu."

Skaidrojošā vārdnīca

Šajā vārdnīcā ir paskaidroti grāmatā sastopamie sanskrita termini un daži īpašā nozīmē lietotie latviešu valodas vārdi.

Āčārja – īstens garīgais skolotājs, kas māca ar savu piemēru.

Akarma – darbības, kas atbrīvo cilvēku no dzimšanas un nāves riteņa.

Ananta – neierobežots.

Anumāna – induktīvās zināšanas.

Apāpa-vidha – tīrs, neaptraipīts.

Aparā-prakriti – Dieva Kunga zemākā enerģija.

Apaurušēja – vārdi, kurus nav izteikusi pasaulīga personība.

Arčā-vigraha – Dieva Kunga godināmais veidols.

Āroha – augšupejošais zināšanu apgūšanas ceļš.

Asura – dēmons.

Ātma – dvēsele.

Avatārs – Dieva Kunga veidols, Kungam atnākot uz materiālo pasauli.

Avidja – tumsība.

Avjakta – materiālās pasaules neizpaustais stāvoklis.

Bhagavāns – visu varenību īpašnieks.

Bhaktas – tie, kas ar mīlestību un uzticību kalpo Kungam Šrī Krišnam.

Bhakti – garīgā kalpošana Visaugstajam Kungam Krišnas apziņā.

Brahmadžoti – Visaugstā Kunga ķermeņa starojums, kas apgaismo garīgo pasauli.

Brahmans – Augstākā Absolūtā Patiesība, it sevišķi Absolūta impersonālais aspekts.

Brāhmani – tie, kas zina Vēdas un var dot norādījumus sabiedrībai; pirmā no Vēdu sabiedrības četrām nodarbošanās kārtām.

Buda – persona, kas izglītojusies garīgajās zināšanās.

Dēmons – cilvēks, kas neievēro svēto rakstu norādījumus, kas vienmēr alkst arvien lielāku materiālo baudu un kas noliedz Dievu.

Dhīra – tas, kuru nesatrauc materiālās pasaules maldinājums.

Dvēsele – Dieva neatņemamā daļiņa, kas atšķiras no ķermeņa, mīt sirdī un ir apziņas avots.

Dvidža-bandhu – cilvēks, kas dzimis brāhmanu ģimenē, bet kam nav brāhmana īpašību.

Džīva-šakti – dzīvības spēks.

Garīgā kalpošana – kalpošana Kungam Krišnam ar sirdi un dvēseli.

Gjāna – zināšanu izkopšana.

Guru – garīgais skolotājs.

Īšāvāsja – uz Dievu vērsta pārliecība.

Joga-bhraštas – dvēseles, kas ir atkritušas no sevis apzināšanās ceļa.

Kaništha-adhikārī – cilvēks uz Dieva apzināšanās zemākās pakāpes.

Karma – darbības saskaņā ar nolikto pienākumu, kas minēts svētajos rakstos.

Karma-bandhana – darbības, kas piesaista materiālajai pasaulei.

Karma-joga – darba augļu veltīšana Krišnam.

Karmī – tie, kas darbojas savu jutekļu apmierināšanai.

Kšatriji – valdnieki un karotāji; Vēdu sabiedrības otrā nodarbošanās kārtā.

Mācekļu pēctecība – garīgo skolotāju ķēde, pa kuru neskartā veidā tiek nodots Dieva vēstījums.

Madhjama-adhikārī – cilvēks, kas sasniedzis Dieva apzināšanās vidējo pakāpi.

Mahābhāgavata – izcila personība, kas visu redz saistībā ar Visaugsto Kungu.

Maija – maldi, kaut kā neesoša pieņemšana par reālu.

Mājajāpahrita-gjānī – tie, kas uzskata sevi par Dievu.

Mritjuloka – nāves vieta, materiālā pasaule.

Mūdhas – muļķi jeb ēzeļi.

Naiškarma – skat. Akarma.

Narādhamas – zemākie starp cilvēkiem.

Nirguna – bez materiālajām īpašībām.

Neīstais "es" – neīstā sevis apziņa, sevis uzskatīšana par materiālo ķermeni.

Padievi – dzīvās būtnes, kurām Visaugstais Kungs ir devis īpašas spējas darboties kā Visuma pārvaldītājiem.

Parabrahmans – Augstākais Gars.

Parampara – skat. Mācekļu pēctecība.

Para prakriti – Dieva Kunga augstākā enerģija.

Pārpasaulīgs – ārpus materiālās pasaules, transcendentāls.

Pitas – senči.

Prāna-vāju – dažādu dvašu kustība ķermenī.

Prasāda – Krišnam piedāvāts, svētīts ēdiens.

Pratjakša – tiešs pierādījums.

Prāts – smalka matērijas pamatviela; tā analizē no jutekļiem pienākošos impulsus, tos pieņemot vai noraidot.

Sač-čid-ānanda-vigraha – mūžīgs veidols, pilns zināšanu un svētlaiemes.

Saguna – ar īpašībām.

Saprāts – smalka matērijas pamatviela; tā spēj novērtēt prāta saņemtos impulsus.

Saistītās dvēseles – iemiesotās dvēseles, kas nonāk materiālās dabas likumu varā tāpēc, ka uzskata sevi par ķermeņiem.

Šuči – garīgi attīstīti brāhmans.

Šudha – attīrošs.

Šūdras – strādnieki; zemākā no Vēdu sabiedrības četrām nodarbošanās kārtām.

Suras – dievišķas personības.

Tri-pād-vibhūti – garīgā daba, kas sastāda trīs ceturtdaļas no Dieva Kunga enerģijas.

Utama-adhikārī – persona uz Dieva apzināšanās trešās, augstākās pakāpes.

Vaikunthalokas – planētas garīgajās debesīs.

Vaišjas – zemkopji un tirgotāji; Vēdu sabiedrības trešā nodarbošanās kārtā.

Varnāšrama – Vēdu sabiedriskā iekārta, kas iedala sabiedrību četrās nodarbošanās kārtās un četrās garīgās dzīves kārtās.

Vēda – zināšanas.

Vēda-vāda-ratas – tie, kas sniedz savu Vēdu izskaidrojumu.

Vidja – zināšanas.

Vikarma – darbība, nepareizi izmantojot savu brīvību.

Višnu-tatva – Visaugstā Kunga pilnīgais izvērsums.

Sanskrita izrunas rādītājs

Gadsimtu gaitā sanskrita valodas pierakstam lietoti dažādi alfabēti, tomēr visplašāk Indijā izmanto dēvanāgarī rakstu ("rakstu, kas tiek lietots padievu pilsētās"). Dēvanāgarī alfabētā ir 48 skaņas – 13 patskaņi un 35 līdzskaņi.

Šajā grāmatā sanskrita panti doti sākotnējā dēvanāgarī rakstā, un, lai tos varētu lasīt arī cilvēki, kas nav apguvuši dēvanāgarī, pantiem pievienota arī to transliterācija latīņu burtiem saskaņā ar sistēmu, ko zinātnieki pēdējos piecdesmit gados pieņēmuši, lai atspoguļotu katras sanskrita valodas skaņas izrunu. Šī sistēma izmantota arī citātos, kas ir rakstīti kursīvā.

Patskaņi

अ-a आ-ā इ-i ई-ī उ-u ऊ-ū ऋ-r ॠ-ṛ ऌ-ḷ ए-e ऐ-ai ओ-o औ-au

Līdzskaņi

Gutturāli: क-ka ख-kha ग-ga घ-gha ङ-na

Palatāli: च-ca छ-cha ज-ja झ-jha ञ-ña

Cerebrāli: ट-ṭa ठ-ṭha ड-ḍa ढ-ḍha ण-ṇa

Dentāli: त-ta थ-tha द-da ध-dha न-na

Labiāli: प-pa फ-pha ब-ba भ-bha म-ma

Puspatskaņi: य-ya र-ra ल-la व-va

Sibilanti: श-śa ष-ṣa स-sa

Aspirants: ह-ha Anusvāra: ँ-m Visarga: ः-h

Cipari

०-0 १-1 २-2 ३-3 ४-4 ५-5 ६-6 ७-7 ८-8 ९-9

Ja patskaņi seko līdzskaņiem, tad tie tiek rakstīti sekojošā veidā: I-ā f-i fī-ī u-ū ū-ū r-ṛ ṛ-ṛ e-ai o-ō
ī-ai

Piemēri: क-ka कI-kā कि-ki की-kī कु-ku कृ-kū कू-kr कृ-kṛ के-ke कै-kai को-ko कौ-kau

Ja divi vai vairāki līdzskaņi seko viens otram, tad parasti tos raksta kopā īpašā veidā (šos savienojumus sauc par ligatūrām), piemēram: क्ष-kṣa श-tra

Ja aiz līdzskaņa nav rakstīts neviens patskanis, tad tiek pieņemts, ka līdzskanim seko patskanis a.

Virāma (◌) norāda, ka vārda nobeigumā nav neviena patskaņa: क्

Avagraha (◌) norāda uz to, ka vārda sākumā izlaists "a", un to apzīmē ar apostrofu (').

Izruna

Sanskrita transliterācijā dotais teksts izrunājams šādi:

Patskaņus – a, ā, i, ī, u, ū – izrunā tāpat kā latviešu valodā. Patskani r izrunā kā ri vārdā krist. Patskani e izrunā kā ē vārdā ērglis; ai, au un o izrunā mazliet garāk nekā latviešu valodā.

Rīkles līdzskaņus – k, kh, g, gh un ṅ – izrunā līdzīgi kā latviešu valodā. K izrunā kā vārdā kaķis, kh kā vārdā rīka, mazliet piedvešot h, g izrunā kā vārdā govs, gh kā vārdā mugura, piedvešot h; ṅ izrunā kā vārdā banga.

Palatālos līdzskaņus – c, ch, j, jh un ñ – izrunā ar mēles vidus daļu. C izrunā kā vārdā čūska, ch kā vārdā buča, mazliet piedvešot h, j izrunā kā dž vārdā Džūkste, jh izrunā līdzīgi, tikai piedvešot h; ñ izrunā kā vārdā dūņas

Smaganu līdzskaņus – ṭ, ṭh, ḍ, ḍh, ṇ – izrunā ar paceltu mēles galiņu, līdzīgi ka angļu vārdos tub, light-heart, dove, red-hot, nut.

Zobu līdzskaņus t, th, d, dh izrunā līdzīgi kā latviešu valodā. T izrunā kā vārdā tīrums, th kā vārdā mati, piedvešot h, d izrunā kā vārdā diena, dh kā vārdā gludināt, piedvešot h.

Lūpu līdzskaņus – p, ph, b, bh – izrunā līdzīgi kā latviešu valodā. P izrunā kā vārdā priede, ph kā vārdā pupa, piedvešot h, b kā vārdā balodis, bh kā vārdā dabūt, piedvešot h. M izrunā kā vārdā māte.

Puspatskaņus – y, r, l un v – izrunā kā vārdos jauns, riet, laiva un vējš. Šņāceņus ś, ṣ un s izrunā attiecīgi kā vācu vārdā sprechen, kā vārdā šņākt un saule. Burtu h izrunā viegli, kā angļu vārdā home.

Anusvāra ṁ ir tīri nazāla skaņa, un to izrunā kā vārdā grumba. Visarga ḥ ir elpas skaņa, to izrunā ļoti viegli. Divrindes beigās aḥ izrunā kā aha, iḥ kā ihi.

Zilbes sanskritā netiek stingri uzsvērtas, nav arī pauzes starp vienas rindas vārdiem, runas plūdumā tiek ievērota tikai atšķirība starp garajām un īsajām zilbēm (garās zilbes ir divreiz garākas par īsajām). Zilbe ir gara, ja patskanis tajā ir garš (ā, ai, au, e, ī, o, ṛ, ū) vai īsajam patskanim seko vairāk nekā viens līdzskanis (to skaitā ḥ un ṁ). Aspirētie līdzskaņi (līdzskaņi, kuriem seko h) šajā gadījumā tiek uzskatīti

par vienu līdzskani.

Grāmatas tekstā galvenokārt lietota sanskrita fonētiskās transkripcijas sistēma, kas dod iespēju latviešu lasītājam bez īpašām priekšzināšanām sanskritā pietiekami pareizi izrunāt sanskrita valodas vārdus un terminus. Šī sistēma izmantota vārdos, kas nav rakstīti kursīvā.